

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

I/2012
4. ročník

VOLEBNÍ SNĚM

EXEKUCE
A INSOLVENCE

ROZHOVOR
S PROF. KARLEM ELIÁŠEM

vydává Exekutorská komora
České republiky

Pořádání elektronických dražeb dle zákona - pro exekutory zdarma

Server E-AUKCE.COM, který je již deset let nejrozsáhlejší databází konaných dražeb, dražebníků, exekutorů, odhadců v ČR, pro Vás připravil mnoho zajímavých změn sledujících větší medializaci Vašich dražeb.

Mezi hlavní novinky patří nově navázaná spolupráce s jedním z největších realitních serverů RealCity.cz, dále pak možnost pro soudní exekutory kompletně pořádat elektronické dražby splňující všechny zákonné podmínky zdarma a příjemnou novinkou je změna ve zpoplatnění služeb, neboť v případě, že dražba skončí neúspěšně, budou Vám vynaložené prostředky na „kartu dražby“ navraceny.

- **elektronické pořádání dražeb zdarma**
- **prezentace movitostí - pro SE zdarma**
- **snížení cen o 10%**
- **neúspěšné dražby nezpлатněny**
- **efektivní prezentace dražeb**
- **rozšíření mediálního dosahu: iHNed.cz
RealCity.cz
Konkursní Noviny**

ID	Popis	Adresa	Cena
123456	Byt 2+1, Praha 1	Prague 1, Czech Republic	2,500,000 Kč
789012	Obchodní dům, Brno	Brno, Czech Republic	1,800,000 Kč
345678	Prostředek pro výstavbu, Olomouc	Olomouc, Czech Republic	1,200,000 Kč
901234	Prostředek pro výstavbu, Plzeň	Plzeň, Czech Republic	900,000 Kč

Projekt E-AUKCE.COM zahájil činnost v roce 2001 zároveň s platností zákona o veřejných dražbách. Jeho cílem je podávat komplexní, aktuální a smysluplné informace investorům o dražbách v rámci celé České republiky. Projekt zahrnuje přehledové databáze a seznamy dražebníků, exekutorů, odhadců a správců konkursní podstaty, stejně tak jako bezplatnou právní poradnu.

Hlavním cílem projektu je poskytnout klientům serveru efektivní paletu možností jak prezentovat své dražby s důrazem především na zvýšení efektu oslovení, kterého je mimo jiné dosaženo také spoluprací mediálních partnerů jako jsou např. Konkursní noviny, server IHNEC.CZ a nově také REALCITY.CZ.

V případě Vašeho zájmu neváhejte kontaktovat naší reklamní specialстку Pavlínu Křenkou, tel.: 774 868 037 nebo navštivte náš portál na adrese www.e-aukce.com nebo www.drazebnikalendar.cz.

MEDIALIZUJI, MEDIALIZUJEŠ, MEDIALIZUJEME...

JUDr. Arnošt Hofman
člen prezidia EK

Jak se co nejstručněji vypořádat s tématem? To je to, oč tu běží. Posledním naším sněmováním – zejména tím volebním – se totiž jako červená nit vinul problém nazvaný „mediální politika Komory“, pojatý spíše kriticky než pochvalně, ale také spíše neinformovaně, než naopak. A také dost málo sebekriticky. Vždyť Komora – to jsme přece my všichni, nejenom Tvrdková (či její nástupce) a spol.!

Nakonec to nedávno vyřešila Česká televize na své „čtyřadvacítce“. A tak kolega (abych snad neporušil nějaké zásady reklamy, raději nejmenuji), který svedl zoufalý boj s redaktorem, nepochybně zaslouží pochvalu za odvahu, s níž se bezbranný pustil do nerovného boje. Jeho bezbrannost spočívala v notné neinformovanosti a v nepřipravenosti, a bezbrannost se tak nezřídka měnila i v bezradnost. Takže odvaha se mění v troufalost a hazard a je pak otázkou, zda je za co děkovat a chválit.

Vážený nejmenovaný pane kolego, patřím mezi ty „pionýry“ exekutorské činnosti, kteří zahajovali svou – Bohu a politikům nelibou – činnost prvého září L. P. 2001, mezi ty, kteří byli vybráni podle Vašich slov „všelijak“ a „živelně“. Nikdo z nás tehdy ani zdaleka netušil, do čeho jde, co mu to přinese a jen málokdo z nás byl motivován vidinou nekonečné příští éry zazobanosti a blahobytu. Většina z nás si uvědomovala, že jde sloužit veřejnosti a tušila, že to nebude lehké. Snad pouze v tom spočívala ona živelnost. Stejně jako Vy jsme i my byli vybráni a jmenováni ministrem – rozdíl byl pouze v pohlaví a tělesné kráse. A protože osobně znám většinu těch, kteří prošli výběrovým řízením organizovaným Komorou až do nešťastné sankční novely, marně hledám nějaký markantní rozdíl i mezi nimi a těmi, kteří již prošli oním obzvlášť přísným (?) sítím podle nynějších kritérií.

Diváci snad mohli být spokojeni s Vaším výkladem onoho strašidelného počtu podaných kárných žalob, leč zapomněl jste dodat – byť bez znalosti statistiky – alespoň něco málo o výsledcích kárného řízení, např. kolik žalob bylo vzato zpět, v kolika případech bylo řízení zastaveno z jiných důvodů a zejména jste zapomněl reprodukovat slova jednoho ze soudců Nejvyššího správního soudu: „... jaká žaloba, takový výsledek...“, čímž bylo řečeno vše o kvalitě podávaných žalob. Také jste přehlédl, že jen minimum žalob (pokud vůbec nějaká) se týkalo toho, co je nyní především „na přetřesu“ – drancování ubohých povinných a lačnosti nenasytých exekutorů. Skutkovým základem většiny kárných žalob totiž byla různá (připouštím, že někdy i závažná) administrativní pochybení a především průtahy v řízení, které ovšem, vedle těch beztrestných soudních, jsou úplně směšné.

A tak na samý závěr... Co jest císařovo – císaři, co jest boží – Pánu Bohu, aneb „... Prezident Komory zastupuje Komoru navenek a jedná jejím jménem ve všech věcech...“ Ano, citace stále platného ustanovení § 112, odst. 1 písm. a) exekučního řádu, které by nepochybně měli ctít všichni, kdož se do mediálních orgií chtějí pouštět. Snad jen návrh drobné modifikace si dovoluji: Věci zásadní povahy, takřkajíc celokomorové, budiž doménou vedení Komory, jejích orgánů a tiskové mluvčí. Naproti tomu konkrétní maléry, excesy či průšvihy konkrétních exekutorů či jejich konkrétních zaměstnanců necht' nejsou ukrývány za záda tiskové mluvčí či jiných orgánů Komory. Každý necht' zbaští to, co si navařil a teprve poté, až prokáže, že „navařil“ dobrou a chutnou krmí, necht' žádá podporu a pomoc orgánů Komory a ta mu budiž poskytnuta.

A ještě prosba nakonec. Pokud bych se snad někoho dotkl, nebo – nedej Bože – někoho urazil, prosím o prominutí a laskavé pochopení, že to psal starý vrtošivý dědek.

OBSAH

SNĚM	6 Komora má nové vedení Mgr. Petra Báčová
	9 Závěrečný projev JUDr. Jana Tvrdková
	11 Plány nového prezidia Mgr. Ing. Jiří Prošek
ČLÁNKY	13 Vztah exekučního a insolvenčního řízení Doc. JUDr. Jiřina Hásová, Ph.D.
	21 Novela insolvenčního zákona a její vliv na exekuci Mgr. Radka Rutar, Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.
	24 Souběh insolvenčního řízení a exekuce Mgr. Petr Blažej
	27 Filosofické aspekty insolvenčního a exekučního práva Ing. Luboš Smrčka, CSc.
	34 Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu Mgr. Miroslav Hájek
Z HISTORIE	38 O vnucené správě JUDr. Petr Smolík, Ph.D.
REPORTÁŽE	43 Titul Právník roku 2011 převzalo deset osobností Mgr. Petra Báčová
ROZHOVOR	45 Vše, co je nové, vyvolává obavy rozhovor s prof. Karlem Eliášem
LEGISLATIVA	48 Novela exekutorského tarifu JUDr. Stanislav Pazderka
	50 Stanoviska právní a legislativní komise rubriku připravil Mgr. Martin Hampl
JUDIKATURA	54 Aktuální rozhodovací praxe týkající se leasingových sporů JUDr. Alexandra Jiříčková
	56 Judikatura v obchodních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
	58 Judikatura ve věcech úpadku rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
ZPRÁVY Z KOMORY	64 Aktuální události rubriku připravila Mgr. Petra Báčová
	68 Seč se proměnila v Právní prostor Mgr. Petra Báčová

Autor fotografie na titulní straně: Petra Báčová

ABSTRAKTY

Doc. JUDr. Jiřina Hásová, Ph.D.

Vztah exekučního a insolvenčního řízení

Exekuční řízení je upraveno zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Insolvenční řízení je upraveno v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Obě tato řízení jsou samostatná, k určitým vzájemným vlivům může dojít tehdy, je-li ohledně řešení úpadku dlužníka zahájeno a vedeno insolvenční řízení. Po dobu probíhajícího insolvenčního řízení nelze zpravidla provést exekuci, kterou lze pouze nařídit. Probíhající exekuce nebrání tomu, aby pro úpadek dlužníka byl podán insolvenční návrh a bylo zahájeno insolvenční řízení.

Mgr. Radka Rutar Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.

Novela insolvenčního zákona a její vliv na exekuci

Současné znění právní úpravy zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, v platném znění (dále jen „IZ“), neobsahuje výslovnou obranu dlužníka proti podávání tzv. šikanózních insolvenčních návrhů. Tyto návrhy mají za cíl především zvýšit nátlak na dlužníka, a zajistit tak navrhovateli snazší uspokojení jeho, často sporné, pohledávky. Lze očekávat, že po přijetí novely IZ nastane u bezdůvodných insolvenčních návrhů nárůst vydávání předběžných opatření, kterými dojde k omezení účinků dle ust. § 190/1 IZ a například výkon rozhodnutí či exekuce bude možné provádět, i když je zahájeno insolvenční řízení. Mimo jiné se předpokládá, že klesnou motivační důvody pro podávání šikanózních návrhů.

Mgr. Petr Blažej

Souběh insolvenčního řízení a exekuce

Článek se zabývá vybranými otázkami souběhu insolvenčního řízení a exekuce. Pojednání je o účincích insolvenčního řízení na probíhající exekuce. Autor vykládá zákonná ustanovení upravující souběh obou řízení a na konkrétních příkladech ukazuje problémy, které v praxi vznikají při aplikaci těchto norem. Zvláštní pozornost je věnována exekuci prováděné srážkami ze mzdy a prodejem nemovitosti povinného. Zmíněna je rovněž otázka procesního postupu při vydávání plnění vymoženého v rámci exekuce insolvenčnímu správci.

Ing. Luboš Smrčka, CSc.

Filosofické aspekty vztahu insolvenčního a exekučního práva

Článek analyzuje vztah mezi insolvenčním právem a exekučním řádem z pohledu filosofie práva a z pohledu ekonomické užitečnosti používání kolektivního a individuálního mechanismu vymáhání pohledávek. Oproti převládajícímu přesvědčení, že v případě úpadku musí nutně nastupovat kolektivní mechanismy (insolvenční právo), jsou zde načrtnuty také některé argumenty hovořící naopak pro kontinuální preferování exekučního řádu jako prostředku individuálního vymáhání pohledávek.

Mgr. Miroslav Hájek

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu

Střední novelou exekučního řádu byl do ustanovení § 68 exekučního řádu zaveden návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu – institut, který výrazně usnadňuje a urychluje možnost osob, jimž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, domoci se svých práv bez nutnosti zahájení soudního řízení. Autor po více než dvou letech od zavedení tohoto institutu stručně shrnuje a rekapituluje účel návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, jeho náležitosti, pojednává o některých interpretačních rozdílech příslušných ustanovení zákona, a to ve vztahu k rozhodování soudních exekutorů.

KOMORA MÁ NOVÉ VEDENÍ

Petra Báčová
členka redakční rady

Ve čtvrtek 16. února se v Brně konaly dva sněmy soudních exekutorů. 19. sněm se týkal hospodaření Komory a 20. sněm byl sněmem volebním.

Sněm o hospodaření Komory

19. sněm začal v 10 hodin. Zahájila ho prezidentka Exekutorské komory JUDr. Jana Tvrdková. Přivítala soudní exekutory a nastínila jednotlivé body programu. Hlavním bodem bylo schválení výsledků hospodaření Komory za rok 2010 a schválení rozpočtu a členských příspěvků na rok 2012.

JUDr. Tvrdková konstatovala, že je přítomno 55 soudních exekutorů. Tento stav se v průběhu sněmu měnil, nicméně sněm byl po celou dobu jednání schopen usnášení. Zvolena byla mandátová a návrhová komise, stejně jako ověřovatelé zápisu. Poté se přistoupilo k projednání jednotlivých bodů programu.

Hned na úvod seznámil tajemník Komory Mgr. Petr Ustohal přítomné se zprávou o ověření účetní závěrky a podal informaci o hospodaření Komory za uvedené období. V detailech se odkázal na zprávu revizní komise. Sněm následně schválil výsledky hospodaření Komory za rok 2010.

Prezidiem byl předložen také návrh na stanovení výše příspěvků v částce stejné pro všechny soudní exekutory. Z pléna byl vznesen alternativní návrh na výši členských příspěvků, jejichž výše by byla dána pevným základem a pohyblivou částkou dle počtu exekucí, jejichž provedením byl příslušný soudní exekutor pověřen v minulém roce. Sněm přijal tento druhý návrh, přičemž splatnost členských příspěvků ve fixní výši byla stanovena do konce února tohoto roku, zbytek (dle statistických údajů) do konce června.

Dále byl představen předmět novely Zkušebního řádu. Termíny exekutorských zkoušek byly doposud uveřejňovány nejen na internetu, ale i ve dvou celostátních denících. Tajemník navrhl napříště nezařadovat inzerci v tisku. Změnu již před sněmem schválilo prezidium, stejně jako Ministerstvo spravedlnosti. Sněm schválil změnu v předloženém znění většinou hlasů.

Prezidentka JUDr. Jana Tvrdková v bodě projednání a schválení zpráv o činnostech orgánů Komory odkázala přítomné na písemné vyhotovení zpráv, které byly soudním exekutorům zaslány s předstihem. Do rozpravy se nikdo nezapojil. Předsede-

plénem volebního sněmu

da návrhové komise zformuloval usnesení: sněm EK schválil zprávu o činnosti prezidia, revizní komise, zkušební komise, kontrolní komise a právní a legislativní komise. Návrh byl schválen většinou hlasů.

Na závěr byl projednán záměr vytvořit subjekt zaštiťující publikační a vzdělávací činnost Komory. Cílem projektu je pořádání školení a lektorských kampaní či vydávání publikací, pořádání workshopů pro vykonavatele, koncipienty a kandidáty apod. Sněm schválil vytvoření pracovní skupiny, která zpracuje věcný záměr projektu.

V průběhu sněmu viceprezident Mgr. Ing. Jiří Prošek informoval o novele exekučního řádu a aktuálním stavu novely občanského soudního řádu. Situaci označil za „turbulentní“. Předdeslal, že ke zrušení dvojkolejnosti z politických důvodů pravděpodobně nedojde. Města, finanční úřady a okresní správy sociálního zabezpečení však nebudou mít možnost obracet se na soud. Soudní exekutoři nebudou přebírat žádné spisy, ovšem ze soudů ze 70 procent zmizí výkony rozhodnutí.

Nepředpokládá se, že dojde k úplnému zrušení nařizování exekucí. Soudní exekutoři budou nadále posílat formuláře, nicméně soud nebude posílat usnesení, ale pověření. „Podle vyjádření ministerstva aktuálně není politicky přijatelné, abychom dostali takovou důvěru, že bychom mohli exekuce bez kontroly soudu takřikajíc rovnou nařizovat,“ konstatoval viceprezident. Navrhovaná změna však ještě není definitivní.

Dále Mgr. Ing. Prošek upozornil na avizované zpřísnění kárné odpovědnosti exekutorů, na spojování spisů proti témuž povinnému, na anonymizaci vydražitele u předražku a na tarif odměn.

Volební sněm

Po přestávce na oběd zahájila prezidentka JUDr. Jana Tvrdková 20. sněm EK ČR: „Tento řádný sněm jsme svolali proto, abychom zvolili nové vedení Exekutorské komory, tedy nové členy

prezidia a nové náhradníky prezidia. Připomínám, že funkční období stávajícího prezidia končí 3. dubna 2012.“

Současně prezidentka přivítala hosty – Mgr. Františka Korbelu, Ph.D., náměstkyni pro legislativu, a Mgr. et Mgr. Danu Prudíkovou, ředitelku legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti. Přítomno bylo 85 soudních exekutorů, sněm byl tedy usnášeníschopný.

Sněm si zvolil své orgány. Předsedou volební komise byl zvolen JUDr. Milan Usnul. „Prezidium navrhuje jako předsedu volební komise JUDr. Usnula, nejen z toho důvodu, že v Exekutorské komoře požívá velké vážnosti, ale i proto, že má s touto zodpovědnou funkcí velké zkušenosti z minulých sněmů,“ vysvětlila JUDr. Tvrdková. Členy byli zvoleni JUDr. Jan Grosam a JUDr. Zdeněk Zítka. Ověřovateli zápisu se pak stali JUDr. Vladimír Plášil a JUDr. Ivo Erbert. Program tohoto sněmu byl schválen.

Následně svůj příspěvek přednesl náměstek ministerstva Mgr. František Korbel, Ph.D. Poukázal na to, že se se soudními exekutory setkává v době, která není ideální a která našemu stavu nepřeje. Podle náměstka to má různé příčiny. Dle jeho subjektivního názoru se ve většině případů jedná o „mediální bubliny“. Mgr. Korbel, Ph.D., vzpomněl např. na kauzu Karlova mostu – na téma, které na týden zcela uchvátilo mediální prostor: „Hovořilo se o tom, jak je nepřiměřené, že se obstavuje, blokuje majetek veřejnoprávních institucí, majetek povinných, kteří zjevně mají dostatek majetku a podobně, ale prakticky v tom mediálním prostoru nezaznělo, že je to úplně nesmysl a že to především není – alespoň striktně vzato – chyba exekutora. Možná to mělo více říci i ministerstvo, možná více i Komora, možná i jiná odborná veřejnost. Na druhou stranu tím nechci říct, že to nebylo říkáno. Jiná otázka totiž je, že to veřejnost a média nechtějí slyšet. Tam se obávám, že ten problém je poměrně zásadní, protože novináři chtějí nikoliv vysvětlení, ale téma, úderné téma, chtějí skandál a výsledkem jsou takové články.“

Podle náměstka ale nejde jen o „mediální bubliny“, jde i o fauly, kdy mediální logika naprosto zkresluje skutečnost. Mnoho výhrad je nepravdivých, falešných, ovšem řada jich má pravdivé

výsledky voleb do
prezidia Exekutorské komory

zvolení členové prezidia

1. *Mgr. Ing. Jiří Prošek – EÚ Plzeň-město*
2. *JUDr. Vladimír Plášil – EÚ Praha 7*
3. *Mgr. David Koncz – EÚ Cheb*
4. *Mgr. Michal Rudý – EÚ Praha 8*
5. *JUDr. Stanislav Pazderka – EÚ Písek*

náhradníci prezidia

- JUDr. Ingrid Švecová – EÚ Praha 3*
Mgr. Jaroslav Homola – EÚ Brno-město
JUDr. Petr Kučera – EÚ Kladno
JUDr. Dalimil Mika, LL.M. – EÚ Klatovy
Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M. – EÚ Frýdek-Místek

kořeny. Někdy dochází k excesům, neobratnostem a nedostatku taktiky či empatie, což vyvolává protitlak. Při určitém limitním množství se o nespokojenost veřejnosti začínají zajímat média. Soudní exekutoři by proto měli přemýšlet o tom, jak jejich úkony ovlivňují veřejné mínění.

V souvislosti s uvedenou celospolečenskou náladou ocenil Mgr. Korbela, Ph.D., schopnost racionální a věcné komunikace mezi exekutory a ministerstvem spravedlnosti: „Měli bychom se rozumně domluvit. Jsme jeden resort, měli bychom hájit jeden zájem, což je dobrý výkon justice v České republice, a nakonec jsme i kolegové jako právníci. Chápu samozřejmě to, že máme i další zájmy, které se již různí.“

Náměstek resortu spravedlnosti ve svém projevu poděkoval stávajícímu prezidiu EK za spolupráci: „Řešili jsme velkou novelu, možná největší novelu od přijetí exekučního řádu, řešili jsme velmi problematický tarif, kde zadání ministerstva bylo snížit odměny v celém procesu vymáhání peněžitých, zejména bagatelních pohledávek, ať už exekutorům, nebo advokátům. To jde samozřejmě proti vašim zájmům a je třeba připomenout, že pouze díky iniciativě vašeho vedení – zejména paní prezidentky a pana viceprezidenta – došlo k opakovanému jednání s ministerstvem. Bylo vyjednáno množství dílčích ústupků, dílčích přínosů v zájmu hladkého běhu exekucí.“ Dále Mgr. Korbela, Ph.D., vyzdvihl jméno JUDr. Stanislava Pazderky, který je hlavním autorem novely, zejména v části upravující občanský soudní řád, v části změn prodeje nemovitostí, v postihu obchodních podílů či v oblasti dražeb.

Na závěr této řeči náměstek Korbela apeloval na možnost další kooperace s novým vedením Komory: „Já moc prosím o spolupráci i do budoucna. Budeme to potřebovat jak proti politickým vlivům, tak proti mediálním vlivům. Takže držme spolu.“

Na proslov Mgr. Františka Korbela, Ph.D. navázala prezidentka EK JUDr. Jana Tvrdková svou závěrečnou řečí a pokusila se zrekapitulovat činnost prezidia za uplynulé období. Poukázala na to, že prezidium bylo zvoleno v době, kdy byla Komora v krizi a kdy byla paralyzována aktivitou dvou nesmiřitelných skupin.

Výsledkem bylo přijetí sankční novely exekučního řádu a hrozilo, že Exekutorská komora bude zrušena a že výkon samosprávy přejde pod ministerstvo. Ke zvratu této situace muselo vedení Komory vynaložit značné úsilí.

K obnovení důvěry veřejnosti v činnost Exekutorské komory a k normalizování stavu si prezidium stanovilo několik úkolů. Prezidentka na sněmu připomněla jen některé z nich: vznik Portálu dražeb a CEE, zřízení bezplatných právních porad, maximální vstřícnost a otevřenost vůči médiím, pořádání školení a diskusních fór, vydávání vlastního časopisu, vznik poradních komisí prezidia apod.

Prezidentka se ve své řeči zaměřila i na princip teritoriality. Vzpomněla, že poslední sněm zavázal prezidium prosazovat princip nepravé teritoriality. JUDr. Tvrdková o této věci jedná s veřejným ochráncem práv JUDr. Pavlem Varvařovským, s představiteli Soudcovské unie, ministrem JUDr. Jiřím Pospíšilem i premiérem RNDr. Petrem Nečasem.

Na závěr poděkovala všem členům prezidia za čas, který na úkor svých úřadů a rodin vedení Komory obětavě věnovali, a svému nástupci popřála hodně síly. Celý projev prezidentky si můžete přečíst na straně 9.

Řízení sněmu předala prezidentka EK ČR JUDr. Jana Tvrdková předsedovi volební komise JUDr. Milanu Ušulovi, jenž nejprve shrnul princip tajných voleb a poté představil 14 kandidátů. Kandidáti přednesli své tříminutové projevy v abecedním pořadí: JUDr. Ivo Erbert, JUDr. Ondřej Hanák, Mgr. Jaroslav Homola, Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M., Mgr. David Koncz, Mgr. Kamil Košina, JUDr. Petr Kučera, JUDr. Dalimil Mika, LL.M., JUDr. Stanislav Pazderka, JUDr. Vladimír Plášil, Mgr. Ing. Jiří Prošek, Mgr. Michal Rudý, JUDr. Ingrid Švecová, Mgr. Martina Tetzeliová.

Po přednesení volebních řečí proběhla tajná volba a volební komise spočítala hlasy. Výsledky vyhlásil předseda komise JUDr. Milan Ušnul. S programovým prohlášením nově zvoleného prezidia, jehož mandát vznikne ke dni 4. dubna 2012, se můžete seznámit na straně 11.

ZÁVĚREČNÝ PROJEV

JUDr. Jana Tvrdková prezidentka Exekutorské komory ČR

Vážení kolegové,

dříve než předám režírování voleb předsedovi volební komise, dovoluji mi závěrečnou řeč. Nikoliv proto, že bych měla potřebu se s vámi obřadně loučit, ale proto, že v tento okamžik považuji za vhodné zrekapitulovat činnost tohoto prezidia za celé jeho funkční období. Před tím, než kandidáti do nového prezidia budou pronášet své volební projevy, měli byste zhodnotit činnost stávajících prezidia, tedy porovnat výchozí situaci s tou dnešní, původní, proklamované cíle tohoto prezidia a jeho skutečné výsledky a na základě této bilance se rozhodnout, zda-li chcete v cestě nastolené stávajícím prezidiem pokračovat, nebo se vydat cestou jinou.

Do čela Exekutorské komory jsme byli zvoleni v době, kdy Komora byla v těžké krizi. V březnu 2009, tedy těsně před volebním sněmem, všichni soudní exekutoři obdrželi osobní dopis tehdejšího ministra spravedlnosti, ve kterém upozorňoval na neudržitelnou situaci v prezidiu Exekutorské komory, které místo aby plnilo své zákonné funkce, bylo paralyzováno soupeřením dvou nesmiřitelných skupin, což ohrožovalo samotnou existenci Komory. Vyústěním této situace bylo přijetí tzv. sankční novely exekučního řádu, kdy byla Komoře odebrána kárná a výběrová pravomoc, reálně hrozilo, že Komora bude zrušena a výkon správy bude převeden pod ministerstvo spravedlnosti.

Viděli jsme veliký podíl osobní odpovědnosti našich předchůzcích představitelů na tomto stavu, naše prvotní úsilí tedy směřovalo k tomu, aby se situace alespoň nezhoršovala. Administrativní aparát Komory po odchodu tehdejší tajemnice v podstatě nefungoval, v prostorách Komory jsme nacházeli stohy nevyřízených žádostí, stížností a urgencí, které nebylo možno zvládnout jinak než naší osobní angažovaností, a to včetně zapojení zaměstnanců našich úřadů. Ke zvládnutí tohoto stavu bylo potřeba vynaložit mnohem víc úsilí, než jsme si vůbec dovedli představit, situace se stabilizovala až několik měsíců po přijetí nového tajemníka a tiskové mluvčí. Dnes už si téměř nikdo nevzpomene, že před třemi lety bylo hospodaření Komory ztrátové, soudní exekutoři nebyli pojištěni, že kanceláře Komory byly pokryty nevyřízenými stížnostmi, aniž by Komora měla právníka schopného stížnostní agendu vyřizovat. Nacházeli jsme měsíce nevypravená rozhodnutí v kárných vě-

PLÁNY NOVÉHO PREZIDIA

cech, roky neprojednaná odvolání; teprve tehdy jsme pochopili, proč byla Komoře odebrána kárná pravomoc.

V takovéto výchozí situaci prezídium přebíralo odpovědnost za chod Komory.

K obnovení důvěry veřejnosti v naší samosprávnou organizaci a k normalizaci jejího chodu jsme si stanovili úkoly:

vně Komory:

- spuštění Portálu dražeb,
- zřízení bezplatných poraden,
- mediální prezentaci Centrální evidence exekucí,
- maximální vstřícnost a otevřenost vůči médiím,

dovnitř Komory:

- organizování školení, diskusních fór pro exekutory,
- zkvalitnění a větší četnost školení pro koncipienty i ostatní zaměstnance,
- vydávání vlastního časopisu,
- vytváření dalších poradních komisí prezidia,
- zahájení otevřené vnitrostavovské diskuse k otázce principu teritoriality.

Jsem ráda, že mohu konstatovat, že všechny vytyčené cíle jsme splnili. Kromě toho jsme splnili úkol v dané chvíli nejdůležitější – uklidnili jsme situaci uvnitř Komory. Po našem zvolení nedošlo k žádnému stínání hlav ani k ostrakizaci bývalých členů prezidia či bývalých členů bývalého sdružení BKP, ačkoliv bylo hodně hlasů po tom volajících.

V předloňském roce jsme ustáli snahy bývalé ministryně spravedlnosti nesystémovým způsobem novelizovat exekuční tarif. Úsilí, které není nikde vidět, výsledkem je status quo. Celý loňský rok jsme se aktivně podíleli na legislativních pracích směřujících k velké novele exekučního řádu a občanského soudního řádu. Jakkoliv se v posledních měsících ozývaly náznaky, že prezídium je slabé a nekompetentní, podařilo se nám vyjednat navrácení výběrového řízení do pravomocí Komory, možnost exekučního postihu majetku manžela povinného, zjednodušení procesu prodeje nemovitostí, prodej družstevního podílu v dražbě i dalších veskrze pozitivních věcí, které nebyly v původním legislativním plánu.

Prezídium však není způsobilé dělat zázraky. Chování některých soudních exekutorů stále vzbuzuje všeobecný odpor, negativně ovlivňuje veřejné mínění, a tím i protixekutorské politické nálady. Za situace, kdy nás vlastní kolegové podrážejí svým nevhodným, neetickým chováním, pro tento neoblíbený stav prostě nelze vyjednat víc, ačkoliv stávající prezídium platí

za slušného a důvěryhodného partnera pro představitele státní moci. Z každodenní praxe můžeme všichni vidět, že kredit si nelze koupit, že je zbytečné draze platit činnost PR agentur, pokud se všichni soudní exekutoři nebudou chovat nejen v souladu se zákonem, ale i morálně a eticky. Z navržených legislativních opatření je nasnadě, že není možné koupit si ani vůli zákonodárců, přestože se někteří kolegové holedbají svými vlivy.

Ještě pár poznámek k teritorialitě: na základě výsledků vnitrostavovské diskuse jsme otázku teritoriality zařadili na program jednání sněmu již v r. 2010. Zastánci principu teritoriality se však nedostavili v dostatečném počtu, sněm nebyl usnášitelný, prezídium tedy nemělo mandát tento princip prosazovat. Poslední sněm naopak zavázal prezídium prosazovat princip nepravé teritoriality. V tomto duchu tedy osobně jednám s představiteli ministerstva spravedlnosti, politických stran, s ombudsmanem i s představiteli Soudcovské unie. Cesta k prosazení tohoto principu je tedy otevřená a záleží na novém prezídiu, jak se k této otázce postaví.

Za sebe považuji všechny úkoly, se kterými jsem do této funkce vstupovala, za splněné. Práce v prezídiu Exekutorské komory je nesmírně časově i psychicky náročná, úkolů, které musí prezídium řešit, neubývá, naopak. Samozřejmě, že mě mrzí, že nebudu nepokračovat v rozdělané práci, ale mám za to, že jsem pro Komoru již udělala vše, co po mě bylo lze požadovat, je potřeba, aby zas napínali sílu jiní. Považuji však za nezbytné, aby v prezídiu byli lidé, kteří kromě vizí, zkušeností a kreditu mají i dost času a ochoty věnovat se této práci naplno. Proklamace typu ...mělo by se... totiž nestačí, mnohokrát jsem je slyšela, a vím bezpečně, že samo, bez osobního nasazení, se nikdy nic neudělalo.

Děkuji tedy svým kolegům v prezídiu za veškeré jejich aktivity, za čas, který na úkor svých úřadů a svých rodin práci v prezídiu obětavě věnovali. Věřím, že nikdo z nás nemá pocit marnosti či zbytečnosti. Komoru předáváme oproti situaci, ve které jsme ji přebírali, v perfektním stavu, s přebytečným rozpočtem, s rozpracovanými plány do budoucna, plníci si své zákonné povinnosti, dobře personálně vybavenou a navenek respektovanou. Děkuji rovněž i Petru Ustohalovi, tajemníkovi naší Komory, se kterým byla skvělá spolupráce a bez jehož obětavosti by Komora nebyla na té úrovni, na které dnes je.

Závěrem nebudu moralizovat ani kádrovat, protože mé postoje jsou již dostatečně známé. Takže jen přeji svému nástupci hodně síly a nám všem dobrou volbu funkčního a pracovitého týmu.

Mgr. Ing. Jiří Prošek
viceprezident Exekutorské komory

Nově zvolené prezídium se v mezidobí do vzniku funkcí jednotlivých členů sešlo a shodlo se na základních okruzích a bodech, na něž chce zaměřit svou pozornost. Plány vycházejí zejména z našich předvolebních projevů, na jejichž základě jsme mimo jiné dostali Vaši důvěru.

Svoje priority jsme rozdělili kromě standardních operativních otázek do následujících oblastí:

- 1) **Oblast mediální komunikace** – tuto oblast považujeme za nejdůležitější (s výjimkou dílčí legislativní otázky dokončení novely exekučního řádu). Do komunikace směrem navenek chceme upřít podstatnou část svých sil. Již nyní chystáme pravidelná setkání s novináři, na nichž bychom prezentovali aktuální témata, případně žurnalistům umožnili jednoduše se dotazovat. Za podstatnou považujeme otázku vzdělávání veřejnosti o podstatě exekucí. Budeme usilovat o zařazení pravidelného pořadu o problematice exekucí v rozhlasovém vysílání a případně obdobného seriálu v některém z deníků. Cílem je také oživit naše internetové stránky a učinit je přitažlivějšími oproti stávajícímu stavu. V uvedeném spoléháme na podporu naší tiskové mluvčí, zvažujeme rovněž angažování některé z profesionálních PR agentur. V neposlední řadě pak spoléháme na Vás na všechny, neboť nic neovlivňuje náš mediální obraz tak jako korektní a profesionální či neprofesionální jednání nás všech a našich úřadů vůči účastníkům řízení.
- 2) **Oblast komunikace dovnitř komory** – podstatným způsobem chceme zvýšit informovanost exekutorské ho stavu o činnosti prezidia, výsledcích jednání. Toto vnímáme jako určitý dluh z předchozího funkčního období, jakkoliv byl dán objektivními důvody. Za tímto účelem vytvoříme elektronický „oběžník“ rozesílaný výlučně mezi soudní exekutory, který by byl zdrojem pravidelných informací pro celý stav.
- 3) **Oblast legislativy** – rovněž tuto oblast považujeme za velmi podstatnou a hodnou rozvoje. Kromě nezbyt-

V době distribuce tohoto čísla Komorních listů již bude znám prezident Exekutorské komory. Sledujte internetové stránky www.ekcr.cz

Mgr. Ing. Jiří Prošek

JUDr. Vladimír Plášil

Mgr. David Koncz

Mgr. Michal Rudý

JUDr. Stanislav Pazderka

nosti dokončení legislativního procesu na novele exekučního řádu a související novelizaci prováděcích právních předpisů chceme zavést soustavnou a systematickou legislativní činnost. Naším záměrem je navázat pravidelný kontakt s legislativou Ministerstva spravedlnosti a stát se pravidelným a smysluplným „připomínkovým místem“, které se bude vyjadřovat k většině předpisů z resortu justice. Obdobně bychom chtěli být přítomni v Poslanecké sněmovně a stát se přirozeným zdrojem informací poslanců v oblastech, které se nás jakkoliv dotýkají. Ambiciózním cílem pak je případná možnost ovlivňovat tzv. zelenou sbírku.

- 4) **Oblast IT** – tato oblast by měla podporovat ostatní a zároveň být jejich prostředkem. Naší snahou je úzce propojit internetové exekuční dražby s Portálem dražeb. Rádi bychom rozšířili bezplatné právní poradny o on-line poradny. Chceme rozšířit využití xml – bankovních součinností.

- 5) **Mezinárodní oblast** – zde se kromě běžné účasti na mezinárodních akcích zasadíme o provedení mezinárodní komparace právních systémů zejména v oblasti nákladů a odměn.

Máme za to, že aktuálně je Exekutorská komora funkční, aparát Komory zvládá základní úlohy velmi dobře a není nutné – oproti poslednímu prezidiu – řešit žádné vyslovené krizové problémy typu nefunkční Komora, absentující tajemník či chybějící pojištění odpovědnosti. Z toho důvodu vnímáme jako klíčový rozvoj těch oblastí, které jsou do určité míry nadstavbou, nicméně díky nimž je možné posílit prestiž naší Komory a nás všech.

Přejeme si, aby Exekutorská komora byla vnímána jako respektovaný partner, o jehož názor na témata týkající se justice je v odborných kruzích zájem. Jak již bylo řečeno, to, zda se výše uvedeného podaří, či nepodaří dosáhnout, záleží v nemalé míře na nás všech, neboť respekt získáváme v první řadě svým korektním a konzistentním vystupováním.

PORTÁL DRAŽEB

K úkolům, které si nové prezidium vytyčilo, patří záměr obměny Portálu dražeb (www.portaldrazeb.cz). Svou vizi nastínil garant projektu Mgr. David Koncz, mimo jiné předseda IT komise, na tiskové konferenci, jež se konala 15. března.

Exekutorská komora provozuje Portál již od roku 2009. Všechny exekutorské úřady na něm musejí zveřejňovat veškeré dražby nemovitostí i movitých věcí. „Díky tomuto veřejně přístupnému webovému rozhraní jsme již dosáhli větší transparentnosti v konání exekučních dražeb. Zaznamenali jsme pozitivní ohlasy jak věřitelů, tak dlužníků. Čím více zájemců o koupi nemovitosti či movité věci totiž licituje, tím výš se finální cena může vyplhat. Věřitel je tedy spokojen, že výnos postačí na úhradu pohledávky, a dlužníkovi případně zbylá částka,“ naznačil člen prezidia Mgr. David Koncz. Portál navštíví kolem 15.000 uživatelů týdně. Nyní Komora přichází s aktualizací serveru.

Realizace plánu se jeví o to potřebněji, že se zvyšuje počet nařízených dražeb. Zatímco v roce 2010 jich bylo nařízeno 10.595, loni

to bylo o 5.500 více, z toho v 11.686 případech šlo o dražby nemovitostí.

Smyslem renovace Portálu je sledovat trend elektronických dražeb a zdokonalit uživatelské rozhraní. Stávající systém se propojí s dalšími internetovými servery, které nabízejí servis v oblasti dražeb. Prezidentka Komory JUDr. Jana Tvrdková zdůrazňuje další aspekt: „Avizovaná změna je dalším krokem k tomu, jak utnout veškeré spekulace o tom, že při některých dražbách dochází k nečisté domluvě části dražitelů. Díky tomuto elektronickému zveřejňování omezujeme možnost pletich při dražbách.“

V tuto chvíli Komora nastavuje technické a právní podmínky, které budou muset dané subjekty splnit, aby se mohly zapojit do nové verze Portálu. Nový režim by měl fungovat od začátku května.

VZTAH EXEKUČNÍHO A INSOLVENČNÍHO ŘÍZENÍ

Doc. JUDr. Jiřina Hásová, Ph.D. Úvod

vysokoškolská pedagožka, advokátka

Probíhající ekonomická krize přináší nárůst počtu dlužníků, kteří nejsou schopni dostát svým závazkům. Věřitelé proto hledají účinné cesty k vymožení svých pohledávek. Mnohdy tak činí ze zcela existenčních důvodů, neboť pokud by své pohledávky nevybíhali, sami by se stali neplnícími dlužníky.

Předpokladem pro rozhodnutí věřitele, kterou optimální cestu má pro uplatnění pohledávky zvolit, je znalost a orientace v právu zakotvených postupů. Předpokládejme, že věřitel byl dostatečně bdělý již ve fázi vstupu do právního vztahu s dlužníkem, zejména například při uzavírání smlouvy, v níž zabezpečil splnění závazku dlužníka dostupnými hmotněprávními instituty, například sjednáním smluvní pokuty, ručitelským závazkem nebo zřízením zástavního práva. Přesto se může stát, že dlužník svému závazku nedostojí. Věřitel může uplatnit svůj nárok v soudním řízení nebo mimosoudním postupem, například v rámci rozhodčího řízení. Získá-li pro svůj nárok exekuční titul ve smyslu příslušných ustanovení občanského soudního řádu¹, který mu jeho nárok přiznává, a povinný přesto nesplní svou povinnost dobrovolně, může oprávněný věřitel přistoupit k soudnímu výkonu rozhodnutí nebo k exekuci. Zatímco v těchto postupech musí mít věřitel k dispozici vykonatelný exekuční titul (například platební rozkaz, rozsudek soudu nebo rozhodčí nález vydaný v rozhodčím řízení), při uplatnění pohledávky v insolvenčním řízení není takový titul bezpodmínečně nutný, neboť lze přihlásit platnou, nikoliv však ještě vykonatelnou pohledávku.

V řízení o výkon rozhodnutí a v řízení exekučním je realizována individuální pohledávka věřitele, na rozdíl od insolvenčního řízení, jehož cílem je kolektivní řešení pohledávek, resp. řešení majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku. Insolvenční řízení je upraveno v insolvenčním zákoně² a k předpokladům jeho zahájení patří:

¹ § 274 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále o.s.ř.)

² Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále InsZ)

S cílem zbytečně neprodlužovat soudní řízení stanoví zákon lhůtu, ve které musí insolvenční soud o vadném návrhu rozhodnout, tedy ve lhůtě do 7 dnů od podání návrhu. Do okamžiku odmítnutí vadného návrhu trvají účinky zahájeného řízení a ve vztahu k exekuci je třeba učinit závěr, že soudní exekutor by neměl učinit takový úkon ve věci, jenž by vedl k provedení exekuce. Obdobně bude postupováno i tehdy, nejsou-li k návrhu připojeny požadované přílohy nebo tyto neobsahují požadované náležitosti. V takovém případě soud stanoví lhůtu k jejich doplnění, jež nesmí být delší než 7 dní; nedojde-li ve stanovené lhůtě k doplnění příloh, insolvenční soud návrh rovněž odmítne. Zveřejňování zahájeného insolvenčního řízení na základě vadného, nesrozumitelného nebo neurčitého návrhu je někdy označováno jako neodůvodněná blokáce exekuce a je navrhováno zvážení novelizace zákoně úpravy v tom smyslu, aby vyhláška o zahájení insolvenčního řízení byla uveřejněna až v okamžiku, kdy je provedeno, že insolvenční návrh nevykazuje výše zmíněné nedostatky.¹⁶

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady se doručuje osobám uvedeným v ustanovení § 128 odst. 4 InsZ, mezi kterými není uveden soudní exekutor, měl by sledovat informace o ukončení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku.

Dokončení exekuce bude přicházet v úvahu – kromě případu, kdy insolvenční soud insolvenční návrh odmítl – také v některých dalších případech:

Kupříkladu podle ustanovení § 129 InsZ může insolvenční navrhovatel vzít insolvenční návrh zpět až do rozhodnutí o úpadku nebo do právní moci jiného rozhodnutí o insolvenčním návrhu. V takovém případě insolvenční soud insolvenční řízení zastaví, neboť se jedná o takový nedostatek podmínek řízení, pro který nelze pokračovat v řízení. Rozhodnutí o zastavení řízení se v tomto případě opět nemusí soudnímu exekutorovi doručovat¹⁷ a tuto informaci by měl zjistit z insolvenčního rejstříku, v němž jsou zveřejňována rozhodnutí insolvenčního soudu vydaná v insolvenčním řízení.¹⁸

Řízení bude zastaveno kromě zpětvzetí návrhu i pro jiný nedostatek podmínek řízení, který nelze odstranit nebo který se nepodařilo odstranit.¹⁹ Obdobný postup, který povede k zastavení řízení, může zvolit soud tehdy, není-li navrhovatelem zaplácena záloha na náklady insolvenčního řízení podle ustanovení § 108 InsZ.

Insolvenční řízení může skončit i tehdy, pokud insolvenční soud rozhodne o insolvenčním návrhu podle § 142 InsZ, tedy jiným způsobem, než je rozhodnutí o úpadku. Důvodem může být zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku.²⁰ Insolvenční soud zamítne insolvenční návrh také ve stanovených případech pro nedostatek majetku podle ustanovení § 144 InsZ.

Možnost provádět exekuci se obnoví účinností rozhodnutí vydaného podle ustanovení § 142 InsZ, tedy již od zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. V odůvodněných případech může insolvenční soud určit, že účinky zahájeného řízení zaniknou, a exekuci tedy bude možno provést až právní mocí rozhodnutí.²¹ Obranou proti šikanózním, neodůvodněně podaným insolvenčním návrhům, které mohou rovněž vést k pozastavení provedení exekuce, je postup podle ustanovení § 147 InsZ, podle něhož by bylo možno domáhat se náhrady škody nebo jiné újmy proti insolvenčnímu navrhovateli. Pokud bylo řízení o insolvenčním návrhu věřitele zastaveno nebo odmítnuto vinou insolvenčního navrhovatele, může nárok na náhradu škody nebo jiné újmy uplatnit dlužník nebo jeho jiný věřitel. Takový postup by se nabízel realizovat například tehdy, pokud by bylo zahájením insolvenčního řízení následně omezeno nebo znemožněno provedení exekuce.

Nestanoví-li zákon u některého ze způsobů řešení úpadku jinak, trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení do skončení insolvenčního řízení, a jde-li o reorganizaci, platí do schválení reorganizačního plánu.²² Po celou tuto dobu lze nařídit, nikoli však provést exekuci. Uvedené se vztahuje i na případ, že soud vydá rozhodnutí o úpadku, byl-li osvědčen nebo dokazováním zjištěn nejen úpadek, ale též úpadek teprve hrozící.²³

Insolvenční řízení skončí podle toho, který konkrétní způsob řešení úpadku bude soudem stanoven. Po skončení insolvenčního řízení, trvá-li nárok na uspokojení pohledávky věřitele, by bylo možno dříve nařízenou exekuci provést nebo podat návrh na její nařízení, pokud předtím nebylo zahájeno exekuční řízení.

O insolvenčním návrhu může soud rozhodnout i vydáním rozhodnutí o úpadku nebo o hrozícím úpadku podle ustanovení § 136 InsZ. S ohledem na ustanovení § 109 odst. 5, podle kterého trvají až do skončení insolvenčního řízení účinky jeho za-

hájení, není možno ani po prohlášení úpadku provést exekuci, pouze by bylo možno ji nařídit.

O vydání rozhodnutí o úpadku vyrozumí insolvenční soud podle ustanovení § 139 odst. 1. písm. f) kromě jiných subjektů též soudního exekutora, u kterého podle dosavadních výsledků insolvenčního řízení probíhá exekuce na majetek dlužníka.

Povinnost vyrozumět soudního exekutora splní insolvenční soud tím, že mu zvlášť (prostřednictvím veřejné datové sítě) doručí rozhodnutí o úpadku.

V průběhu insolvenčního řízení zavazuje zákon v ustanovení § 43 odst. 1 InsZ soudního exekutora k součinnosti s insolvenčním správcem. Soudní exekutor je povinen poskytnout insolvenčnímu správci na jeho písemnou žádost bez zbytečného odkladu potřebnou součinnost. Tato součinnost spočívá v tom, že soudní exekutor by měl insolvenčnímu správci poskytnout údaje o majetku dlužníka a některé další údaje, které jsou nutné pro výkon správy. Pokud by měl soudní exekutor u sebe listiny nebo jiné věci, které mohou sloužit ke zjištění dlužníkovy majetku, je bez zbytečného odkladu po doručení žádosti povinen je vydat nebo zapůjčit insolvenčnímu správci. V tomto směru mohou být informace získané od soudního exekutora významné pro zjištění majetku dlužníka. Lze totiž předpokládat, že je to právě soudní exekutor, kdo má v souvislosti s prováděnou exekucí k dispozici řadu zjištění týkajících se přehledu majetku dlužníka. Za poskytnutí součinnosti nenáleží soudnímu exekutorovi žádná odměna, součinnost se poskytuje bezplatně. Pouze tehdy, pokud s poskytnutím součinnosti vznikly soudnímu exekutorovi nějaké náklady, mohl by uplatnit právo na náhradu hotových výdajů s tím spojených. Vzhledem k tomu, že získání informací o majetku dlužníka se u soudního exekutora mnohdy neobejde bez vynaložení nejen značného úsilí, ale též finančních prostředků, které si soudní exekutor nebude moci vyúčtovat (nebude-li v exekuci po skončení insolvenčního řízení pokračováno), bude důvodné uplatnit v insolvenčním řízení alespoň tento nárok na náhradu nákladů.

V insolvenčním řízení musí věřitel podat přihlášku své pohledávky bez ohledu na to, zda je jeho pohledávka vykonatelná, nebo nevykonatelná, jakož i tehdy, je-li vedena k vymožení jeho pohledávky exekuce. Jak bylo poukázáno výše, informaci o zahájeném insolvenčním řízení, popř. o rozhodnutí o úpadku obdrží pouze soudní exekutor, exekuční věřitel by si měl tyto

informace sledovat sám v insolvenčním věstníku. Soudní exekutor může (ale nemusí) přijatá oznámení věřiteli postoupit, ačkoliv se to jeví účelné. Věřitel musí přihlásit pohledávku v zákonem stanovených lhůtách, a to od zahájení insolvenčního řízení, nejpozději do uplynutí přihlašovací lhůty určené soudem v rozmezí 30 dní až 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku. Zejména tehdy, určí-li soud přihlašovací lhůtu jako 30denní, věřitel vždy nemusí stihnout zaznamenat informaci o insolvenčním řízení, protože bude spoléhat na to, že ohledně jeho pohledávky probíhá exekuční řízení.

Skutečnost, že pohledávka věřitele je vykonatelná a že je ohledně ní již vedena exekuce, nemá pro její uspokojení v insolvenčním řízení žádnou přednost. Vykonatelností pohledávky může být pouze ovlivněn postup při popírání pohledávky²⁴ a jejím zjištění²⁵. Popřít však lze i přihlášenou pohledávku věřitele, ohledně které probíhá exekuční řízení.

Exekuce a konkurs

Přistoupí-li insolvenční soud k tomu, že určí jako způsob řešení úpadku dlužníka konkurs, lze ve vztahu k exekuci dovést další důsledky.

Podle ustanovení § 266 odst. 1 písm. k) InsZ se prohlášením konkursu exekuce nepřerušuje, ovšem v důsledku toho, že insolvenční řízení nekončí, nýbrž pokračuje, zůstávají v účinnosti stále i účinky, které zákon spojuje se zahájením insolvenčního řízení, tedy, že lze nařídit, nikoli však provést exekuci.

Účastníkem exekučního řízení nadále zůstává dlužník, nestanoví-li zákon něco jiného.

Ustanovení § 267 InsZ dále upřesňuje, že exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty, lze pro pohledávky věřitelů po prohlášení konkursu nařídit, nelze ji však provést.

Ani v souvislosti s prohlášením konkursu nespécifikuje insolvenční zákon, zda lze dovést určité odlišnosti pro případ provedení exekuce na peněžité nebo na nepeněžité plnění. Krite-riem ve vztahu k nepeněžitému plnění by mělo být, zda jde o majetek, další práva a jiné majetkové hodnoty, které patří do majetkové podstaty a mají penězi ocenitelnou hodnotu. Bloka-

¹⁶ Kozel, R. Zablokovaná exekuční a insolvenční řízení. Konkursní noviny, článek z vydání č. 18 ze dne 15.09.2010.

¹⁷ § 130 odst. 4 InsZ

¹⁸ § 421 InsZ

¹⁹ § 142 písm. b)

²⁰ § 143 InsZ

²¹ § 146 InsZ

²² § 109 odst. 5 InsZ

²³ § 136 odst. 1 InsZ

²⁴ Srov. § 199 InsZ

²⁵ Srov. § 201 InsZ

schváleného oddlužení nastávají podle § 407 InsZ okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. Od tohoto okamžiku by bylo možno ohledně nově nabytého majetku dříve nařízenou exekuci provést, popř. exekuční řízení zahájit a exekuci finalizovat.

Je-li oddlužení prováděno plněním splátkového kalendáře, zákonná úprava výslovně neuvádí, že by měl být omezen rozsah majetkové podstaty. Do majetkové podstaty patří majetek nabytý dlužníkem do schválení oddlužení, jakož i majetek, který dlužník získá v průběhu plnění splátkového kalendáře, tj. po dobu pěti let. Uvedené platí i přesto, že se dlužníkovi vrací oprávnění disponovat s tímto majetkem.³⁶ Oddlužení končí právní mocí rozhodnutí o splnění oddlužení.³⁷ Od tohoto okamžiku by opět bylo možno exekuci nejen nařídit, ale i provést.

Z ustanovení § 411 InsZ vyplývá, že po dobu trvání účinků schválení oddlužení nemá exekuce, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, vliv na povinnost dlužníka naložit s příjmy určenými k plnění splátkového kalendáře způsobem určeným v rozhodnutí o schválení oddlužení.

Byla-li některá z pohledávek, jež mají být uspokojeny podle splátkového kalendáře, popřena, hradí dlužník částky připadající podle splátkového kalendáře na její uspokojení v určených lhůtách k rukám insolvenčního správce, který je věřiteli vyplatí neprodleně po právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o zjištění této pohledávky. Nedojde-li ke zjištění pohledávky, rozdělí insolvenční správce částky připadající podle splátkového kalendáře na její uspokojení mezi ostatní věřitele určené plánem jako mimořádnou splátku poměrně.

Podmínky pro popření pohledávky dlužníkem při oddlužení jsou obsaženy v ustanovení § 410 InsZ. V případě vykonatelné pohledávky, která je přiznána pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, může dlužník jako důvod popření její pravosti nebo výše uplatnit jen skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla nebo je promlčená.

Přestože oddlužení bylo soudem schváleno, může být insolvenčním soudem za stanovených podmínek zrušeno.³⁸ Insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkovra úpadku konkursem mimo jiné také tehdy, jestliže v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníku po schválení plánu oddlužení peněžité závazek po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. Pro tento případ zákon stanoví, že soud bude vycházet z toho, že dlužník zavinil vznik peněžitého závazku, byl-li k jeho vymožení vůči dlužníku nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce. Rozhodnutí o zrušení

schváleného oddlužení může insolvenční soud vydat, jen pokud nevezme na vědomí splnění oddlužení.

Závěr

Insolvenční řízení a exekuční řízení představují samostatné postupy, které probíhají za podmínek stanovených příslušnými zákony zpravidla bez vzájemných vazeb a propojení. Cíl a účel exekučního a insolvenčního řízení nejsou zcela totožné. Zatímco exekuční řízení představuje individuální způsob vymožení pohledávky věřitele, insolvenční řízení je řízením kolektivním, při kterém mohou být řešeny pohledávky všech věřitelů dlužníka.

Je-li pohledávka vymáhána cestou exekuce, nebrání tato skutečnost podání insolvenčního návrhu a je-li zjištěn úpadek dlužníka, nepřekáží následnému provedení některého ze způsobů řešení úpadkové situace. V takovém případě má přednost řešení pohledávky v insolvenčním řízení, přičemž exekuci by bylo možno dokončit až po skončení insolvenčního řízení.

Pokud exekuční řízení před zahájením insolvenčního řízení ještě neprobíhalo, bylo by možno i v průběhu insolvenčního řízení zahájit exekuci na majetek dlužníka, ale vlastní provedení exekuce by bylo třeba odložit až do ukončení insolvenčního řízení. Tímto postupem by si věřitel případně mohl zajistit lepší pořadí pohledávky při exekuci.

Dokončení exekuce tak připadá v úvahu až po skončení insolvenčního řízení, nedojde-li předtím k zániku pohledávky, popř. k zániku subjektu dlužníka.

Seznam literatury

Kotoučová, J. a kol. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1122 s.

Kozel, R. Zablockovaná exekuční a insolvenční řízení. Konkursní noviny, článek z vydání č. 18 ze dne 15.09.2010.

Internetové zdroje:

http://www.zizlavsky.cz/attachment/20120115173106165205473.doc

³⁶ Srov. § 408, 409 InsZ

³⁷ § 413 InsZ

³⁸ § 418 InsZ

NOVELA INSOLVENČNÍHO ZÁKONA A JEJÍ VLIV NA EXEKUCI

Mgr. Radka Rutar

advokátní koncipient PRK Partners s.r.o.

advokátní kancelář

Úvod

Počínaje 1. lednem 2008 nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“), který nahradil dosavadní nevyhovující právní úpravu českého konkursního práva a insolvenční řízení nově založil mj. na koncepci jednotného insolvenčního řízení.

Nový InsZ je ucelenou úpravou insolvenčního práva navazujícího na občanský soudní řád, který zpřehlednil, vyjasnil jeho jednotlivé fáze. Dále, a zejména, stanovil jeho základní zásady, vymezil účel a v neposlední řadě vymezil účinky spojené s insolvenčním řízením, resp. jeho jednotlivými fázemi.

Řada jeho nových pravidel navazuje na zkušenosti s insolvenčním právem v západní Evropě a Spojených státech amerických, které v poslední době vykazuje řadu konvergentních modelů a prvků. Mnoho těchto modelů navíc jasně poukazuje na to, že insolvenční právo je v mnohém projevem ekonomické agendy podnikatelů a právo je zde pouze „nosičem“ celého procesu k ekonomickému řešení úpadku. I proto jsou vedeny diskuse o účincích insolvenčního řízení a i proto je dnes vedena diskuze o celém vyhodnocení úspěšnosti dosavadní aplikace.

Současná právní úprava

Úpadek dlužníka je právně i ekonomicky velice specifickou situací, která je kvalitativně odlišná od ostatních situací v životě dlužníka. Z tohoto důvodu má právní úprava InsZ povahu zvláštní a má před jinými právními úpravami přednost – i zde nicméně platí, že insolvenční soud sleduje fixaci ekonomického zjištění, tedy zjištění úpadku.

Samotný cíl (účel) InsZ je zdůrazněn hned v jeho prvním ustanovení a je jím řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka tak, aby došlo k uspořádání jeho majetkových vztahů k věřitelům a současně, aby došlo k co nejvyššímu poměrnému uspokojení přihlášených věřitelů. Zjevně je tedy stěžejním cílem insolvenčního řízení řešení hospodářské situace dlužníka, která předpokládá masivní zásahy do správy jeho majetku a do možného chování věřitelů.

Elementárním předpokladem pro užití specifické úpravy InsZ je tedy úpadek či hrozící úpadek dlužníka.

Shora zmíněné výsadní postavení InsZ v případech úpadku (či hrozícího úpadku) dlužníka má, v okamžiku zahájení insolvenčního řízení, dopad přirozeně nejen na dlužníka, ale také na dlužníkovu okolí a jeho věřitele.

Pomyslným startovním výstřelem pro uplatnění právní úpravy InsZ je v zásadě okamžik zahájení insolvenčního řízení, tj. okamžik zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení. S tímto okamžikem spojuje InsZ výrazně omezující účinky, blíže předpokládané ust. § 109 InsZ. A zde nastává problém, resp. zde hrozí, že tyto účinky budou zneužity, resp. jejich aplikace bude účelově zneužita.

Každé insolvenční řízení má být vedeno tak, aby žádný z účastníků – rozuměj jak dlužník, navrhovatel, je-li osobou odlišnou od dlužníka, tak ostatní věřitelé – nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Současně zákon ctí zásadu *pari passu*, tedy nepředpokládá rovnost věřitelů, ale rovnost zbraní těch věřitelů, kteří mají obdobně nebo stejné postavení (typicky odlišení zajištěných a nezajištěných věřitelů apod.).

Bohužel se stalo běžnou praxí, že za účelem zvýšení nátlaku na dlužníka, zahájí věřitelé proti dlužníku zjevně bezdůvodně insolvenční řízení, ve snaze dosáhnout uspokojení své (často sporné) pohledávky. Většinou lze v takových případech již na začátku celého řízení s určitostí konstatovat šikanózní povahu těchto návrhů a na konci dne není v drtivé většině osvědčen (byť alespoň teoreticky hrozící) úpadek dlužníka. Každý věřitel si musí být vědom toho, že iniciace insolvenčního řízení musí být podložena jasnou pohledávkou navrhovatele a existencí úpadku, jinak se nemůže jednat o korektní insolvenční návrh.

V současném znění právní úpravy InsZ bychom marně hledali výslovnou obranu proti výše popsané zaběhnuté praxi, byť ji nacházíme v judikatuře vyšších soudů. Teoreticky se nabízí využití předběžných opatření či uplatnění nároku na náhra-

du škody. Ve skutečnosti však dlužník nemá žádnou efektivní (tedy okamžitou) obranu, když zejména institut předběžného opatření je v InsZ upraven pouze pro zcela specifické případy v ustanovení § 82 a § 113 InsZ.

Nicméně judikatura již v mnohém pomohla, když dovodila odmítnutí hlubšího rozboru přihlášené pohledávky navrhovatele, je-li pohledávka sporná, a tedy dovodila okamžité odmítnutí návrhu. Obdobně judikatura dovodila, byť máme za to, že sporně, možnost odklonu účinků insolvenčního řízení předběžným opatřením.

Navrhovaná právní úprava

Ministerstvo spravedlnosti si je vědomo nedostatků v současné právní úpravě InsZ. V těchto dnech je v Poslanecké sněmovně ČR ministerský návrh novely InsZ (dále jen „Novela“), který má za cíl řešit problematiku šikanózních insolvenčních návrhů a zamýšlí za tímto účelem poskytnout příslušným soudům legální možnost reagovat pružněji na návrhy, které jsou zjevně bezdůvodné. Zde nutno říci, že textace návrhu navazuje na zmíněnou judikaturu, a vkrádá se tak otázka, zda byla nezbytně nutná.

Je navrhováno, aby také dlužníci přijetím navrhovaného znění Novely získali výraznější nástroje obrany proti bezdůvodným šikanózním insolvenčním návrhům. Aby tedy mohli k soudu dostat informace o spornosti pohledávek a aby insolvenční řízení v takových případech nenahrazovalo běžné nalézací řízení, o což se navrhovatelé někdy snaží.

Na straně soudů je Novelou navrhován podstatně rozšířený okruh situací, ve kterých by bylo možné nařídít předběžné opatření, čímž dochází k zákonnému posvěcení dosavadní praxe.

Znění novely proto nově dává insolvenčním soudům mimo jiné možnost rozhodnout předběžným opatřením tak, že z důvodů hodných zvláštního zřetele a za předpokladu, že to neodporuje společnému zájmu věřitelů, omezí soudy některé z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení uvedených v ust. § 190/1 odst. b) a c) InsZ.

Pouze pro úplnost uvádíme, že účinky uvedené v ust. § 109/1 odst. b) InsZ se vztahují k omezení práva na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku dlužníka nebo jeho majetkové podstaty, a účinky uvedené v ust. §109/1 odst. c) InsZ se vztahují k výkonu rozhodnutí a exekuci.

Zákon tedy předpokládá, že soud může zablokovat ty ze základních účinků insolvenčního řízení, které dlužníka zásadně omezují a pro které je vlastně insolvenční návrh v případě šikany podáván.

Lze tedy očekávat, že po přijetí Novely InsZ nastane u bezdůvodných insolvenčních návrhů nárůst vydávání předběžných opatření, kterými dojde k omezení účinků dle ust. § 190/1 InsZ a například výkon rozhodnutí či exekuce bude možné provádět, i když je zahájeno insolvenční řízení. Obdobně bude možné, aby věřitel nabyt zajištění, popř. se domáhal uspokojení ze zajištění mimo InsZ, ač je zahájeno insolvenční řízení. Předpokládá se tak, že klesnou motivační důvody pro podávání šikanózních návrhů.

Dále Novela zavádí neuzavřenou definici zjevně bezdůvodného insolvenčního návrhu, kdy je insolvenční návrh zjevně bezdůvodný zejména tehdy, jestliže:

- navrhovatel dokládá oprávnění jej podat pohledávkou, ke které se pro účely rozhodnutí o úpadku nepřihlíží,
- jde o opětovný insolvenční návrh a navrhovatel nedoloží, že splnil povinnosti uložené mu v případně předchozím rozhodnutí o insolvenčním návrhu, nebo
- jeho podáním navrhovatel zjevně sleduje zneužití svých práv na úkor dlužníka.

Zákon ve znění Novely jasně předpokládá, že soud bude muset „předběžně“ zkoumat, zda je zde zvýšené riziko šikany, tedy zda dochází podáním insolvenčního návrhu ke zjevnému zneužití insolvenčního práva. Cest, které soud pro tuto úvahu má, je více – typicky spornost pohledávky, nedoložení pohledávky, opakovaný návrh apod. I zde se navazuje na judikaturu (zejména Vrchního soudu v Praze), která povinnost určité předběžné kontroly již zavedla a přiměla soudy k odmítání těch návrhů, které předpokládají ve věci přihlášené pohledávky další přezkum.

Navíc, odmítne-li insolvenční soud insolvenční návrh pro zjevnou bezdůvodnost, může navrhovateli uložit, aby za jeho podání zaplatil pořádkovou pokutu, a to až do výše 50 000 Kč. Obdobně se předpokládá možnost uložit navrhovateli povinnost složit do úschovy soudu jistotu na úhradu nákladů řízení, resp. možné škody, která v důsledku šikanózního insolvenčního návrhu může poškozeným vzniknout.

Závěr

Přijetím Novely ve znění navrhovaném Ministerstvem spravedlnosti lze očekávat výrazné zlepšení obrany dlužníků, vůči nimž byl podán zjevně bezdůvodný návrh na zahájení insolvenčního řízení.

Bude-li například zřejmé, že určité osobě vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu vinou insolvenčního navrhovatele škoda nebo jiná újma (typicky na dobré pověsti), může, jak bylo naznačeno výše, insolvenční soud nařídít předběžné opatření, kterým povinné osobě uloží, aby na náhradu této škody (nebo jiné újmy) složila do úschovy soudu přiměřenou peněžitou částku. Insolvenční soud tak učiní pouze na návrh oprávněné osoby podaný do 30 dnů od vydání rozhodnutí o zastavení řízení, rozhodnutí o odmítnutí nebo rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu.

Zlepšení nacházíme především v tom, že se některé, zatím dovozované obranné prostředky staví na jisto a současně, že se tím *ex ante* jasně sděluje, co je *lege artis*, a co není. Věřitel-navrhovatel je tak motivován k úvaze, zda ho jeho nesprávné rozhodnutí nebude v budoucnosti zatěžovat, resp. zda není jeho pozice natolik nejistá, že bude zatížen preventivně (tedy včetně např. nedůvodného insolvenčního návrhu podaného „skořápkovou“ společností).

*Seznam literatury
zákon č. 182/2006 Sb., v platném znění a návrh novely, který číslo v PSP ČR dosud nemá*

Souběh insolvenčního řízení a exekuce

Mgr. Petr Blažej

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Litoměřice
JUDr. Ondřeje Mareše

Čím dál častější je situace, kdy povinný nemá závazek pouze vůči jednomu oprávněnému, ale naopak má závazků vícero vůči různým věřitelům. Věřitelé mají možnost vykonatelné pohledávky vymáhat každý individuálně pomocí exekuce či soudního výkonu rozhodnutí nebo v rámci řízení insolvenčního, kde je typická mnohost věřitelů. Insolvenční řízení je v naprosté většině případů zahajováno v době, kdy je zároveň vedeno proti dlužníku několik exekucí. Pozornost je tedy třeba věnovat účinkům insolvenčního řízení na probíhající exekuce.

Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení upravuje insolvenční zákon v § 109 odst. 1 písm. c), který stanoví, že „výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, nelze jej však provést“. Dokonavý vid posledního slova by se dal vyložit jako zákaz dokončit exekuci, tedy provést poslední krok při provádění exekuce na základě konkrétního exekučního příkazu (např. vyplacení sražené mzdy zaměstnavatelem, odepsání prostředků z bankovního účtu nebo provedení dražby movitých věcí či nemovitostí). Soudní exekutor by tedy neměl činit kroky, které bezprostředně směřují k dokončení provedení exekuce (např. zaslat vyrozumění o právní moci usnesení a exekučního příkazu plátcí mzdy nebo bankovní instituci či vydat dražební vyhlášku). Tedy nic nebrání tomu, aby soudní exekutor činil úkony ostatní, konkrétně pak vydával exekuční příkazy, na základě kterých by exekuce sice nemohla být provedena, ale bylo by zachováno pořadí pro případ, že by překážka v podobě trvajících insolvenčního řízení později odpadla. Uvedený výklad by byl v souladu s účelem této úpravy, která má zamezit tomu, aby docházelo k umenšování majetku v majetkové podstatě, ze kterého se budou uspokojovat věřitelé v rámci insolvenčního řízení. Vydání exekučního příkazu ještě samo o sobě nemá za následek úbytek majetku dlužníka. K tomu by došlo až provedením zvoleného způsobu exekuce.

Nicméně ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu upravující souběh obou řízení je mnohem restriktivnější než úprava v sa-

motném insolvenčním zákoně, kde jsou účinky spojené s insolvenčním řízením postaveny naroveň účinkům odkladu exekuce. Soudní exekutor by tak neměl činit žádné kroky směřující k provedení exekuce. Je otázkou, zda lze pod tyto zakázané úkony subsumovat i vydání exekučního příkazu, když exekuční příkaz má stejné účinky jako nařízení výkonu rozhodnutí (§ 46 odst. 2 e.ř.). Soudní praxe se spíše kloní k závěru, že vydávání exekučních příkazů již patří do fáze provádění exekuce a vydávání exekučních příkazů po zahájení insolvenčního řízení by tedy možné nebylo.¹ Činnost soudního exekutora by se tedy po zahájení insolvenčního řízení v podstatě měla omezit pouze na sledování, zda insolvenční řízení již nebylo skončeno a zda nelze v exekuci pokračovat. Opačný závěr zastává odborná literatura, která považuje vydání exekučních příkazů za dovršený proces nařízení exekuce.²

Nejasnost úpravy souběhu insolvenčního řízení a exekuce se projevuje hlavně v momentě, kdy soudní exekutor vydal exekuční příkazy již před zahájením insolvenčního řízení. Vzhledem k tomu, že zahájením insolvenčního řízení se exekuce nepřerušuje, ale exekuci pouze nelze provést, není postaveno na jisto, jakým způsobem postupovat, zejména u srážek ze mzdy nebo jiného příjmu. Některé exekutorské úřady z opatrnosti exekuční příkazy srážkami ze mzdy raději ruší, aby plátcé mzdy nebo jiného příjmu nepokračoval v provádění srážek, přestože povinnost zrušit vydané příkazy ze zákona nevyplývá. Sporný dosud zůstává i moment, do kterého lze na základě vydaných exekučních příkazů blokovat majetek dlužníka. Lze se setkat s názory, že již se zahájením insolvenčního řízení je dlužník chráněn před účinky exekucí a nelze blokovat jeho majetek, přestože tato blokáce neznamená provádění exekuce.

Povinný by tak podáním insolvenčního návrhu, byť třeba vadného, dočasně dosáhl toho, že by vydané exekuční příkazy ztratily účinek a dlužníkovi by se obnovila možnost fakticky disponovat s obstaveným majetkem. Z tohoto důvodu je vhodnější pokračovat v provádění srážek ze mzdy až do okamžiku, kdy je rozhodnuto o úpadku dlužníka, ačkoliv tento postup jistě není bez pochybností.

Pokud jsou takto deponované prostředky následně vydány insolvenčnímu správci, nejsou věřitelé poškozováni, neboť nedochází k umenšení majetku v majetkové podstatě. Jediný, jehož postavení by se v důsledku tohoto postupu zhoršilo, by byl dlužník, kterému by jinak až do rozhodnutí o úpadku náležela mzda v plné výši. Pro rozhodnutí o správnosti tohoto postupu je tedy rozhodné, zda účinky spojené s insolvenčním řízením mají chránit toliko věřitele nebo též dlužníka, který může insolvenční řízení za účelem svého oddlužení sám iniciovat.

Osobně se domnívám, že tato ochrana se vztahuje pouze na věřitele k zajištění principu poměrného uspokojení pohledávek a rovnosti věřitelů v rámci insolvenčního řízení. Nicméně v pra-

xi asi bude častější názor opačný. Pakliže bychom přijali stanovisko, že ochrana spojená s insolvenčním řízením se vztahuje i na dlužníka, bylo by plnění získané srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu po zahájení insolvenčního řízení nutno vydat osobě s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě, tedy dlužníku a nikoliv insolvenčnímu správci, neboť by z majetku dlužníka ušlo neprávem a bylo by proto nutno obnovit stav, který by tu byl, pokud by ke srážkám ze mzdy nedocházelo. Dispoziční oprávnění přechází na insolvenčního správce až v případě, že dojde k prohlášení konkursu.

Sporná byla i otázka, jak naložit s plněním, které bylo vymoženo před zahájením insolvenčního řízení, ale nebylo vyplaceno oprávněnému. Rozhodující pro vyřešení tohoto problému je odpověď na otázku, od kterého okamžiku náleží vymožené plnění oprávněnému – jestli již v momentě, kdy je vymožené plnění připsáno na účet soudního exekutora, nebo až vyplacením vymoženého plnění oprávněnému. V tomto směru je třeba odkázat na nedávný judikát Nejvyššího soudu, který stanovil, že „plněním povinného k rukám soudního exekutora před prohlášením konkursu dluh povinného zaniká za předpokladu, že usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci“³. Soudní exekutor tak vystupuje v pozici platebního místa, když plněním k jeho rukám pohledávka oprávněného zaniká. Toto rozhodnutí lze použít i na insolvenční řízení vedené podle z. 182/2006 Sb. s tím, že plnění musí být vymoženo před zahájením insolvenčního řízení.

Plnění vymožené po zahájení insolvenčního řízení je třeba vydat insolvenčnímu správci ve prospěch majetkové podstaty. Vydání výtěžku exekuce upravuje ust. § 46 odst. 6 e.ř. tak, že k vydání výtěžku exekuce dojde bezodkladně po právní moci usnesení, kterým exekutor rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání výtěžku insolvenčnímu správci. Toto usnesení se doručuje rovněž insolvenčnímu správci, neboť upravuje práva k majetkové podstatě.⁴ Zákon však výslovně neupravuje, zda má být v tomto rozhodnutí rozhodnuto o vzniklých nákladech rovnou, nebo zda nejdříve vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce jakožto podkladové rozhodnutí a v usnesení tyto náklady znovu uvést. Osobně se kloním k výkladu, že vydávat obě tato rozhodnutí je nadbytečné. Rozhodnutí o nákladech by totiž podléhalo dvojímu přezkumu, nejdříve v rámci námitkového a posléze v rámci odvolacího řízení. K podobnému závěru dospěl ohledně rozvrhového usnesení vydávaného dle § 337c odst. 1 o.s.ř. Krajský soud v Hradci Králové, když v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že o nákladech exekuce vzniklých v souvislosti s prodejem nemovitosti se rozhoduje výlučně v rozvrhovém usnesení a nikoliv v příkazu k úhradě nákladů exekuce, který nevytváří ohledně nákladů překážku věci rozsouzené.⁵ Závěry tohoto rozhodnutí lze aplikovat i na rozhodnutí o vydání výtěžku dle § 46 odst. 6 e.ř. Opačné stanovisko vyjádřil ve svém rozhodnutí Krajský soud v Brně, pobočka ve Zlíně, který uvedl, že k vydání usnesení o vydání vý-

¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 7 Tdo 72/2010, ze dne 17.02.2010

² Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2010, s. 203.

³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008

⁴ Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2010, s. 199.

⁵ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13.05.2010, sp. zn. 24 Co 228/2010

těžku lze přistoupit až poté, co je otázka nákladů pravomocně vyřešena v příkazu k úhradě nákladů exekuce a v usnesení je jen rozhodnuto o vydání výtěžku s tím, že náklady jsou pouze zrekapitulovány pro účastníky, kteří nebyli účastníky ve fázi rozhodování o nákladech řízení (zde měl soud patrně na mysli insolvenčního správce).⁶

Dle mého názoru se „rozvrhové usnesení“ dle ust. § 46 odst. 6 e.ř. vydává pouze ohledně výtěžku, který byl získán transformací majetku dlužníka – tedy na výtěžek nabytý zpeněžením movitých věcí, nemovitostí či prodejem podniku. Ostatní vymožená plnění získaná např. srážkami ze mzdy nebo z účtu dlužníka, respektive ostatní majetek dlužníka v dispozici soudního exekutora se insolvenčnímu správci vydává bez dalšího, neboť se jedná pouze o zajištěné hodnoty z majetkové podstaty v nezměněné podobě. Shodně se k této problematice vyjadřuje odborná literatura, kde se o vydání výtěžku hovoří jen v souvislosti se zpeněžením majetku povinného. Jedná se o výjimku ze zásady, že pohledávky věřitelů lze po zahájení insolvenčního řízení uplatnit jediňe přihláškou do insolvenčního řízení. Soudní exekutor je tak honorován za převedení majetku v majetkové podstatě dlužníka do likvidní podoby, která umožňuje rychlejší uspokojení věřitelů v rámci insolvenčního řízení.

Dalším důvodem této úpravy je zřejmě také skutečnost, že pokud by došlo ke zpeněžení majetku v rámci insolvence, náklady tímto vzniklé by byly dle § 168 IZ pohledávkami za podstatou a jako takové by byly uhrazeny z výtěžku zpeněžení. Pokud by zákon soudnímu exekutorovi neumožňoval zajistit své náklady z výtěžku, musel by je uplatnit přihláškou a s největší pravděpodobností by dosáhl jen poměrného uspokojení. Tato úprava tak zajišťuje, že náklady zpeněžení jsou rozloženy na věřitele tím, že jsou uhrazeny z majetkové podstaty dlužníka. Nemožnost zadržení nákladů exekuce je zřejmá zejména za situace, kdy k připsání srážek ze mzdy povinného na účet soudního exekutora dojde až po zahájení insolvenčního řízení. Pokud by zaměstnavatel postupoval v souladu se zákonem, od okamžiku zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku by již neměl poukazovat deponované prostředky na účet soudního exekutora. Jestliže by přesto tyto prostředky zaslal na účet soudního exekutora, došlo by ke zmenšení majetkové podstaty v rozporu se zákazem provedení exekuce. Takto získané prostředky je tedy nutno vydat insolvenčnímu správci tak, aby došlo k nastolení stavu, který by zde byl, kdyby zaměstnavatel postupoval v souladu se zákonem.

Co se týče nákladů exekuce, domnívám se, že mezi ně lze ve smyslu ust. § 87 e.ř. zařadit nejen hotové výdaje, ale též odměnu a náhrady. Nicméně za základ pro výpočet odměny nelze použít výtěžek vydávaný ve prospěch majetkové podstaty. V úvahu tak bude připadat pouze odměna v minimální výši vzhledem k tomu, že základem pro výpočet odměny dle ust. § 5 vyhlášky 330/2001 Sb. je pouze ta část výtěžku, která bude rozdělována v rámci exekuce mezi oprávněného a další věřitele. V době zahájení insolvenčního řízení zatím nelze s jistotou říci, jaká část rozvrhované podstaty bude na tento účel

použita. Pokud nebude výtěžek v rámci insolvenčního řízení zcela spotřebován, bude vydán soudnímu exekutorovi, který o zbývající části výtěžku provede nové rozvrhové řízení. Teprve v této fázi lze určit konkrétní výši výtěžku, která případně věřitelům v rámci exekuce, tedy částku, která bude tvořit základ pro výpočet odměny soudního exekutora.

Zvláštní pozornost si jistě zaslouží účinky insolvenčního řízení na exekuci prováděnou prodejem nemovitosti povinného. Pokud je insolvenční řízení zahájeno před právní mocí usnesení o příklepu, usnesení o příklepu již právní moci nenabyde, a nemůže tak dojít ke změně vlastníka nemovitosti, i kdyby bylo doplaceno nejvyšší podání. V rozporu se zákazem provádět exekuci by bylo už samotné doručování usnesení o příklepu účastníkům této fáze řízení. Jestliže usnesení o příklepu nabylo právní moci před zahájením insolvenčního řízení, je vydražitel povinen doplatit nejvyšší podání. Poté je vydáno usnesení ve smyslu ust. § 46 odst. 6 e.ř. a výtěžek je po právní moci vydán insolvenčnímu správci. Toto usnesení má pro účely zániku zástavních práv, věcných břemen a nájemních smluv účinky rozvrhového usnesení (§ 337h o. s. ř.).

Pokud dojde k zahájení insolvenčního řízení za situace, kdy je nařízeno rozvrhové jednání, je nutno přistoupit k odročení jednání. Vydání rozvrhového usnesení je poslední fází exekuce prováděné prodejem nemovitosti povinného. Rozvrhové řízení, jehož součástí je rovněž rozvrhové jednání, bezprostředně směřuje k dokončení exekuce, a je tak v rozporu se zákazem provedení exekuce. Jestliže rozvrhové jednání již proběhlo a teprve poté bylo zahájeno insolvenční řízení, nelze přistoupit k doručení rozvrhového usnesení. Insolvenční řízení zahájené po doručení usnesení všem účastníkům má dle mého názoru stejné účinky, které jsem popsal už v souvislosti s doručováním usnesení o příklepu. Tedy tato skutečnost zapříčiní, že rozhodnutí již nenabude právní moci. Soudní exekutor by tak opět musel přistoupit k vydání usnesení v souladu s ust. § 46 odst. 6 e.ř.

Seznam literatury:

Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha. C. H. Beck, 2010. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15.12.2004, sp. zn. 20 Co 471/2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2006, sp. zn. 29 Odo 332/2004
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2010, sp. zn. 25 Cdo 4802/2008
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 7 Tdo 72/2010, ze dne 17.2.2010
Usnesení Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 10.02.2011, sp. zn. 58Co 44/2011-484
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13.05.2010, sp. zn. 24 Co 228/2010
Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15.12.2004, sp. zn. 20 Cdo 471/2004

FILOSOFICKÉ ASPEKTY VZTAHU INSOLVENČNÍHO A EXEKUČNÍHO PRÁVA

Ing. Luboš Smrčka, CSc.

Fakulta podnikohospodářská,
Katedra podnikové ekonomie,
Vysoká škola ekonomická v Praze

Článek vznikl v rámci projektu TAČR TD010093 „Vývoj transakčních nákladů českých ekonomických subjektů v insolvenčním řízení, možnosti jejich snižování na úroveň běžnou v EU pomocí zdokonalení legislativy, možnosti zlepšení statistiky insolvenčních řízení a vytvoření modelu finanční křehkosti rodin“

Situace, kdy samotné podání insolvenčního návrhu znamená zastavení faktických kroků v rámci exekučních řízení vedených proti dlužníkovi, je bohatě diskutována již od přijetí insolvenčního zákona a především od termínu jeho účinnosti. Avšak problémy, které se v lepších časech zdají v podstatě okrajové a které nevyvolávají podstatnější potíže, recese zcela přirozeně zvětšuje, můžeme s klidem říci, že je hypertrofuje. Podobný vývoj má i tento spor. Jestliže původně šlo v podstatě o teoretickou hříčku, která v reálné praxi neměla žádný význam, zhoršení ekonomické situace a větší tlak na dlužníky vedou k tomu, že skutečné projevy tohoto střetu dvou částí našeho právního systému jsou stále častější.

Všechny právní aspekty věci byly již dávno a mnohokrát popsány. Je ale určitě zajímavé zamyslet se nad některými filosofickými aspekty stávajícího stavu a hledat hlouběji v samotných kořenech zákonů řešení sporu. Podobně ale chybí i pohled více ekonomický. I zde je třeba pečlivěji zkoumat, zda současná právní úprava odpovídá potřebám společnosti, nebo zda je zbytečně nákladná a komplikuje prosazení přirozených práv.

Právní prostředí a deskripce situace

Privatizace značné části exekuční agendy obsažená principiálně v zákoně č. 120/2001 Sb. ze dne 28. února 2001, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), posílila významným způsobem ekonomický aspekt problematiky dlužníků. Pokud bychom věc popsali velmi jednoduše, pak se vztah dlužník–věřitel stal ekonomickou záležitostí nejen pro přímé účastníky tohoto vztahu, ale přibyla zde skupina obdařená významnými pravomocemi a zároveň také skupina s velkými ekonomickými zájmy, totiž exekutoři. Vznikl, jak známo, nový právní stav. Bez jakékoliv stopy ironie to značí také vstup nových a velmi významných ekonomických zájmů do této problematiky. Mimo jiné i proto byl samotný zákon doplněn další-

⁶ Usnesení Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 10.02.2011, sp. zn. 58Co 44/2011-484

mi předpisy, například vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora a odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, a o vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 331/2001 Sb., o centrální evidenci exekucí. Snad ještě stojí za připomenutí, že zákon nabyl ve statusové části účinnosti dne 1. 5. 2001, části upravující samotné exekuční řízení (§ 28 až 108) a § 131 nabyly účinnosti 1. 9. 2001.

Nemá smysl diskutovat o excesech, kterými je praxe soudních exekutorů občas doprovázena a které, lze se obávat, vycházejí především z ekonomických zájmů právního stavu (tedy nikoliv z neznalosti nebo nešikovnosti či opomenutí), nemá smysl diskutovat ani o tom, nakolik jsou tyto excesy časté a nakolik jsou mediálně zkruslené. Pro naši diskusi nyní bude stačit konstatování, že během více než deseti let fungování exekučního řádu byla především potvrzena oprávněnost celkového rámce přijatého řešení a ukázala se správnost privatizace agendy. To zaprvé. Zadruhé lze tvrdit, že právě některé excesivní situace vedly ke zmírnění příslušných pasáží, což je možné považovat za přirozený proces „doladování“ zcela nové legislativy, která předtím v systému nebyla, a nebylo tedy ani možné předpokládat, že její působení bude prosto vedlejších účinků.

Dále můžeme prohlásit, že celý systém prokázal svoji akceschopnost a také schopnost zvládnout drastický nárůst počtu případů, zároveň posloužil tomu, že z praxe ekonomických vztahů jak mezi podnikatelskými subjekty, tak mezi fyzickými osobami sice nikoliv vymizel, ale velmi se umravnil systém vymáhání pohledávek na hraně nebo za hranou zákonů. Pokud je nyní stav exekutorů někdy v médiích nazýván nelichotivě, a to právě s ohledem na případy zde obecně nazývané excesivními, pak by bylo dobré těmto kritikům připomenout stav vymáhání pohledávek v době před rokem 2001 a předtím, než se nový exekuční řád dostal do praxe. Pouze snad souhrnně řekněme, že obecně zlepšení je obrovské, že možnost věřitele dosáhnout na dlužníkův majetek je zásadně posílena. To vedlo k tomu, že tyto „mimozákonné“ nebo přímo a jednoznačně kriminální postupy, doprovázené také značnými náklady (a riziky), byly do nemalé míry vytlačeny legálními metodami zcela v souladu s legislativou. Znovu je nutné říci, že i když zde nesporně existují excesy, jejich počet se snižuje, a to jak v poměru k celkovému počtu případů, tak velmi pravděpodobně i nominálně. Pokud bychom hledali po roce 1989 nějaký legislativní krok, který zásadním způsobem posílil zákonnost a obecné právo v zemi, pak by byl exekuční řád jistě mezi největšími favority na takové ocenění.

České insolvenční právo se zásadně změnilo od ledna 2008, kdy nabyl účinnosti zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Před ním existující zákon o konkurzu a vyrovnání byl obecně považován za normu pouze velmi těžko aplikovatelnou a především umožňující velmi vážné komplikování celého řízení z pozice dlužníka – tak silné komplikování, že v mnoha případech bylo možné dosáh-

nout zmatečnosti řízení a bylo umožněno dlužníkův majetek transportovat mimo dosah věřitelů. I to vedlo k řadě společensky nepřijatelných důsledků, které měly značné ekonomické dopady, které můžeme nazvat minimálně negativními. Znovu zjednodušeně je možné tvrdit, že ač byl zákon o konkurzu a vyrovnání mnohokrát novelizován a byla podniknuta řada pokusů o jeho reinkarnaci, nikdy se nestal opravdu funkční právní normou. S jistou nadsázkou lze říci, že v době, kdy se konečně podařilo vytvořit takový text, který již začal alespoň rámcově odpovídat potřebám praxe, byl nahrazen zákonem novým.

Škody vyvolané špatným právním stavem před rokem 2008 můžeme shrnout do zhruba takového popisu: docházelo soustavně k přehnanému zajišťování úvěrů, což bylo dáno faktem, že věřitel nesl v rámci konkurzního řízení značná rizika, že jeho pohledávka bude zcela nebo v podstatě zcela znehodnocena i v případě, kdy dlužník disponoval v době zahájení konkurzu odpovídajícím majetkem. Dokonce i zajištění věřitelé byli nositeli extrémních rizik. Proto zde byla velká snaha zajišťovat úvěry tak, aby hodnota zajištění přesahovala objem úvěru, a to pokud možno o desítky procent, často ale i vícenásobně. Vzhledem k rizikům v postavení nezajištěných věřitelů byla velmi omezována ochota podniků jít do určitých rizik a některých obchodních postupů v rámci vztahů mezi dodavateli a odběrateli. Postavení konkurzních správců jako osob jmenovaných soudem a obdařených značnou výkonnou mocí – přičemž odvolání správce bylo pro věřitele dosti složitým postupem, který navíc závisel na vůli soudu – pro změnu vytvářelo skupinu organizátorů řízení (soudců a správců), kteří v případě soudců mohli potenciálně mít a v případě správců z logiky věci měli značné ekonomické zájmy spojené s konkurzním (nebo i s vyrovnávacím) řízením.

Insolvenční zákon je stále poměrně čerstvý a zkušeností s jeho užíváním je relativně nemnoho, ale již nyní můžeme s jistotou tvrdit, že zlepšil situaci zásadním způsobem. Především se otevřela cesta pro podstatně větší pravomoci věřitelů, a tím i pro důslednější prosazení jejich práv. I když praxe i v tomto případě ukázala, že v řadě situací se věřitelé, a to ani zajištění, nemohou na právní rámec plně spolehnout, což je vidět například na případu OP Prostějov a někdo by možná řekl i na případu společnosti Sazka, obecně je jejich postavení silné a pevné. Ekonomické zájmy insolvenčních správců byly podrobeny věřitelům, což je významný krok k tomu, aby se celé dění kolem úpadku zbavilo kriminálních problémů dříve relativně obvyklých.

Zajímavé je, že i když se od insolvenčního zákona očekávalo, že otevře daleko větší prostor pro sanační řešení úpadku, praxe i nadále v drtivé většině upřednostňuje likvidační postup. Je ale věcí diskuse, zda to je pro nedostatečnost legislativy. Dokonce můžeme říci, že spíše nikoliv, protože preference likvidační metody je dána daleko více stavem podniků v úpadku než tím, že by nebylo možné právně prosadit reorganizaci, pokud s ní věřitelé většinově souhlasí. Zde je vhodné zaznamenat pro další úvahu tuto tezi – totiž, že pokud stojíme v rozpacích

nad tím, že hospodářská praxe jaksi odmítá akceptovat vůli zákonodárce, tedy jeho popud do určité míry preferovat sanační metodu před metodou likvidační, na vině není špatná práce zákonodárce (i když lze mít k insolvenčnímu zákonu mnoho výhrad). Problém je ve faktu, že reorganizace jako princip postupu věřitelů předpokládá určitý ekonomický stav dlužníka, který alespoň do značné míry slibuje možnost jeho další ekonomicky obhajitelné existence. Podniky v úpadku tak, jak je známe v českých realitách, ale takové předpoklady naprosto zásadně a v drtivé většině neplní.

Jestliže zde však máme dva mechanismy, které jsou oba vytvořeny kvůli řešení vztahu mezi věřitelem a dlužníkem, pak v každém ekonomickém prostředí musí nutně docházet k nesouladům mezi těmito postupy a k třenicím. Navíc skupina věřitelů není a nikdy nebude homogenní množinou, která by měla společné zájmy. Naopak – jejich přístup k insolvenčnímu řízení proti dlužníkovi může být v některých případech z pohledu dalších věřitelů destruktivní.

Filosofické aspekty situace

Filosofie práva je zábavná a vzrušující disciplína, která nesporně oslňuje řadou neobyčejně zajímavých souvislostí, které odhalíme ve chvíli, kdy se pokusíme nahlédnout do opravdového nitra práva a zákonů, nejen klouzat po jejich povrchu a běžném působení v reálném světě.

Co tím chci říci: abychom mohli posoudit, nakolik je vztah mezi insolvenční a exekucí správně nastaven, bylo by dobré podívat se na širší souvislosti problémů, které mají věřitelé s dlužníky, a také na to, jak se tyto problémy promítají vůči společnosti, chceme-li vůči veřejnému zájmu.

Principiálně samozřejmě platí, že vztah věřitel – dlužník je vztahem individuálním, jedinečným. Ať už je na obou stranách tohoto vztahu podnik nebo jedinec, vždy se utváří vnitřní situace, která buď odpovídá, nebo neodpovídá danému obecnému rámci, který je pro vztah věřitel – dlužník určen. Tímto rámcem jsou principiálně příslušné zákony, podzákoné předpisy a především smluvní nebo jiný vztah, na jehož základě vznikla pohledávka věřitele vůči dlužníkovi. Tím vším je dána i vymahatelnost pohledávky v případě, kdy je dlužník defaultní. Z individuality tohoto vztahu plyne, že věřitel vymáhá pohledávku také individuálně, tedy zvolí si postup, který je pro něj ekonomicky nejvíce výhodný – čili minimalizuje riziko znehodnocení pohledávky, minimalizuje náklady vynaložené na vymození pohledávky nebo její části, maximalizuje rychlost vymození pohledávky a zároveň minimalizuje jiná rizika, například riziko trestní odpovědnosti věřitele za metody použité vůči dlužníkovi. Zde znovu narážíme na důvod, proč exekuční řád vedl ke snížení významu jiného vymáhání pohledávek – tím, že umožnil podstatně vyšší efektivitu vymáhání, snížil ochotu věřitelů riskovat trestní odpovědnost.

Nicméně málokdy existuje dlužník, jenž má pouze jediného věřitele – povětšinou je věřitelů naopak více a jejich „právo“ na uspokojení pohledávky má v očích insolvenčního práva rozličné priority. Liší se například mírou zajištění, způsobem zajištění, popřípadě časem vzniku pohledávky nebo i mechanismem vzniku pohledávky. Z praxe víme, že kombinací těchto prvků je obrovské množství a nabízejí celou džungli vztahů uvnitř skupiny věřitelů jednoho dlužníka. Individuální postup při vymáhání pohledávky by pak znamenal, že u dlužníků v defaultu by vždy nutně vznikal „závod“ o společné loviště. Představme si dlužníka, jehož majetek je nutně omezený a s největší pravděpodobností nebude postačovat k uspokojení všech pohledávek v jejich plné výši a pravděpodobně ani k uspokojení ve výši, kterou bychom mohli nazvat „vysokou“. Pokud zůstane možnost vymáhat všechny tyto pohledávky vždy pouze individuálně, pak první věřitel, který dosáhne „cíle“, tedy exekuce, bude uspokojen plně, další – dejme tomu – také, třetí částečně a další věřitelé nezískají naprosto nic. Samozřejmě v tomto modelu opomíjíme otázku zajištění pohledávky, ale to není z principiálního hlediska v dané chvíli podstatné.

Zatímco tedy nebyl problém do značné míry privatizovat exekuční systém, protože exekuce je ryze individuální mechanismus řešení vztahu mezi věřitelem a dlužníkem, úpadek a insolvenční řízení privatizovat možné není – principiálně se totiž jedná o zespolečenštění problému. Celý insolvenční systém je postaven na úvaze, že společenské náklady vymáhání pohledávek na dlužnících jsou nižší v případě, že toto vymáhání je organizováno a pojato s jistým nadhledem nad individuálními ekonomickými přáními a zájmy jednotlivých věřitelů. Vychází se z toho, že pokud by všichni věřitelé žili v přesvědčení, že jejich pohledávka může být uspokojena pouze v případě, že bude vymáhána individuálně a s plnou razancí, pak zároveň budou kalkulovat svoje riziko ztráty z pohledávky do nákladů a tyto náklady budou požadovat po dlužnících předem, tedy stanou se součástí pohledávky (například ve formě vyššího úroku), především však zahájí vymáhání pohledávky se vši možnou razancí ihned v okamžiku defaultu pohledávky, a to bez ohledu na fakt, zda je racionální předpokládat, že tento default je pouze náhodný nebo dočasný. Jde samozřejmě o projev standardního ekonomického problému rizik. Pouze velmi naivní věřitel by byl ochoten nést riziko znehodnocení své pohledávky, pokud by na straně druhé stál jenom předpoklad, že i ostatní věřitelé také posečkají v přesvědčení, že default dlužníka je dočasný. Takový předpoklad je samozřejmě absurdní.

Potíží individuálního vymáhání pak je, že zájmem toho věřitele, který nejdříve dosáhne cíle, je primárně co nejrychleji uspokojit vlastní pohledávku, a to bez ohledu na zájmy ostatních věřitelů. Lze tedy předpokládat, že věřitel upřednostní například rychlost prodeje majetku dlužníka v rámci exekuce před možností dosáhnout vyššího výnosu, který by umožnil pokrýt i pohledávky jiných věřitelů. První věřitel bude minimalizovat svoje rizika a maximalizovat výnos bez ohledu na zájmy ostatních věřitelů. Znovu jde o ryze ekonomický problém společného loviště. Jestliže máme loviště ryb, které bude mít k dispozici

jeden rybář nebo jedna rybářská společnost, pravděpodobně dojde k preferenci takového hospodaření v tomto lovišti, které zároveň umožní dobrý zisk, ale nepovede k ohrožení příštích výnosů z loviště. Jestliže však bude loviště otevřeno k obecnému používání a nebude formou regulace (např. kvótami) upraveno množství vylovených ryb, pak budou jednotliví rybáři maximalizovat svůj výlov v přesvědčení, nesporně oprávněném, že podobně budou postupovat i ostatní zájemci o ryby v lovišti. Výsledkem bude rychlá devastace loviště, která povede k maximalizaci zisku „vítězů“ a k nulovému výnosu u „porazených“. Z hlediska společenských nákladů je ale tato varianta nejméně výhodná, neboť touto devastací společného loviště utrpí budoucí výnosy a zmizí příští užitek plynoucí z loviště.

Zmíněný systém kvót známe v podobě různých dohod o rybolovech a není to vlastně nic jiného než odlišná varianta insolvenčního zákona. Insolvenční právo přiřazuje jednotlivým věřitelům takové postavení, které je v podstatě (alespoň v optimálním případě) předem přesně dohodnuto, ve skutečnosti je sice dohodnuto, ale pouze rámcově. Nicméně víme, jaká práva mají zajištění věřitelé, jaká nezajištění, jaká práva mají věřitelé dalších typů a podobně – to vše dohromady vytváří předvídatelné a teoreticky transparentní prostředí, jehož předvídatelnost a transparentnost však stojí a padá s tím, nakolik jsou soudní moc a stát obecně schopni prosadit vládu zákona. Podobně také systém kvót lovu například sledů je účinný pouze do té míry, nakolik jsou státy účastníci se dohody ochotny a schopny prosadit dodržování kvót. Jestliže se ukáže, že některý ze států nereguluje svoje rybáře a umožňuje jim porušovat dohody a překračovat kvóty nebo třeba lovit v zakázaných obdobích či oblastech, pak se ostatní státy musí rozhodnout – buď se zachovají stejně a otevřou tak prostor k devastaci loviště, nebo společně zakročí proti tomu státu, který kvóty nebo jiné dohody porušuje.

Stejně tak v insolvenčním právu existuje mnoho zákoutí, která je možné využít k tomu, aby finální výsledek insolvenčního řízení byl odlišný od toho výsledku, jenž předpokládají věřitelé dlužníka na základě jejich znalosti situace a na základě předpokladů o fungování insolvenčního systému.

Ekonomické hledisko věci

Z hlediska exekučních postupů a exekučního řádu je možný i opačný pohled, který jsme ostatně naznačili hned na počátku našich úvah – podání insolvenčního návrhu může být mechanismem, který do značné míry maří snahu věřitele domoci se individuálně svého práva, tedy dosáhnout zaplacení pohledávky. Jak je asi obecně známo, podle insolvenčního zákona není vykonatelná žádná exekuce vůči majetku dlužníka v úpadku v případě, že existuje insolvenční návrh. Jistě – v okamžiku podání insolvenčního návrhu v podstatě začíná platit jakési majetkové moratorium, a to obecně. Dlužník nemůže nakládat se svým majetkem nad rámec obvyklých obchodních transakcí

a pokud je již dohodnut například prodej majetku a podobně, pak se obchod nemůže uskutečnit. Dokonce platí, že pokud by se uskutečnil, nový majitel nemůže mít jistotu, že mu tento majetek zůstane.

Asi není třeba opakovat, že exekuce vůči podnikům či podnikatelským subjektům, které jsou v úpadku nebo o nichž někdo podá soudu v podobě návrhu na zahájení insolvenčního řízení zprávu, že v úpadku jsou (bez ohledu na pravdivost takové zprávy), mohou pokračovat pouze v „papírové“ podobě, tedy mohou být dotazeny z hlediska práva – nemohou být ale vykonány.

Tedy okamžikem podání insolvenčního návrhu se podnik nebo fyzická osoba a podobně dostávají do pozice obecně dostupného loviště se značnou mírou regulace. V logice věci se tak také vztah věřitel – dlužník dostává z oblasti relativně jednoduché (individuální vymáhání dluhu povětšinou prostřednictvím specializované firmy a exekutora) do oblasti naopak extrémně složité (organizované vymáhání prostřednictvím instrumentů insolvenčního práva). Pro většinu věřitelů přitom platí, že náklady spojené s exekučními postupy jsou nižší, a to i podstatně nižší než náklady spojené s insolvenčním procesem.

Úmysl zákonodárce je v daném kontextu naprosto zřejmý – jde především o to, aby uskutečnění exekuce neznamenalo pro ostatní věřitele, že nedostanou naprosto nic nebo minimum, které zbude po uskutečnění exekuce ve prospěch prvního z věřitelů. Samozřejmě je zde ale řada možností, jak lze insolvenční zákon zneužít k tomu, aby byl majetek dlužníka alespoň dočasně postaven mimo dosah věřitele a jeho lidí, v daném případě exekutora a soudních vykonavatelů.

Především je zde skutečně používaná varianta, která je založena na tom, že podnikatelský subjekt, na jehož dveře zvoní exekutor, sám na sebe podá návrh na zahájení insolvenčního řízení. Optimisté tvrdí, že to je kvůli získání času, který je pak využít na obnovení finanční stability podniku. Pesimisté či realisté spíše uvažují o tom, že tyto návrhy podávané samotnými dlužníky umožňují určité období „bezvládí“, které je možné využít spíše na zašantročení majetku. Faktem je, že podáním insolvenčního návrhu jsou sice omezena práva dlužníka zacházet se svým majetkem, nejsou ale omezena zcela.

Existuje však i druhá rovina případného zneužití insolvenčního zákona. I zcela marginální věřitel může vytvořit stav, v němž velký věřitel, který postupuje prostřednictvím exekučního řádu, bude do značné míry závislý na tom, nakolik vstřícně se k němu zachovají věřitelé malí. Na první pohled jde sice o absurdní a příliš složitou konstrukci, ale podobné situace se v různých podobách opakují. Je to logické a stačí připomenout problém loviště. Jestliže již někdo loví a já vím, že nejsem schopen začít s lovem dříve nebo vylovit více, pak mou logickou úvahou bude zhatit celý lov. Konkurent v závodě o ryby nedosáhne mimořádného zisku, který by mu umožnil posilovat postavení. Druhým aspektem pak je, že pokud lov zhatím, ryby

zůstanou na místě a já o ně budu moci dále soupeřit a případně z nich získat maximum.

Jak tedy můžeme vidět, vztah exekučního řádu a insolvenčního zákona vytváří minimálně dvě specifické situace, kdy se jednotlivé strany dostávají do velmi antagonistických postavení, a to z důvodů svých legitimních ekonomických zájmů.

Problematika „spravedlnosti“ v ekonomických vztazích

Rozhodnutí upřednostnit právo představující zespolečenštění vztahu věřitel – dlužník, tedy právo insolvenční před právem exekučním, čili individuálním, je obvykle (jak jsme již výše ukázali) považováno za rozhodnutí ekonomické. Hovořili jsme v této souvislosti o společenských nákladech. Toto pojetí také převládlo v české právní veřejnosti a nesporně i proto jsou možnosti používání exekučního řádu omezeny již od okamžiku podání insolvenčního návrhu, přesněji od jeho zveřejnění. Výkon jakékoliv exekuce se v takovou chvíli musí zastavit.

Dovolme si však alespoň na nějakou dobu zapochybovat o obecné platnosti teze, že zespolečenštění vztahu věřitel – dlužník je ekonomicky opravdu o tolik užitečnější a výhodnější než ponechání věci v plné kompetenci soukromých subjektů.

Zřejmě nejbrilantnější vysvětlení výhodnosti společenského řešení podal v české literatuře Tomáš Richter ve své knize Insolvenční právo. Shrnul a rozvinul argumentaci pro insolvenční právo, přičemž vychází z nesporného faktu, že lidské bytosti nejsou schopné uzavírat dokonalé smluvní vztahy. Obvykle je to situace, která má být dále řešena prostřednictvím relativně jasně určených kodexů vymezujících hranice pro tyto vztahy na straně jedné, a dále pak mechanismy řešení sporů na straně druhé. To je také obecně přijímaná pravda, i když by o ní jistě bylo možno diskutovat. Richter také připomíná, že většina ekonomických subjektů neodchází z trhu formou insolvenčního řízení, ale jejich úpadek nebo rozhodnutí opustit trh se uskuteční formou různých strukturovaných dohod mezi účastníky situace (typově majiteli, klienty, dodavateli, věřiteli). Připouští, že náklady úpadku řešeného insolvenčním mechanismem jsou značné. Argumentuje také klíčovou rolí transakčních nákladů, které označuje spolu se zmíněnou neschopností uzavírat dokonalé smlouvy za pravý důvod nutnosti existence insolvenčního práva a potažmo celého insolvenčního systému.

Obsáhle připomíná i problém společně užívaného zdroje (loviště ryb), který jsme také komentovali. Zde mimo jiné říká: *„Jakmile mezi věřitele pronikne informace o tom, že dlužník pravděpodobně nebude mít dostatek majetku k uspokojení všech svých věřitelů, má každý věřitel motivaci postupovat co nejrychleji a nejbezohledněji za účelem uspokojení svého individuálního nároku, a to i v případě, že by bylo zjevné, že většího uspokojení*

všech věřitelů by bylo dosaženo společným postupem.“ (Richter 2008, str. 131) Dále pak hovoří o významných celospolečenských ztrátách, které popisuje takto: *„Pokud například exekující obecný věřitel či zajištěný věřitel, realizující zajištění, odejme společnosti část majetku klíčovou pro zachování provozu podniku (klíčovou část řídicího nebo výrobního systému, důležitý předmět průmyslového vlastnictví), může hodnota zbývajících majetku společnosti zkolabovat. Prvním účelem insolvenčního práva je těmto ztrátám zabránit, a to tím, že insolvenční právo odejme jednotlivým věřitelům individuální právní prostředky k vymáhání jejich nároků a nahradí je kolektivním procesem insolvenčního řízení.“* (Richter 2008, str. 131) Nehledě na fakt, že Richter v mnoha pasážích popisuje vztahy uvnitř práva neobvyklejně brilantně, v podstatě si nepřipouští úvahu, zda celý tento systém nevznikl jiným způsobem a z jiných pohnutek, než je omezení společenských nákladů. Zcela bez diskuse přijímá tezi, že insolvenční právo je schopno snižovat při svém správném působení a nastavení transakční náklady ekonomických subjektů lépe, než pokud bychom toto snižování ponechali plně na působení tržních vztahů.

Postavme jednoduchou otázku, protože jednoduše položené otázky jsou v ekonomii (a ostatně i v právu) ty nejužitečnější. Kde bereme jistotu, že zespolečenštění vztahu věřitel – dlužník (v Richterově pojmosloví kolektivní vymáhání pohledávek) přinese ze společenského hlediska větší užitek než ponechání věci v rovině individuálních vztahů mezi dlužníkem a jednotlivými věřiteli, přičemž tyto vztahy jsou v případě, že nemají jiné (levnější) řešení, základem pro exekuci majetku dlužníka? Věc je možné postavit i jinak. Jak by vypadaly a byly obecně zajištěny vztahy věřitel – dlužník v případě, že by insolvenční právo v té podobě, jak ho známe, neexistovalo? Nebylo by nastavení těchto vztahů natolik jiné a natolik propracované, že by představovalo systém vhodnější a lepší, než jakým jsou insolvenční mechanismy?

Představme si modelovou situaci, kdy různí věřitelé, svobodně a bez donucení, podstupují různá rizika ve svém vztahu s dlužníkem. Podstatné je, že věřitele nikdo nenutí stát se věřitelem, dlužníka nikdo nenutí, aby se stal dlužníkem. Jde vždy o svobodné rozhodnutí a toto rozhodnutí je stvrzeno svobodně připravenou a oboustranně schválenou smlouvou. Věřitelé tedy podstupují rizika v takové podobě, v jaké jsou schopni sepsat smlouvy, které je rizik mají ochránit. Má tento věřitel právo na nějakou jinou, vyšší ochranu, než jakou si dokáže vložit do smlouvy, již přijal dobrovolně a svobodně?

Podívejme se na věc z opačné strany, než jak ji zkoumá Tomáš Richter. Zespolečenštění vztahu věřitel – dlužník totiž můžeme chápat jako užitečné snížení společenských nákladů, zároveň však i jako „berličku“, kterou stát poskytuje méně schopným, tedy jako vstup státní regulace do trhu s penězi. Takže v této konstrukci je zespolečenštění (kolektivizace) vztahu věřitel – dlužník protitržním mechanismem, který nutně vede k tomu, že věřitelé neposuzují svoje postavení správně tak, jak by jim to ukazovalo přirozené právo (právník nechť odpustí

použití tohoto slova v jiném smyslu, než na který je zvyklý), ale zkrlesně tím, které naděje na uspokojení pohledávky jim dává insolvenční systém. Pak ale vidíme, že dlouhodobě – zde myslíme v horizontu více než sta let – vznikají pokroucené a nesprávné systémové vazby. Co kdybychom si prostě řekli, že všechny ty odběratelské úvěry a jiné mechanismy vytvořené mimo jiné i díky tomu, že insolvenční právo obecně snižuje riziko těm, kteří riskují více, na stejnou úroveň, kterou by měli ti, kteří riskují méně, čímž je toto riziko z pohledu většiny věřitelů glajchšaltováno, jsou v principu chybné?

Problém kolektivního práva je mimo jiné v tom, zda vůbec vzniká nějaký „nárok“ na kolektivní právo tam, kde věřitel a dlužník společně uzavírají určitou smlouvu, a to svobodně a bez donucení – tedy oboustranně při vědomí rizik z faktu, že smlouva je uzavřena. Tedy – pokud bychom neuplatňovali kolektivní vymáhání pohledávek jako standard daný zákonem, nedostavil by se naopak stav, který by přinesl smlouvy pamatující na rozličné aspekty situace a na budoucí existenci potřeby řešit úpadek? Podobně se můžeme ptát, zda je rozumné podmiňovat důkaz úpadku dlužníka lhůtou po splatnosti pohledávky – dejme tomu 30 dnů (Kotoučová a kol. 2010, str. 12). Protože principiálně: Jaký je rozdíl v tom, zda dlužník zaplatí v den splatnosti, a v tom, když nezaplatí ani po 30 dnech? Zjednodušeně řečeno zde mocenské struktury vytváří určitý prostor pro dlužníky v řízení jejich cash flow na úkor řízení cash flow věřitele. Pokud dlužník zaplatí devětadvacet dnů po lhůtě, je právně nepostižitelný a možná (v minimu případů) bude platit nějaké penále za vynucený úvěr. Věřitel však musí nést náklady rizika, protože nemůže předpokládat dochvilnost dlužníka, když zákon dlužníkovi umožňuje takovou benevolenci. Zde vidíme jeden z úkazů, které postupně, krok za krokem, vedou k tomu, že právní systém a mocenské struktury nahrávají dlužníkům před věřiteli (Schönfeld 2011, str. 146-149).

Podobně je tomu i se složitostmi, s nimiž se setkávají přednostní věřitelé disponující již příslušnými soudními rozhodnutími, která chtějí uplatnit vůči insolvenčním správcům v průběhu insolvenčního řízení, zvláště po prohlášení konkurzu. (Maršíková 2009, str. 104-105). Mocenské struktury, které by z principu věci měly být na straně věřitelů jako nositelů rizika a kapitálu, se dlouhodobě – s tím, jak podléhají politickému vlivu většiny – přesouvají na pozice bližší té skupině, která je častější, početnější a vzbuzuje větší sympatie, tedy k dlužníkům.

Nesporně jde o velmi neobvyklý výlet do oblasti filosofie práva a vztahu ekonomie a práva, protože představa, že bychom vyřadili insolvenční právo z celého systému je společensky i politicky zjevně neprůchodná. Přesto nezatracujme tuto intelektuální hříčku jako absurditu z principu. Je to absurdita pouze z hlediska současné, historicky vzniklé praxe. Není síly tuto praxi změnit, to ale neznamená, že daná praxe je správná. Určitě stojí za poznámku, že právě tento systém insolvenčního práva a zespolečenštění vztahu věřitel – dlužník vedl dlouhodobě a s přispěním mnoha dalších faktorů k tomu, že dnešní věřitelé se zásadně liší z hlediska podstupovaného rizika a to

zcela principiálně tím, že se rozlišují na věřitele zajištěné a nezajištěné a řadu dalších podskupin, přičemž v případě věřitelů z obchodního styku realie brání tomu, že by se mohli stát věřiteli zajištěnými. Proč tomu tak je, by vydalo na další obdobnou exkurzi, jako je tato.

Některé další otázky insolvenčního práva

Řekněme, že praxi není možné změnit. To ale otevírá několik dalších otázek.

Zákonem vynucené kolektivní vymáhání pohledávky, které diskvalifikuje ty věřitele, kteří se z principu fungování trhu nemohou stát věřiteli zajištěnými, je vysoce nespravedlivé a z tržního pohledu „neférové“. I když budou „nejopatrnější“ věřitelé (mluvíme především o věřitelích z obchodního styku) svoje pohledávky spravovat naprosto dokonale a s nejvyšší pečlivostí, i když je budou mít smluvně naprosto přesně podchycené, přesto budou jejich práva nuceně krácena prostým podáním insolvenčního návrhu na dlužníka, které zamezí další individuální snaze vymáhat pohledávku. A jak jsme již řekli, tuto snahu může zastavit v podstatě kdokoliv, kdo má s dlužníkem něco společného a disponuje pohledávkou po splatnosti, může ji zastavit i dlužník sám a v určitých případech může být oprávněná snaha opatrného věřitele vymoci si (například exekucí) svoji pohledávku znehodnocena i bez jakéhokoli titulu. (V takovém případě je samozřejmě možné požadovat odškodnění, ale o realnosti takového postupu vypovídá především fakt, že se o něj nikdo reálně nepokouší.)

Co z toho ale vlastně vyplývá? Podání insolvenčních návrhů se tak stalo zajímavým „dvojtým“ mečem. Na straně jedné se hrozba insolvenčního řízení hodí v případě, kdy se věřitel – třeba neopatrný a riskující v kvalitě svých smluvních vztahů – chce domoci zaplacení pohledávky na úkor jiných věřitelů. To zcela odporuje úmyslu zákonodárce, avšak to je fakt, se kterým nelze přlíši dělat a můžeme nad ním leda pokrčit rameny. Na straně druhé pak insolvenční návrh může zabránit vynucení zaplacení závazku vůči věřiteli, který se domáhá svého práva prostřednictvím standardního individuálního postupu. Nezajištěný věřitel se tak dostává do pasti „sommambuly“, do jakési zvláštní situace, ve které je v podstatě vedlejší, zda se bude snažit minimalizovat své riziko.

Pravděpodobně i to je jeden z důvodů, proč je Česká republika zemí s mizernou platební morálkou. Vedle historicky vytvořené provázanosti mezi dodavateli a odběrateli, a tedy mezi věřiteli na dlužníky, která generuje jakési „měkké“ prostředí pro dlužníky (odběratele) a „velmi tvrdé“ prostředí pro dodavatele, čili pro věřitele, jde zřejmě o další důvod, proč se pohybujeme v oblasti mizerné platební morálky, kde je vynucování úvěru na úkor dodavatele naprosto běžným stavem, který určuje tržní prostředí. Jestliže bychom žili v prostředí, kde dosažení exekuce v případě oprávněné pohledávky představuje

pouze krátký časový úsek a kde takovou exekuci není možné zdržovat a nebo jí přímo zamezit právními kličkami, platební morálka by byla pravděpodobně daleko lepší. To by vedlo díky správnému rozložení nákladů na pracovní kapitál ke změnám v alokaci kapitálu a k tomu, že rozdělování zisku by bylo rovnoměrnější. Ekonomicky by se stal jakýsi zázrak, protože tržní mechanismy by získaly další obrovské pole působnosti, z něhož byly vytlačeny – mimo jiné i tím, že přitakáváme principu vynuceného kolektivního vymáhání pohledávek.

Je zde minimálně ještě jeden zajímavý pohled na věc. Pokud jednou přitakáme nucené kolektivizaci vztahu věřitel – dlužník, pak není jasné, proč v této cestě zůstáváme někde sotva v půli. Tato kolektivizace spoluvytváří výjimečné postavení zajištěných věřitelů (i když jejich nadvláda ve „frontě na aktiva dlužníka“, jak to vtipně nazývá Tomáš Richter, je dána pochopitelně řadou dalších souvislostí). Principiálně je ale vynucená kolektivizace důsledkem rozhodnutí státu a mocenských orgánů vytvořit prostředí, které rozkládá rizika mezi věřitele jiným způsobem, než by byla tato rizika rozložena při plně tržním působení vztahů mezi nabídkou a poptávkou po kapitálu. Jestliže by mocenské struktury měly být důsledné, pak by dlužníkům (a v důsledku také věřitelům, zvláště pak zajištěným) musely předepisovat nějaká pravidla pro jejich vzájemnou interakci.

Lze si například představit možnost omezení poskytování zajištění vůči závazkům pro dlužníka – například stanovením určité hranice takových závazků vzhledem k jeho celkovému majetku (při vědomí, jak složité je definování hodnoty aktiv dlužníka do okamžiku, dokud nejsou testována trhem, tedy ochotou zájemců zaplatit za tato aktiva). Nicméně i při vědomí obtíží je zde otázka, proč tedy mocenské struktury, které jsou připraveny vynucovat kolektivizaci vztahu mezi věřiteli a dlužníky, nezakročí také tím, že zakáží zajištění „nad rozumnou mez“ chránící nezajištěné věřitele. Jestliže žijeme v prostředí, kde v případě úpadku podniku zjišťujeme, že zajištění překračuje likvidační hodnotu firmy, a to často značně, pak zde existuje významný nedostatek v právním systému – pokud tedy tento systém chceme konstituovat na principu insolvenčního práva a tedy na principu vynucené kolektivizace vztahu věřitel – dlužník.

Několik slov závěrem

Vrátit se zpět v čase před dobu existence insolvenčního práva již není možné. Naše realita je příliš spjata s tím, že tato oblast zásahu moci do tržních vztahů existuje a náklady na změnu by byly pravděpodobně enormní. Navíc se zde projevuje zvláštní úkaz globalizovaného světa. Zavádění jakékoliv změny již existujícího systému je daleko složitější než kdykoliv jindy. Většina změn totiž předpokládá, že proces nebude atakován vnějšími vlivy – v globalizovaném světě ale možnost neatakování externími podněty v podstatě přestala existovat. A možnost, že by

se na změně synchronizovaně dohodla většina a to dokonce rozhodující většina globalizovaného světa je absurdní z principu. Náš svět je sice globalizovaný ve smyslu vzájemného působení, zdaleka však ne ve smyslu globalizovaného fungování a globalizovaných pravidel. A to ani nemluvíme o zájmech.

Zároveň však tvrdím, že další cesta směrem ke kolektivizaci vztahu věřitel – dlužník vede do pekel, ač s dobrými úmysly. Každé omezení působnosti individuálního postupu při vymáhání pohledávek bylo a bude chybou. Naší možností je nyní pouze diskuse o tom, jak kultivovat špatně nastavené vztahy, které máme k dispozici a hledat větší prostor pro prosazení individuálních práv tam, kde jsme již zakotvili práva kolektivní. Zdá se, že přišel čas hovořit o nových postupech regulace ve vztazích věřitel – dlužník, a to regulace, která by pod jasnou sankcí peněžní i trestní definovala maximální míru zadlužení podnikatelského subjektu, protože o něm zde především hovoříme.

Co se soukromých osob týká, samozřejmě jde o specifický problém. Z hlediska exekučního řádu a dnes dokonce i z hlediska insolvenčního práva představuje sice většinu agendy, z pohledu ekonomického však zatím nejde o fatální věc. Avšak všeho do času a není daleko doba, kdy to bude jinak. Každopádně by si ale tato oblast zasluhovala velmi pečlivé prozkoumání a analýzu.

Seznam literatury

Kotoučová J. a kol. (Kotoučová a kol. 2010): Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) – komentář, C.H.Beck, Praha 2010.
Maršíková J. (Maršíková 2009): Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele, Linde, Praha 2009.
Richter T. (Richter 2008): Insolvenční právo, ADSPI Walters Kluwer, Praha, 2008.
Schönfeld J. (Schönfeld 2011): Moderní pohled na oceňování pohledávek, C.H.Beck, Praha 2011.

NÁVRH NA VYŠKRTNUTÍ VĚCI ZE SOUPISU

Mgr. Miroslav Hájek
 exekutorský koncipient
 Exekutorského úřadu Praha-východ
 JUDr. Marcela Smékala

Zákonem č. 286/2009 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. listopadu 2009, došlo k výrazné novelizaci exekučního řádu¹. Touto v pořadí již 23. novelou byl do exekučního řádu do ustanovení § 68 zaveden i návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, institut, který výrazně usnadňuje a urychluje možnost osob, jimž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, domoci se svých práv bez nutnosti zahájení soudního řízení.

Do účinnosti výše uvedené novely exekučního řádu bylo možno uplatnit právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, pouze excindační žalobou u příslušného obecného soudu dle § 85 občanského soudního řádu², kdy pasivně věcně legitimovaným byl oprávněný z nařízené exekuce. O žalobě se rozhodovalo a nadále rozhoduje v nalézacím řízení dle třetí části občanského soudního řádu. K rozhodnutí o excindační žalobě docházelo mnohdy až po několika měsících, v některých případech dokonce až déle než po jednom roce od zahájení řízení. Pokud pak byla věc, jíž se žalobce domáhal vyloučit z exekuce, zajištěna exekutorem do exekučního skladu, nemohl s touto po celou dobu řízení disponovat a často výrazně ztratila na své hodnotě. „Procesní institut vyškrtnutí věci ze soupisu má pro třetí osoby zjednodušit postup při navrácení věci, o které tvrdí, že nepatří povinnému a zároveň má zajistit rychlejší postup v exekučním řízení. Proto se ještě před podáním vylučovací žaloby musí třetí osoba obrátit na exekutora, který nejprve podle předložených listin posoudí, zda problém nelze vyřešit přímo vrámcí exekuce bez nutnosti nalézacího řízení vylučovací žalobě.“³

Ten, jemuž svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, může podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Aktivně věcně legitimovaná k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu je tedy osoba odlišná od povinného a současně jí přísluší právo nepřipouštět exekuci k věci, která byla v rámci exekuce pojata do soupisu movitých věcí povinného. „Věcná legitimace je stav plynoucí z hmotného práva, má však význam pouze při

¹ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

³ Šimka, K. a Kasíková, M. v Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 285.

Proces vyškrtnutí věci ze soupisu připravila redakce

uplatňování tohoto práva, tedy v procesu. Věcně legitimován je ten účastník, který je subjektem hmotněprávního vztahu, o němž se v řízení jedná. Jinak lze též říci, že věcně legitimován je ten, kdo podle hmotného práva je skutečně nositelem tvrzeného subjektivního práva či tvrzené subjektivní povinnosti, o nichž soud rozhoduje.“⁴ Domáhat se vyškrtnutí věci může tedy pouze osoba, které k věci přísluší právo vycházející z hmotného práva, typicky vlastník nebo držitel věci. Pokud by se vyškrtnutí věci ze soupisu domáhala osoba, která k takovému návrhu není aktivně věcně legitimována, soudní exekutor návrh usnesením zamítne.

Ne však každé právo k věci, které svědčí osobě odlišné od povinného, přestože vychází z práva hmotného, je právem, které nepřipouští exekuci. Domáhat se vyškrtnutí věci ze soupisu nemohou zástavní věřitel, osoba oprávněná ze zadržovacího práva nebo zajišťovacího převodu práva anebo osoba, která své užívací právo k věci od těchto osob odvozuje. Tyto osoby se mohou domáhat uspokojení své pohledávky tím, že nejpozději do zahájení dražby přihlásí u soudního exekutora svoji pohledávku zajištěnou zadržovacím nebo zástavním právem nebo zajišťovacím převodem práva a v přihlášce uvedou výši pohledávky a jejího příslušenství a tuto skutečnost prokážou příslušnými listinami.

Navrhovatel se sice může domáhat vyškrtnutí věci, ale pouze takové, která byla exekutorem pojata do soupisu movitých věcí povinného. Návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu se nelze domoci vyloučení nemovitosti nebo podniku z exekuce, neboť tyto se nepojímají do soupisu. K tomuto účelu i nadále slouží pouze excindační žaloba dle § 267 občanského soudního řádu.

Místně a věcně příslušným k rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu je exekutor, který pojal věc, jíž se navrhovatel domáhá vyškrtnout, do soupisu movitých věcí povinného.

⁴ Winterová, A. v Winterová, A. a kol. Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006, str. 150.

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu musí obsahovat obecné náležitosti podání dle občanského soudního řádu. Z návrhu musí být tedy patrné, kterému soudnímu exekutorovi je určený, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsán a datován. Nadto musí být k návrhu připojeny listiny k prokázání tvrzených skutečností, na základě kterých exekutor o návrhu rozhodne. Bude se jednat o listiny prokazující právo k věci pojaté do soupisu, které nepřipouští exekuci (především právo vlastnické či právo držby). Exekuční řád ve svém demonstračním výčtu uvádí znalecké posudky, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářských nebo exekutorských zápisů a jiné listiny. V praxi se bude jednat zejména o pokladní doklady, faktury, kupní smlouvy, notářské či exekutorské zápisy, záruční listy, čestná prohlášení apod. Podle § 68 odst. 2 exekučního řádu exekutor rozhodne o návrhu na základě listin předložených navrhovatelem společně s návrhem. Z ustanovení tak vyplývá, že exekutor rozhodne o návrhu pouze na základě listin přiložených k návrhu a opomene-li navrhovatel tyto listiny přiložit, soudní exekutor ho již k doplnění návrhu nevyzývá. O návrhu rozhodne exekutor do patnácti dnů ode dne, kdy návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu obdržel.

Soudní exekutor vždy vyškrtne věc ze soupisu, souhlasí-li s tím oprávněný. Obdrží-li soudní exekutor souhlas oprávněného s návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu nebo souhlas oprávněného s postupem soudního exekutora, případně obdrží-li podnět oprávněného k vyškrtnutí věci ze soupisu, vyškrtne takovou věc ze soupisu vždy. Neznamena to však, že by soudní exekutor vyzýval oprávněného, zda s návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu souhlasí. Vzhledem k poměrně krátké lhůtě k rozhodnutí o návrhu by tento postup nebyl přijatelný.

Pokud během provádění exekuce vyjde najevo, že věc, kterou exekutor pojal do soupisu movitých věcí povinného, povinně-

mu nepatří či patřit nemůže, exekutor takovou věc i bez návrhu vyškrtne ze soupisu.

O návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu rozhoduje exekutor bez jednání pouze na základě listin přiložených navrhovatelem k návrhu. Podle ustanovení § 52 exekučního řádu ve spojení s ustanovením § 132 občanského soudního řádu hodnotí exekutor důkazy podle úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co během řízení vyšlo najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Pro exekutora tak platí zásada volného hodnocení důkazů. „Zásada volného hodnocení důkazů vyjadřuje, že závěr, který si soudce (rozuměj soudní exekutor – pozn. aut.) učiní o pravdivosti či nepravdivosti tvrzených skutečností vzhledem ke zprávám z provedených důkazů, je věcí soudcova vnitřního přesvědčení a jeho logického myšlenkového postupu.“⁵ O návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu rozhoduje exekutor usnesením, které doručí účastníkům exekučního řízení a navrhovateli, případně dalším osobám, o jejichž právech a povinnostech rozhoduje.

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu lze podat do 30 dnů ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci, jež se domáhá vyškrtnout. Přestože se jedná o lhůtu stanovenou exekučním řádem, nejedná se o lhůtu procesní, a nepodléhá tak režimu § 56 a § 57 občanského soudního řádu. Vzhledem k hmotněprávnímu charakteru lhůty je nezbytné, aby návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu došel nejpozději poslední den lhůty soudnímu exekutorovi, případně exekučnímu soudu.⁶ Nedodržení této lhůty má za následek ztrátu možnosti provést úkon s úspěchem, neboť exekutor opožděný návrh odmítne, aniž by se zabýval meritem věci.

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu nemusí obsahovat tvrzení o tom, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci, jež se domáhá vyškrtnout, pokud návrh podává do třiceti dnů ode dne provedení soupisu movitých věcí, neboť každý takový návrh nutno považovat za včasný. Pokud však soudní exekutor obdrží návrh na vyškrtnutí déle než po třiceti dnech ode dne provedení soupisu movitých věcí povinného, je třeba se zabývat otázkou včasnosti podání takového návrhu. Soudní exekutor návrh odmítne, pokud je z protokolu o soupisu movitých věcí patrné, že byl navrhovatel přítomen soupisu movitých věcí, které se domáhá vyškrtnout. V tomto případě je vhodné, aby v protokolu byla zachycena skutečnost, že přítomné osoby

byly poučeny o možnosti podat si k rukám soudního exekutora návrh na vyškrtnutí věci a o lhůtě k provedení tohoto úkonu, jak o tom hovoří § 5 občanského soudního řádu a § 51 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb.

Nebyl-li navrhovatel přítomen soupisu věcí a návrh podá po uplynutí třiceti dnů ode dne soupisu, měl by ve svém návrhu uvést, kdy se dozvěděl o soupisu věci, jíž se domáhá vyškrtnout, a k návrhu přiložit listiny k prokázání této skutečnosti. Neuvede-li navrhovatel v návrhu den, kdy se dozvěděl o soupisu věci, jedná se o neúplný návrh a soudní exekutor vyzve navrhovatele k doplnění. Ve výzvě navrhovatele poučí, jakým způsobem má neúplný návrh doplnit, určí mu lhůtu k doplnění a dále ho poučí o následcích nesplnění této povinnosti. Nedoplní-li navrhovatel neúplný návrh anebo věrohodným způsobem neprokáže svá tvrzení o tom, že se o soupisu věci dozvěděl později než v den soupisu, exekutor návrh odmítne a své rozhodnutí řádně a srozumitelně zdůvodní.

V souladu s ustanovením § 55b odst. 4 exekučního řádu lhůta pro podání návrhu na vyškrtnutí věci zůstává zachována, je-li úkon učiněn u exekučního soudu, který podání neprodleně zašle exekutorovi.

Proti rozhodnutí soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci není dle § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu odvolání přípustné. Dojde-li však k zamítnutí (byť jen částečnému) návrhu na vyškrtnutí věci, může se navrhovatel domoci svého práva podáním žaloby na vyloučení věci z exekuce. Odborná veřejnost však není jednotná v názoru, zdali je přípustný opravný prostředek proti usnesení exekutora, kterým odmítne opožděný návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, či nikoli. Autoři Karel Šimka a Martina Kasíková zastávají názor, že „...proti takovému usnesení je odvolání přípustné, protože se nejedná o meritorní rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu a § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu se tak neuplatní. Soud rozhodující o vylučovací žalobě podle § 68 odst. 4 exekučního řádu bude totiž vázán pravomocným rozhodnutím o odmítnutí pozdě podaného návrhu.“⁷ Oproti tomu např. Krajský soud v Brně zastává názor opačný. Uvedený soud v odůvodnění jednoho ze svých rozhodnutí uvádí, že „...podle názoru odvolacího soudu, je-li ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu formulováno tak, že odvolání není přípustné proti rozhodnutí soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, a to s výslovným odkazem na § 68 exekučního řádu, pak je nutno mít

za to, že proti žádnému rozhodnutí, jež je vydáno dle § 68 exekučního řádu, nelze odvolání připustit.“⁸ Do budoucna by však mělo dojít k odstranění interpretačních odlišností uvedeného ustanovení.

Vládní návrh novely⁹ exekučního řádu obsahuje mimo jiné i změnu ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) exekučního řádu. Pokud by tato novela vstoupila v platnost v navrhovaném znění, text ustanovení by zněl: „Odvolání není přípustné proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68 odst. 2 a 3 exekučního řádu).“ Odvolání by tak bylo přípustné proti rozhodnutí exekutora, kterým odmítl návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu pro jeho opožděnost (§ 68 odst. 1 exekučního řádu). Autor se přiklání k prvnímu z uvedených názorů, neboť se také domnívá, že odvolání je vyloučeno pouze u meritorních rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, jakkoli by názor vyslovený Krajským soudem v Brně usnadnil práci jak soudním exekutorům, tak krajským soudům jako soudům odvolacím. Dále vzhledem k ustanovení § 68 odst. 4 exekučního řádu, ze kterého plyne, že podání excindační žaloby je podmíněno podáním včasného návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, by došlo ke ztrátě možnosti brojit proti rozhodnutí soudního exekutora, kterým nesprávně odmítl návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu jako opožděný a navrhovatel by zároveň ztratil možnost domoci se svých práv prostřednictvím excindační žaloby.

Rozhodnutím o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu řízení ve vztahu k navrhovateli u soudního exekutora končí. Součástí rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu musí být výrok o nákladech tohoto řízení.¹⁰ Vzhledem k ustanovení § 68 odst. 3 exekučního řádu lze řízení o vyškrtnutí věci ze soupisu zahájit i bez návrhu. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení o vyškrtnutí věci se tak použije ustanovení § 146 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu a exekutor náhradu nákladů žádnému z účastníků řízení nepřizná.

Po více než dvou letech od zavedení návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu do právního řádu České republiky nutno konstatovat, že tento institut zcela nepochybně usnadňuje a urychluje možnost osob, kterým svědčí právo k věci nepřipouštějící exekuci, domoci se „vyloučení“ a případně i navrácení věci, která byla sepsána soudním exekutorem v rámci exekuce prodejem movitých věcí. Výhody návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu oproti excindační žalobě lze pro navrhovatele spatřovat ze-

jména v tom, že na návrh není kladeno tolik formálních požadavků, s návrhem není spojena žádná poplatková povinnost a soudním exekutorům je dána poměrně krátká lhůta k rozhodnutí. Přesto však nelze veškeré skutečnosti prokázat listinami, v takovém případě navrhovateli nezbude než se obrátit na soud a podat excindační žalobu.

Výhoda ustanovení § 68 exekučního řádu pro oprávněného spočívá ve skutečnosti, že vyškrtnutím věci ze soupisu lze předejít iniciaci soudního řízení, ve kterém by mu v případě neúspěchu byla přikázána povinnost hradit žalobci náklady takového řízení. V případě právního zastoupení žalobce náklady řízení často mnohonásobně převyšují hodnotu věci, která je předmětem sporu. A výhoda pro soudního exekutora? Zmínit můžeme alespoň stanovení propadné lhůty k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu¹¹, a tím i relativně větší míru jistoty při následné dražbě sepsaných movitých věcí, že nebude den před konáním dražebního roku účelově podána excindační žaloba.

Seznam literatury

Drápal, L. v Drápal, L., Bureš, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.*

Kasíková, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010.*

Sněmovní tisk č. 537/0

Svoboda, J. *Problém vztahu mezi vyškrtnutím věci ze soupisu a vylučovací žalobou. Komorní listy 4/2011. Brno: EKČR, 2011, s. 30-31.*

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. února 2011, č.j. 26 Co 148/2010

Winterová, A. v Winterová, A. a kol. *Civilní právo procesní. 4. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2006.*

⁵ Drápal, L. v Drápal, L., Bureš, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 915.*

⁶ Více k charakteru lhůty k podání návrhu na zahájení řízení viz Svoboda, J. *Problém vztahu mezi vyškrtnutím věci ze soupisu a vylučovací žalobou. Komorní listy 4/2011. Brno: EKČR, 2011, s. 30-31.*

⁷ Kasíková, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 285.*

⁸ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. února 2011, č.j. 26 Co 148/2010

⁹ Sněmovní tisk č. 537/0

¹⁰ Stejně např. právní věta usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. prosince 2010, č.j. 23 Co 646/2010

¹¹ Stanovení počátku běhu lhůty k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu formulací „ode dne, kdy se o soupisu věci dozvěděl“ však často působí obtíže. Dále si obecné soudy také rozdílně vykládají podmínku pro podání excindační žaloby uvedenou v ustanovení § 68 odst. 4 exekučního řádu či k této vůbec nepřihlížejí.

O VNUCENÉ SPRÁVĚ

JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

člen Katedry občanského práva
Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Specifickým exekučním prostředkem, který znal rakouský exekuční řád z roku 1896, byla tzv. vnučená správa, o níž pojednával v § 97 až 132. Zcela na úvod podotýkáme, že je třeba zásadně odlišovat tento institut od dnešního pojmu nucené správy, který svým charakterem výrazně vybočuje z mezí exekučního práva a práva soukromého vůbec.

V rámci objasnění samotného pojmu vnučené správy je na úvod nutné ještě poznamenat, že exekuční řád rakouský znal ještě tzv. zatímní správu (§ 158-161) a správu movitých hmotných věcí (§ 379, č. 1). Pro pořádek uvedme, že poslední pojem spadal již mezi nástroje exekuce zajišťovací, neboť tato správa se týkala uvedených věcí patřících odpůrci ohrožené strany, a to včetně uložení peněz, kdežto zatímní správa souvisela s exekučním postihem v rámci nucené dražby (rozuměj již v ní prodané nemovitosti, obecně viz § 133-239 e.ř.) a možností vymáhajícího věřitele nebo věřitele zajištěného na nemovitosti zástavním právem, případně vydražitele takové opatření navrhnout za účelem ochrany svých zájmů (u této zatímní správy platil analogicky režim vnučené správy s výraznými odchylkami obsaženými v § 159 e.ř.).

Vnučenou správu mohl navrhnout vymáhající věřitel za účelem uhrazení vykonatelné pohledávky z užitků a důchodů dlužníkových nemovitostí nebo nemovitostních podílů, dále z užitků a důchodů svěřenských statků a lenních statků, pokud tyto podle dobové právní úpravy rodinných svěřenectví a lén vůbec exekuci podléhaly. Zásadní překážkou jejího uplatnění bylo, že již v minulosti (v posledním roce před případným návrhem) se vnučená správa ukázala neefektivní, neboť byla zrušena proto, že nebylo dle poměrů možno očekávat, že bude docílena buď vůbec, nebo po alespoň delší dobu výtěžků, které by bylo možno užít k uspokojení vymáhajících věřitelů.

Návrh na vnučenou správu mohl v řízení o nucené dražbě rovněž vznést sám dlužník (§ 201 e.ř.), a to namísto dražebního řízení.

Z formálního hlediska zákon přirozeně rozlišoval postih nemovitostí zapsaných ve veřejné knize a statků v knihovně neza-

psaných. U prvních se z popudu povolení vnučené správy ex offo činila poznámka vnučené správy na listu břemen (§ 98 e.ř.), která uváděla jak jméno vymáhajícího věřitele, tak vykonatelnou pohledávku. Účinky takové poznámky nastávají jak proti exekučnímu dlužníkovi, tak proti každému pozdějšímu nabyvateli dotčených nemovitostí.

Dalším krokem je jmenování vnučeného správce a uvědomění dlužníka o povinnosti zdržet se veškerého nakládání s užitky plynoucími mu z nemovitostí exekucí postižených a že se správě vedené správcem nesmí účastnit proti jeho vůli.

Závěrem exekuční soud nařizoval, aby byla příslušná nemovitost odevzdána výkonným orgánem správcí, aby ji ten nadále namísto dlužníka spravoval a vybíral z ní užitky.

Při postihu toliko spoluvlastnického podílu se správce ujímal pouze výkonu dlužníkových práv v rámci spoluvlastnictví.

Pokud měla být povolena vnučená správa u dlužníka, u něhož již k povolení vnučené správy došlo dříve ve prospěch jiného věřitele, byl jmenovaný správce povinen správu vést pro všechny takové věřitele (§ 100 e.ř.); v případě správy pro nově přistoupivšího věřitele byli předchozí o tom opatření vyrozuměni.

U nemovitostí nezapsaných se postupovalo stejně s tou výjimkou, že povolení vnučené správy bylo poznamenáno v zápise předcházejícím zájemnému popsání nemovitosti (dle § 90 a násl. e.ř.).

Pokud již byla vnučená správa poznamenána ve veřejných knihách nebo byla správcí odevzdána nezapsaná nemovitost, mohly být užitky nemovitosti postihovány nadále jen v jejím rámci (§ 103 e.ř.). V případě střetu více věřitelů platil princip priority (rozhodovalo, kdy došla žádost o výkon poznámky knihovnímu soudu – příp. u nezapsané nemovitosti žádost o výkon vnučené správy exekučnímu soudu – nebo kdy byl podán návrh na povolení správy soudu; § 104 e.ř.), pro stejný den platilo stejné pořadí.

Vnučená správa zasahovala do užívání obytných místností dlužníka – pokud ten bydlel při povolení správy na pozemku jí podléhajícím nebo v domě, který měl být vnučeně spravován, po dobu vnučené správy mu byly ponechávány obytné místnosti, kterých pro sebe a pro své rodinné členy ve společné domácnosti s ním žijící nezbytně potřeboval. O rozsahu těchto místností rozhodoval exekuční soud. Pokud ale ohrožoval dlužník správu nemovitosti, bylo možné mu ponechat obytné místnosti k návrhu exekučním soudem odejmout zcela (§ 105 e.ř.). Ochrana povinného se vztahovala na nemocné a šestinedělnky, pokud bez ohrožení svého zdraví nemohly obydlí opustit.

Vnučený správce

Správce byl vybírán ze seznamu osob, které jsou svou věcnou znalostí a spolehlivostí zvláště způsobilé ke správcovskému úřadu a jsou ochotné se takové správy ujmout; seznam sestavovaly sborové soudy první stolice po výsledku správních (horních) úřadů a obecních úřadů v obvodě sborového soudu, ale také rolnických a hornických korporací a spolků s působností pro tento obvod (§ 106 e.ř.) s tím, že byl každoročně přezkoumáván a opravován či doplňován. Výběr konkrétní osoby z takového seznamu se pak řídil tím, kde leží a jaká jest nemovitost podléhající vnučené správě, a tím, kdo se soudu vzhledem k ostatním okolnostem případu zdá se být nejzpůsobilější osobou. Výjimečně mohl být správcem i někdo mimo tento seznam (§ 107 e.ř.).

Postavení správce (§ 109 a násl.)

Správce byl povolán činit všechna opatření k tomu, aby nemovitosti, jež mu byly odevzdány, řádně a úspěšně hospodářsky fungovaly, zejména byl pak oprávněn namísto dlužníka vybírat všechny užitky a příjmy za spravované nemovitosti (i o tom kvitovat), obecně pak konat veškerá právní jednání a právní činy, jakož vznášet všechny žaloby, kterých je třeba, aby byla vnučená správa provedena.

Exekuční soud měl udělit na návrh správcí pokyny („poukazy“), jak by měl hospodařit, příp. mu měl vymezit způsob vnučené správy. Správce sám, ale i každý zúčastněný věřitel (ne tedy jen navrhovatel správy) mohl zejména navrhnout, aby exekuční soud označil daně předepsané k placení a břemena, dále běžné dávky, výdaje a jiné platy částkou a splatností, které může správce hradit přímo z výtěžků správy.

Třetí osoby, jež byly dlužníkovi zavázány k plněním představujícím důchody spravované nemovitosti, byly k návrhu správce nebo vymáhajícího věřitele vyzývány exekučním soudem, aby správcí odvedly zadržena plnění i taková plnění, která se stanou splatnými teprve v průběhu správy (až do jejího zrušení). Od toho okamžiku již nemohly dlužníkovi platně plnit, taková plnění byla neplatná, pokud se prokázalo, že jim v čase placení bylo povolení vnučené správy známo nebo že nemovitost byla odevzdána správcí.

Nájmy a pachtý ve správě

Povolení vnučené správy nepůsobilo samo na nájemní a pachtovní smlouvy týkající se spravované nemovitosti. Správce

byl ale oprávněn vypovědět tyto smlouvy za podmínek obecně platných, podat žaloby na vyklizení a sjednat jiné nájemní smlouvy na dobu v místě obvyklou. K tomu, aby propachtoval nemovitost nebo její díly, musel mít správce souhlas exekučního soudu (§ 111 e.ř.).

Veřejná dražba v rámci vnučené správy

Správce může se souhlasem exekučního soudu jednotlivé nebo veškeré užitky nemovitostí propachtovat veřejnou dražbou tomu, kdo zaplatí nejvíc.

Podle § 112 e.ř. vyžadovala souhlas exekučního soudu i ta opatření správce, která nepatřila k obvyčnému hospodaření, ale také „všechna jiná zařízení zvláštní důležitosti“. Pravidlem před udělením souhlasu bylo slyšení vymáhajícího věřitele, dlužníka a správce; tak bylo třeba postupovat i při schválení pachtu a rozhodování o návrzích dle § 109 odst. 4 a § 111 odst. 2 e.ř. V případě postihu pouhého spoluvlastnického podílu bylo třeba v takových zásadních případech slyšet i spoluvlastníky nepostížené vnučenou správou.

Odměna správce (§ 113 e.ř.)

Správce měl nárok na odměnu, jejíž výše se řídila rozsahem, obtížností a pečlivostí jeho hospodaření, a vedle ní i na náhradu správních výdajů, které hradil. Výši odměny i těchto výdajů stanovoval exekuční soud na návrh správce po jednotlivých účetních obdobích v rámci rozhodování o účtech správy.

Exekuční soud mohl správce na jeho návrhu zmocnit, aby z výtežků správy pobíral přiměřené zálohy.

Dozor soudu nad vnučenou správou, účty správy (§ 114 – 118 e.ř.)

Exekuční soud dohlížel na hospodaření správce a mohl po něm z úřední moci požadovat, aby odstranil vady a nepravidelnosti při hospodaření zjištěné. Dlužník, spoluvlastníci spravované nemovitosti nebo zúčastnění věřitelé mohli vznášet námitky proti přípustnosti nebo přiměřenosti opatření správce, resp. mohli mít připomínky proti jeho počínání; o nich v případě potřeby se slyšením těchto osob rozhodoval exekuční soud. Následná soudní opatření musel správce naplnit.

Exekuční soud mohl jako ultima ratio jak z úřední moci, tak k návrhu (kohokoli ze zainteresovaných osob) nařídit propuštění správce a jmenovat správce nového.

Pokud nenařídil exekuční soud jinak, musel správce každoročně a navíc po skončení správy provést vyúčtování správy. U správ kratších jednoho roku stačilo vyúčtování po skončení správy.

Termíny, v nichž měly být soudu odváděny peníze zbývající z výtěžku, určoval exekuční soud buď při jmenování správce, nebo po počátku správy, a to s přihlédnutím ke způsobu hospodaření a ke lhůtám splatnosti obvyklým u plnění přicházejících z nemovitosti.

Podané vyúčtování projednal exekuční soud při zvláštním jednání, kde účet uzavřel a rozhodl i o nárocích správce na odměnu a náhradu jeho výdajů; k tomuto jednání měli být předvoláni i dlužník a vymáhající věřitel. Ti mezitím mohli nahlížet do vyúčtování u exekučního soudu a proti němu nebo proti jeho jednotlivým položkám mohli ústně do protokolu nebo písemně uplatnit připomínky. Pokud se předvolané osoby nedostavily k jednání ani nepodalý připomínky, mělo se za to, že vyúčtování uznávají za správné. Připomínky osob, které se k jednání nedostavily, byly zohledněny, jen pokud exekuční soud shledal, že je takto vytyčené vady vyúčtování nutné úředně vysvětlit nebo opravit.

Nakonec exekuční soud o vyúčtování a odměně správce rozhodl; podat rekurs proti tomuto rozhodnutí nemohly osoby, které se k jednání nedostavily.

Pokud správce nesplnil příkazy exekučního soudu uvedené v tomto rozhodnutí, mohl být postižen jednak pořádkovými tresty, jednak srážkami z přiřčené odměny nebo dokonce až zadržením této odměny. Pokud byl správce z výkonu správy něco dlužen, bylo možno provést jak započtení na jeho odměnu, tak případně z úřední moci vést exekuci na jeho jmění.

Výtěžek vnučené správy (§ 119 e.ř.)

Výtěžku vnučené správy bylo třeba užít:

1. k úhradě výdajů samotné vnučené správy,
2. k uspokojení vymáhajícího věřitele a jiných oprávněných.

Výtěžek správy sestával ze všech užitků a důchodů z nemovitostí příslušejících dlužníkovi, jež nejsou z exekuce vyňaty, a to jednak plody (užitky) nabyté po odevzdání nemovitosti

správci, jednak plody, které již v čase odevzdání jsou odděleny a nacházejí se na nemovitosti, dále pak důchody v tomto čase již splatné, ale dosud nevybrané, a nakonec také ty důchody, které se stanou splatnými až po odevzdání nemovitosti správci.

Pokud byly již oddělené plody před odevzdáním nemovitosti správci zabaveny dlužníkovými věřiteli, patří k výtěžku správy pouze ta část peněz utržených za tyto plody, která zbyde po uhrazení zástavní pohledávky a jejího příslušenství; pokud věřitel sám nevede exekuci, může plody správci zcizit. To samé platí pro důchody splatné již při odevzdání nemovitosti správci, které ještě nebyly vybrány, ale byly již zabaveny.

Přímé užití výtěžku správy (§ 120 e.ř.)

Správce může z výtěžku bez dalšího přímo hradit ty výdaje, které s sebou nese správa a obvyčejné hospodářské užívání nemovitosti.

Mezi takové výdaje zásadně patří:

1. daně z nemovitosti placené ne starší 3 let a další z nemovitosti placené veřejné dávky, obojí včetně úroků z prodlení z těchto daní a dávek ne starších 3 let,
2. plnění dlužníka z pojišťovacích smluv týkajících se spravované nemovitosti, jejich jednotlivých dílů či příslušenství nebo zásob pojatých do správy,
3. mzda, stravné a jiné služební platy osob zaměstnaných při obdělávání pozemku k lesnímu nebo polnímu hospodářství určeného nebo při dozoru a udržování obytných stavení, a to jednak splatných během vnučené správy, jednak splatných během posledního roku před jejím povolením; pokud se vztahuje vnučená správa k živnostenským podnikům spojeným s lesním či polním hospodářstvím, patří sem také služební platy osob zaměstnaných při těchto podnicích v témž rozsahu,
4. náklady vnučené správy, náklady udržování a nutné opravy nemovitosti a zálohy použité k zatímní úhradě těchto nákladů,
5. úroky, důchody, výživné a jiné opětuující se dávky, které se během vnučené správy stanou splatnými nebo které se staly splatnými v posledním roce před povolením správy, jež mají původ v nepopíraných, na nemovitosti zajištěných pohledávkách a právech, včetně dávek z výměnků, včetně splátek k umoření jistiny, které podle nezrušitelné úmluvy, uzavřené ještě před povolením vnučené správy, mají být hrazeny annuitami nebo rovnoměrnými splátkami splatnými ve lhůtách nejdéle jednoho roku.

Poslední výdaje bylo ale možno hradit přímo z výtěžků správy jen tehdy, pokud příslušná práva k úhradě měla bez odporu přednost před právem vymáhajícího věřitele na uspokojení.

Pokud šlo o výdaje potřebné k udržování nemovitosti a k hospodaření na ní [včetně plnění uvedených výše sub 2) a 3)], měly přednost před daněmi a veřejnými dávkami již splatnými nebo teprve splatnosti nabývajících [viz výše sub 1)].

Pro výdaje sub 5), u nichž bylo třeba posoudit jejich pořadí, bylo rozhodné pořadí podle stavu veřejné knihy nebo podle obsahu zápisu o zájemném popsání.

Co s přebytky vnučené správy? Poté, co byly uhrazeny přímé výdaje vnučené správy, bylo zpravidla třeba rozdělit zbytek po vyřízení každého jednotlivého vyúčtování správy. Soud mohl ale k návrhu provést jejich rozdělení během účetního období, pokud tu byl dostatek peněz nebo pokud se mu jevílo neúčelným konat zvláštní rozvrhové jednání (typicky byly roční přebytky nepatrné a práva věřitelů odkladem nemohla utrpět), mohl je na návrh nebo z úřední moci rozdělit teprve po uplynutí několika účetních období.

Rozvrhové jednání (§ 123 a násl. e.ř.)

K rozvrhovému jednání soud vedle dlužníka a veřejných orgánů předvolával vymáhajícího věřitele a všechny osoby, pro které podle výkazů na nemovitosti nebo na právech na nemovitosti váznoucích byly zřízeny k peněžitém dávkám zavazující pohledávky a práva (tyto osoby nemusely být předvolány, pokud byly již vypořádány přímou úhradou).

Rozvrh se týkal:

- odměny a náhrad výdajů správce, jež nebyly kryty zálohami;
- poplatků za převod majetku placených z nemovitosti, jež nebyly starší 3 let před povolením vnučené správy a dosud nebyly přímo uhrazeny, dále daní a veřejných dávek – viz výše – včetně úroků z prodlení;
- dosud neuhrazených plnění [viz výše sub 5)]; v pořadí, které příslušným právům náleží, pokud mají tato práva přednost před vymáhajícím věřitelem;
- a konečně ze zbytku i pohledávek, k jejichž dobytí byla povolena vnučená správa. Při více věřitelích platilo pro pořadí pravidlo určené v § 104 e.ř., pokud jednotlivým z nich nepřislušela přednost na základě zástavního práva dříve nabytého. Pozdější věřitel mohl být uspokojen až po úhradě všech předcházejících pohle-

TITUL PRÁVNÍK ROKU 2011 PŘEVZALO DESET OSOBNOSTÍ

dávek ostatních vymáhajících věřitelů, s třiletými úroky a jinými „zadrželostmi“, s náklady na rozepří a na exekuci.

Pohledávky, které mezi sebou měly stejné pořadí, byly hrazeny podle poměru svých úhrnů. Pohledávky vymáhajících věřitelů byly uspokojovány z přebytků výtěžku před daněmi, poplatky a veřejnými dávkami zadrželostmi déle než tři léta a nezajištěnými právem zástavním.

Pokud ještě něco zbývalo, bylo možno těchto peněz užít k úhradě dávek uvedených výše sub 3). Vše, co po úhradě všech těchto nároků zbylo, patřilo dlužníkovi.

Přihláška (§ 127 e.ř.)

Nároky uvedené výše sub 1) a 3) bylo možno zohlednit, pouze pokud se k nim před rozvrhem věřitel přihlásil. Pohledávky, pro které byla vnučená správa povolena, byly součástí rozvrhu z úřední moci. Přihlásit tyto nároky mohl věřitel nejpozději při nařízeném jednání („položeném roku“), jinak byl vyloučen z rozvrhu. V přihlášce musela být uvedena částka, která mu má být z výtěžkových přebytků přiznána.

Věřitelé, kteří měli povinnost své nároky přihlásit, museli být při předvolání o právních následcích spojených s opominutím či zameškáním přihlášky poučeni.

Odpory proti přihláškám (§ 128 e.ř.)

Odpory proti výplatám určeným při rozvrhu, proti pořadí, proti výši nebo proti oprávnění přijmout zaplacení bylo třeba odkázat na pořad práva, jestliže rozhodnutí o odporu bylo závislé na vyhledání a zjištění sporných skutkových okolností.

Vznést odpor byli oprávněni všichni věřitelé, na jejichž nároky by se dostalo z výtěžkových přebytků, pokud by bylo opominuto sporné právo (exekuční řád v tomto směru zvláště zdůrazňoval právo k odporu podzástavních věřitelů). Dlužník mohl vznést odpor pouze proti tomu, že byl zohledněn nárok, pro který neexistuje exekuční titul.

V ostatních otázkách platila pravidla pro rozvrh nejvyššího podání (§ 209 a násl. e.ř., pro nucenou dražbu nemovitosti).

Zrušení vnučené správy (§ 129 a násl. e.ř.)

Pokud by dlužník uhradil veškeré pohledávky i s příslušenstvím, k jejichž dobytí byla vnučená správa povolena, exekuční soud ji i z úřední moci mohl zrušit.

Další důvod k jejímu zrušení byl, že další trvání vnučené správy by vyžadovalo zvláštních nákladů, které by z příjmů nemovitosti nemohly být uhrazeny, přičemž vymáhající věřitel neposkytl formou zálohy potřebnou částku, nebo pokud by nebylo možno podle okolností vůbec nebo alespoň po delší dobu očekávat, že by bylo lze dosáhnout výtěžků použitelných k uspokojení vymáhajícího věřitele.

Před zrušením vnučené správy z úřední moci musely být strany vyslechnuty.

Dalším důvodem ke zrušení vnučené správy byl vždy návrh vymáhajícího věřitele. Pokud ovšem nebyl tento jediným, nedošlo ke zrušení vnučené správy, ale pouze k omezení účinků správy na ostatní věřitele, s výjimkou rozvrhu výtěžku.

Po právní moci usnesení o zrušení vnučené správy se dlužníkovi vrací právo s nemovitostí hospodařit a užívat ji, brát z ní výtěžky a nakládat s nimi. Příslušná knihovní poznámka bude vymazána, správce odevzdá nemovitost dlužníkovi, třetí osoby mohou nadále plnit dlužníkovi a správce podá závěrečné vyúčtování. Cokoli ještě zbývá, vydá se dlužníkovi.

Opravné prostředky při vnučené správě – rekurs a jeho vyloučení (§ 132 e.ř.)

Rekurs je vyloučen proti rozhodnutím exekučního soudu (usnesením) vydávaným podle § 99 a 100 e.ř., jakož proti usnesení, kterými se:

1. třetí osobám oznamuje povolení vnučené správy a jmenování správce,
2. určuje rozsah obyčasných místností ponechávaných dlužníkovi,
3. správci dávají pokyny, jak vést správu a kterými se rozhoduje o zaplacení jeho výdajů,
4. nařizuje odstranění shledaných vad a nepravdivostí v hospodaření správce,
5. jmenuje nový správce, nebo
6. stanovuje, kdy mají být rozděleny výtěžkové přebytky.

Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

Česká advokátní komora a společnost epravo.cz vyhlásily vítěze sedmého ročníku soutěže Právník roku. Skleněnou plastiku se sv. Yvem a titul Právník roku 2011 převzalo v pátek 27. ledna v brněnském Bobycentru deset právníků z různých oblastí práva. Do Právnické síně slávy byl uveden hlavní autor nového občanského zákoníku prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš.

Pro soutěžní ročník 2011 bylo určeno celkem deset kategorií: občanské právo, trestní právo, obchodní právo, správní právo, pracovní právo, právo duševního vlastnictví, lidská práva a právo ústavní, pro bono, talent roku a právnická síň slávy. *„Letošní ročník se do historie soutěže zapíše především tím, že do Právnické síně slávy byl uveden právník a vědec, jehož práce se bez nadsázky dotkne každého občana České republiky od narození až do smrti. Chceme ale zároveň motivovat mladé právníky a podpořit je v pokračování úspěšně nastartované kariéry, a proto pokračujeme v udílení cen mladým talentům,“* uvedl Miroslav Chochola, předseda představenstva společnosti epravo.cz a člen odborné poroty.

Ocenění Právník roku může získat každý právník, který v oblasti svého působení dosáhl mimořádných úspěchů a byl nominován odbornou veřejností. Nominace probíhaly prostřednictvím webových schránek www.pravnikroku.cz. Celkem bylo nominováno 208 právníků, což je ve srovnání s předchozím ročníkem o 11 procent více. *„Na základě odezvy odborné veřejnosti, počtu a kvality získaných nominací mohu říci, že kredit soutěže stoupá, což nás samozřejmě těší. Zejména, když oceňujeme ty, kteří si to podle svých kolegů z oboru zaslouží,“* dodal Martin Vychopeň, předseda České advokátní komory.

V kategorii Občanské právo převzal ocenění **prof. ThDr. JUDr. Miroslav Zedníček**: *„Ocenění Právník roku si velmi vážím. Rád sloužím paní se zavázanýma očima s váhami v levé ruce a s mečem v pravé ruce.“* Prof. ThDr. JUDr. Zedníček je advokátem a emeritním profesorem Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy. Zabývá se především historií církevní práva a postavením žen v církvi. Z latiny do češtiny přeložil úřední text Kodexu kanonického práva.

V oblasti trestního práva byl oceněn **Mgr. Petr Franc**. Předseda Okresního soudu v Kutné Hoře je zároveň členem Soudcovské unie ČR: *„Pokud se podívám na vítěze kategorie trestní právo v minulých letech, je pro mne velkou ctí, do jaké společnosti jsem se dostal. Nadále se budu snažit, abych této společnosti nedělal ostudu.“* Mgr. Franc rozsoudil řadu zásadních případů. Mimo jiné poslal za mříže tzv. Berdychův gang.

JUDr. Martin Šolc z Advokátní kanceláře Kocián Šolc Balaščík uspěl v kategorii Obchodní právo: „Ocenění přijímám s vděčností a pokorou a do určité míry v zastoupení, protože zásluhy o obchodní právo, které jsou připisovány mně, ve skutečnosti mají moji partneři a kolegové v kanceláři. Oblast obchodního práva je tak široká a komplikovaná, že služby klientům nelze poskytovat jinak než týmově.“ JUDr. Šolc je advokátem již od roku 1982. V soutěži Právník roku uspěl již v roce 2007.

„Ocenění si vážím, neboť příznivě hodnotí činnost mou a mých spolupracovníků v oblasti moderního pojetí vědy správního práva.“ Takto se na brněnské akci Právník roku 2011 vyjádřil **prof. JUDr. Dušan Hendrych, CSc.**, vysokoškolský pedagog Právnické fakulty Univerzity Karlovy a čerstvý nositel ocenění v kategorii Správní právo. Vymenujme některé z jeho publikací: Správní právo – Obecná část (Praha 1994), Správní věda – Teorie veřejné správy (Praha 2009) či Základy správní vědy (Praha 1992). Prof. Hendrych mimo jiné zasedal ve vládní komisi pro přípravu Ústavy České republiky.

Další kategorií Právníka roku 2011 bylo Pracovní právo „Pracovnímu právu a jeho výuce na Právnické fakultě Univerzity Karlovy věnuji v podstatě celý profesní život, o to více mě ocenění těší. Je pro mě velmi významné, že se mohu podílet na výchově již několikáté generace právníků,“ dodala vítězka kategorie **doc. JUDr. Věra Štangová, CSc.**, proděkanka zmiňované fakulty. Dlouhodobě se věnuje pracovnímu právu a jedním z výsledků její práce je kniha s názvem Rovné zacházení a zákaz diskriminace v pracovním právu (Plzeň 2011).

Soudce Vrchního soudu v Praze **JUDr. Jiří Macek** uspěl v kategorii Právo duševního vlastnictví. I on vnímá ocenění jako pocitu: „Proto také cena nenáleží jen mně, ale i mým spolupracovníkům, kteří spolu se mnou v senátu působili a působí. Nelze totiž opomenout, že každé rozhodnutí senátu je výsledkem společné činnosti všech jeho členů.“

„Ochrana základních lidských práv a svobod je nejdůležitějším úkolem nejen státních orgánů, ale všech právníků vůbec. Teprve humanita a respekt k důstojnému lidskému životu dodávají profesi právníka mravní étos, nadřazený nad pomíjivá slova paragrafů.“ Těmito slovy uvedl svou kategorii **prof. JUDr. Jan Musil, CSc.** Od roku 1967 působil jako pedagog na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kde byl později jmenován docentem a v roce 1993 profesorem. V letech 1992–1998 byl rektorem, poté (do roku 2003) prorektorem Policejní akademie ČR. V roce 2003 byl jmenován soudcem Ústavního soudu.

Pro bono je ocenění za právní služby bezplatně poskytované potřebným. Tato kategorie byla do soutěže poprvé zařazena v roce 2009. Tentokrát v ní uspěl **Mgr. Robert Cholenský**. Je advokátem a mediátorem, věnuje se především právu duševního vlastnictví, obchodnímu a občanskému právu. Coby člen pracovní skupiny Ministerstva spravedlnosti ČR se podílel na přípravě návrhu zákona o mediaci. Mgr. Cholenský spolupracuje s Ligou lidských práv, v níž se zabýval zejména medicínským právem a spolupracoval s několika zdravotnickými zařízeními na projektech zkvalitňování péče o pacienty. „Ocenění Pro bono v soutěži Právník roku mne příjemně překvapilo a potěšilo. Velmi si ho vážím a považuji ho za zhodnocení mé dlouhodobé

práce s lidmi, pro které jsou právní služby za standardních podmínek nedosažitelné,“ nechal se slyšet vítěz kategorie Pro bono.

Hromadné vymáhání pohledávek – práce s tímto názvem získala prvenství **Mgr. Michalu Majchrákovi** v kategorii Talent roku. Mgr. Majchrák je doktorandem Právnické fakulty UK a advokátem Advokátní kanceláře Hasch & Partner, v. o. s.: „Jsem rád, že jsem mohl prezentovat svůj názor k právnímu tématu, které je v posledních měsících medializováno, a přispět tím tak k odborné debatě, která je na dané téma paralelně vedena. Věřím, že se nám v České republice podaří ohledně této problematiky nalézt v co nejbližší době vyváženou právní koncepci, která nebude nahrávat ani vymahačům na straně jedné a současně nebude podporovat ani neplatičství na straně druhé.“

Druhé místo v kategorii Talent roku obsadil **JUDr. Pavel Tůma, LL.M., Ph.D.**, soudce Okresního soudu Praha-západ. Třetí místo patří **JUDr. Simoně Corradiniové**, advokátce z Kladna, která se zaměřuje zejména na rodinné právo, trestní právo a právo nemovitostí. V rámci kategorie Talent roku jsou oceňováni tři mladí právníci do 33 let. Porota hodnotí jejich autentické písemné odborné či literární práce. Vítězové této kategorie získávají finanční odměnu od Exekutorské komory ČR, České advokátní komory, Notářské komory a Unie podnikových právníků.

Do Právnické síně slávy se vstupuje za celoživotní přínos českému právu. Toto ocenění převzal za rok 2011 **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš**. Je hlavním autorem návrhu nového občanského zákoníku, někdejší proděkanem Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, právním vědcem a předním českým komercialistou. Právníkem roku se stal poprvé v roce 2006, a to v kategorii občanské právo. Rozhovor s ním si můžete přečíst v Komorních listech na straně číslo 45.

Mimosoutěžní ocenění za zásluhy o advokacii si pak vysloužil **JUDr. Ing. Radovan Karas**, a to za svou činnost v době slučování komor advokátů a komerčních právníků. Soukromou právní praxi začal provozovat v roce 1990 podle zákona 209/1990 Sb. upravujícího profesi komerčních právníků. Podle zákona o advokacii se stal „ze zákona“ k 1. 7. 1996 advokátem. „Předtím jsem byl předsedou Komory komerčních právníků a údajně jsem velkou měrou přispěl k hladkému a neemocionálnímu sloučení do advokátského stavu. Na sloučení jsem se podílel rád, protože dávalo smysl a další roky smysl sloučení potvrdily. Děkuji kolegům, kteří rozhodli o mém ocenění, že se vrátili o 15 let dozadu a vzpomněli tak na onu tvořivou dobu,“ poděkoval JUDr. Ing. Karas.

O výsledcích Právníka roku 2011 rozhodovala odborná osmičlenná porota. Stejně jako v loňském roce byl jejím předsedou Martin Vychopeň, předseda České advokátní komory. Partnerem soutěže byla i **Exekutorská komora**. V porotě ji reprezentovala prezidentka JUDr. Jana Tvrdková. Dalšími členy poroty byli JUDr. Tomáš Lichovník, prezident Soudcovské unie; JUDr. Martin Foukal, prezident Notářské komory; JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., prezidentka Unie státních zástupců; JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro sekci justiční; JUDr. Marie Brejchová, prezidentka Unie podnikových právníků a Mgr. Miroslav Chochola, MBA, předseda představenstva epravo.cz. Nad letošním ročníkem soutěže převzal záštitu předseda vlády RNDr. Petr Nečas a stejně jako v předchozích letech i Ministerstvo spravedlnosti.

připravila Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

VŠE, CO JE NOVÉ, VYVOLÁVÁ OBAVY

ROZHOVOR S PROF. KARLEM ELIÁŠEM

S panem profesorem Karlem Eliášem jsem se sešla v symbolický den – v den, kdy prezident Václav Klaus podepsal nový občanský zákoník. 20. února jsme se potkali v kavárně nedaleko Staroměstského náměstí v Praze a pan profesor mi přinesl květiny. Ovšem rozhovor nad kávou nezačal příliš idylicky. Bavili jsme se totiž o konci jedné životní etapy...

Za co jste – podle Vašeho názoru – získal zmiňované ocenění? Vážíte si v souvislosti s ním především své práce na občanském zákoníku, nebo byste rád zmínil i jiné zásluhy?

Ta cena byla určitě za práci na občanském zákoníku. A jestli mám nějaké další zásluhy? To se nesluší, abych hodnotil sám. Možná je to snaha zvednout úroveň právnícké akademické obce.

Je vstup do Právnické síně slávy signálem, že svou práci můžete považovat za dovršenou?

Víte, to je docela legrace, protože to není tak dávno, co se mnou David Macháček z České televize natáčel medailon v rámci cyklu Vzkaz. Pak jsem se díval na anotaci Vzказu na internet. Bylo tam napsáno, že jde o pořady s významnými lidmi, kteří toho národu vzhledem k svému věku nebo zdravotnímu stavu už moc neřeknou. (smích) Vstupem do Právnické síně slávy jsem se dostal do společnosti JUDr. Zdeňka Kesslera či JUDr. Otakara Motejla, čehož si nesmírně cením. Ale vypadá to, jako by mě chtěl někdo už položit do rakve. (smích) Čili pro mě to ocenění neznamena ani tečku, ani žádné uzavření něčeho, pro mě to znamená změnu, která nastala.

Když jste přijímal nabídku sepsat nový občanský zákoník, dokázal jste si v tu chvíli představit, jaké penzum před sebou máte? Věděl jste, kolik odříkání Vás to bude stát?

Určitě jsem se rozmýšlel, i když jsem měl Otakara Motejla hodně rád. Přesto mu trvalo, než mě přemluvil. Rozmýšlení tam určitě bylo. Bylo mi totiž jasné, že to nebude nic jednoduchého. Ovšem nikdy by mě nenapadlo, že to zabere dvanáct let. Člověk v tu chvíli ani nemá ponětí o tom, jak se zákoník píše. Zejména české prostředí je poznamenáno faktem, že zákoníky, které se připravovaly v 60. letech, vznikaly jinak: Vyšla usnesení ÚV KSČ, že vznikne nové právo a byla jmenována komise, která pracovala pod stranickým dohledem. Při práci na novém ko-

Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš

Narodil se v Chebu v roce 1955. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde roku 1982 získal doktorát. Až do roku 1991 působil v podnikové sféře (v sokolovských dolech), poté se stal vědeckým pracovníkem Ústavu státu a práva Akademie věd. V roce 1998 se na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně habilitoval a čtyři roky poté byl jmenován profesorem. Působil ve vedení Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, z níž však loni odešel. Profesor Eliáš letos v lednu vstoupil do Právnické síně slávy.

dexu tedy bylo nové to, co je ve světě normální – že se o finální úpravě celou dobu diskutovalo. Konalo se zhruba 20 konferencí, 35 odborných seminářů, psalo se o tom. Pokud se teď tedy ozývají hlasy, že neproběhla potřebná debata, je to podivné.

Považujete se za člověka, který připouští kompromisy? Nemáte pocit, že se celková idea zákoníku může rozdrolit pod tíhou důležitých argumentů a připomínek?

Ta debata je určitě hodně důležitá, protože vy si na základě určitých zdrojů vytvoříte určitou představu o tom, co je správné a ono to tak nemusí vždy být. Pak se vám to v té debatě vyjeví. Jestliže vaše domněnka není správná, nemá smysl ji autoritativně tlačit. Samozřejmě, že zákoník je vytvořen jako myšlenkový systém či myšlenková soustava, ale různé dílčí zásahy nebo změny snese. Pak ovšem byly diskutovány i změny, které by pro kodex byly fatální. Naším úkolem bylo uhájit zákoník a vysvětlit svůj pohled na věc.

Je debata i určité politikum? Myslím to tak, že pokud člověk přichází z akademické sféry, může narazit na bariéru toho, co je medializováno a co může mít zpětný vliv na názor zákonodárců.

Politika může podobu zákoníku ovlivnit. V roce 2007 byl zákoník v podstatě dokončen a měl jít do připomínkového řízení. Tehdy vystoupili někteří politici z řad sociálních demokratů a namítali, že kodex nezahrnuje spotřebitelské právo a že se tím oslabí ochrana spotřebitelů. Následovalo politické rozhodnutí ministerstva, že i spotřebitelské právo musí být do zákoníku zapracováno. No a výsledek je ten, že tento zásah stavbu zákoníku nepoškodil, naopak přinesl určité výhody – spotřebitelské právo je přehlednější, srozumitelnější, napsalo se civilistickým jazykem a ne dosavadní veřejnoprávní, byrokratickou řečí.

Vraťme se ještě k Vašemu ocenění. Soutěže či ankety jsou jedna věc, ale vypovídají o prestiži povolání? Má právníká, potažmo exekutorská profese úctu veřejnosti? Honosí se respektem?

Víte, exekutoři jsou na tom podobně jako soudci. V konfliktu dvou osob vyhoví jedné. Ta druhá je pochopitelně nemá ráda. Vezměte si, že exekutor dlužníku zabaví věci nebo byt. V naší společnosti je navíc zakořeněn archetyp živý komunismem, že dlužník je chudý a dobrý, věřitel naopak bohatý a zlý. Když jsem chodil do 4. třídy základní školy, měli jsme ve vlastivě-

dě obrázek „buržoazního“ exekutora, jak odvádí chudé vdově kozu a kolem pláčou děti.

Proč se většina lidí ve svých představách ztotožňuje s optikou povinného? Je to přirozené?

Asi ne, člověk by se v představách měl ztotožňovat s tou lepší rolí.

Dá se to nějak změnit?

Od roku 1989 uplynulo více než 20 let – to je jedna generace a jednou generací se nezmění celá společnost. To nějakou dobu trvá. Ve státech, jako je Švýcarsko, se lidé neradi zadlužují. Pokud již mají nějaké platební povinnosti, platí včas. Považují to za určitou solidnost a na vše stačí ústní dohoda. Tady je sice vše uvedeno na papíře, ale stejně se to porušuje. Zkrátka změna chce určitý čas. Není normální, aby si lidé brali úvěry, když chtějí jet na dovolenou nebo koupit dárky k Vánocům, a pak píšou do novin, že se stali obětí exekutora.

Může poskytnout intelektuál s Vaším vlivem recept na to, jak zůstat mimo různé negativní vlivy? Jak zůstat nad kritizovanou úrovní nekalostí apod.?

Nejlepší je stát vedle a možná, že právě to je úloha akademiků. U právníků je to ale složitější z toho důvodu, že vyučují a současně mají advokátní praxi. To je však bytostnost justice, že je spjata se životem více než filosofie nebo literární kritika. Nicméně pak hrozí, že když se takzvaný právní vědec zavře někam do slonovinové věže, napadají ho „šílenosti“ a ztrácí kontakt se životem...

Myslím, že čtenáři Komorních listů budou mít vysoké povědomí o tom, jaký je hlavní rozdíl mezi starým a novým občanským zákoníkem, ale dokázal byste Vy jako autor formulovat v jedné větě hlavní poselství nového kodexu?

Hlavní poselství nového občana je respekt k lidské svobodě a omezení možností vstupování veřejné moci do soukromé sféry. To je jasné vyhlášení toho, že drtví většina zákonných ustanovení je dispozitivního charakteru, že se ruší ta obecná zásada, která dnes platí – že projev vůle, který odporuje zákonu, je absolutně neplatný, že když jdete k soudu se smlouvou, kde je mezi vámi spor, kolik máte platit nebo jestli bylo plněno vadně ne-

bo jestli bylo plněno včas a jinak s tou smlouvou nemáte problém, tak může vlastně kdokoliv vstoupit do té vaší záležitosti a říct: no jo, ale tady to je v rozporu se zákonem, je to absolutně neplatné, žaloba se zamítá a podobně. To je nevídané.

Jsou Češi připraveni na to, že dostanou takovou míru svobody a že ona idea bude jiná?

Základní problém této společnosti tkví v tom, že když v roce 1989 padl režim, nastal vpád svobody a řada lidí si s ní neuměla poradit. Hodně lidí si s ní neumí poradit dodnes, ale jinak to nejde. Když se zamyslíte nad tím, jak funguje západní svět, kam nepochybně patříme, celá západní civilizace stojí a padá s tím, že je pro ni rozhodující svobodná iniciativa jednotlivců. Právě oni posouvají vývoj kupředu.

Jak jste vůbec v rámci práce na zákoníku prováděl rešerše?

Šlo vlastně o práci dvojího druhu, respektive na dvou rovinách. Ta první rovina spočívá v tom, že právo, které u nás platí, jsme poměřovali s tím, jak se tytéž věci řeší v zahraničí. Znamenalo to provést poměrně rozsáhlé komparativní zkoumání v různých hloubce. Zajímali jsme se o právní řády Francie, Rakouska, Polska a řady dalších. Druhá rovina spočívala v tom, že se zkoumala naše právní soustava, která u nás platila od roku 1905. Museli jsme prostudovat literaturu z 50., 60. a 70. let, o kterou se dnes již nikdo nezajímá.

Mohl byste odhadnout, jakou životnost bude nový kodex mít, jak dlouho bude korespondovat se současným nastavením společností?

V tom se skrývá velká výhoda soukromého práva. Když je dobře napsané, staví na nadčasových klauzulích. Tyto generální klauzule nastiňují situace, které si dnes třeba ani nedovedeme představit. Obecná vyjádření se dají přizpůsobit budoucímu sociálnímu vývoji. Vezměte si např. lhůtu formulovanou jako „bez zbytečného odkladu“. V době, kdy se stal účinným ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch – pozn. red.), znamenala tato formulace úplně jinou časovou lhůtu než dnes.

Bavíme se alespoň o desetiletích?

To nevím, protože Česko je světová kuriozita v tom, že u nás za posledních 60 let platily tři, resp. čtyři občanské zákoníky – ABGB, ten z roku 1950 a další z roku 1964, který byl změněn v roce 1991. Vzhledem k této „tradici“ by to vypadalo jen na dalších dvacet let, ale buďme optimisty.

Kritici novému zákoníku mimo jiné vytykají použitou terminologii. Poukazují na některé archaismy jako výprosa, pacht či rozhrada.¹

Ano, pokud se do soukromého práva vracejí nějaké instituty, které tady byly do roku 1950, je rozumné čerpat z historických zdrojů. I když studenti na právnických fakultách nemají rádi dějiny, právo prochází vývojem. A proč nečerpat z dějin? Proč vymýšlet nové názvy pro to, co tu již existovalo?! Musím říct, že mě to bavilo. Dal jsem si tu práci, hledal jsem ve slovnících a zjišťoval jsem, proč se třeba pachtu říká „pacht“. Označení pochází z latinského „pactum“ čili smlouva a k nám se dostalo přes němčinu.

Druhá věc je, že tyto výrazy mohou být snadno zapamatovatelné. Ministerstvo spravedlnosti uspořádalo několik sezení, kde se o občanském zákoníku diskutovalo se členy ústavně-právních výborů Sněmovny a Senátu. Najednou senátor Jaroslav Kubera otevřel zákoník a oči mu zůstaly na této větě: „Do počtu pasených zvířat se nevčítají sající mláďata.“ Ono to má logiku, protože hříbě nebo kůzle se nepase, nýbrž saje. Přesto nad tím pan senátor kroutil hlavou a ptal se, proč je tam „nevčítají“ místo „nezapočítávají“. Vysvětloval jsem, že „započtení“ má právní význam již obsazen. Senátora Kuberu napadlo, že některá zvláštní slova jako například „nevčítají“ mají schopnost se snadno vrýt do paměti.

Proč je tedy právníká obec kritizuje?

Protože je to nové! Základ té kritiky se neodvíjí od toho, že kodex obsahuje slova, která byla potlačena, ale od toho, že obsahuje nová právní pravidla. Vše, co je nové, nutně vyvolává obavy. Sedlák, který byl celý život zvyklý sekát trávu kosou, je překvapený, když mu rázem dáte kombajn.

Vy však tyto obavy nyní budete mírnit, čeká Vás osvětová činnost.

Zákon se nyní musí vyložit, neboť řada věcí stojí jinak. Vzniklo již několik týmů ke komentování nového zákoníku a já nejsem v žádném z nich. Nyní tyto skupiny budou vykládat kodex z úhlu, ve kterém jsem ho já pravděpodobně neviděl, což však může být ku prospěchu věci. Je ovšem i riziko, že ti, kteří s kodexem nesouhlasili, budou mít tendenci jej v komentářích ironizovat. Já komentář psát nechci, myslím, že mým úkolem by mělo být napsat učebnici. Kdy to bude a jakou formou, v tuto chvíli nedokážu odhadnout.

¹ V roce 2008 vyhotovil Ústav pro jazyk český jazykový posudek návrhu občanského zákoníku. Z posudku vyplývá, že kodex je z obsahového hlediska dobře srozumitelný i pro běžné uživatele bez právního vzdělání. Je napsán kultivovaně a je dodržena jazyková pravopisná norma.

Ústav rovněž upozornil na to, že některé výrazové prostředky mohou působit zastarale. Zdůraznil ale, že opětovné zavádění nepoužívaných termínů může mít pozitivní vliv, a to zejména v případech, že diskontinuita jejich užívání byla uměle zapříčiněna působením totalitního režimu.

NOVELA EXEKUTORSKÉHO TARIFU

JUDr. Stanislav Pazderka

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Písek

S účinností od 1. března 2012 vstoupila v platnost změna vyhlášky č. 330/2001 Sb. (exekutorského tarifu). Novela vyhlášky byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 29. 2. 2012 pod č. 63/2012 Sb.

Jaké podstatné změny novela přináší? Účelem (a politickým zadáním) novely bylo snížit náklady exekuce u drobných pohledávek. Vedle toho novela přináší některá legislativně technická upřesnění, změnu v obsahu výdajového paušálu a upřesnění výpočtu zálohy u peněžitých i nepeněžitých exekucí.

Nejpodstatnější změna se pochopitelně týká stanovení výše odměny u nižších částek. Je nutno předeslat, že toto snížení se bude týkat jen plnění, která budou povinným poskytnuta dobrovolně ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy. Změna tarifu nijak nedopadá na náklady exekuce poté, kdy lhůta pro dobrovolné plnění uplyne marně.

Drobná (leč podstatná) změna zrušila v § 11 odst. 1 písm. a) ET odkaz na odst. 1 a 2 v odstavci 6. Doposud v praxi některých soudů vznikl problém, zda i při dobrovolném plnění, kdy se odměna krátí na polovinu, zůstává jako nepřekročitelná hranice minimální odměna ve výši 3.000 Kč (§ 6 odst. 3). Novela proto jednoznačně stanoví, že nadále bude zkrácené výši podléhat i tato minimální odměna. Jinými slovy: tam, kde povinný dobrovolně ve lhůtě zaplatí vymáhané plnění, které nepřekročí částku 20.000 Kč, vznikne exekutorovi nárok na odměnu ve výši 1.500 Kč.

Druhý řez pak nastává v nově upraveném § 13 odst. 3 ET, který zkracuje výdajový paušál také na polovinu (1.750 Kč), v případě, že povinný splní ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení vymáhaný nárok, nepřevyšuje-li vymožené plnění 10.000 Kč.

Při dobrovolném plnění proto bude nadále platit následující tabulka A (hodnoty jsou v Kč).

Druhou (tentokrát pozitivní) změnou je zúžení obsahu výdajového paušálu v § 13 ET. Nově tento paušál nebude zahrnovat výdaje na znalecké posudky (§ 13 odst. 4 ET). Znalečné tak

TABULKA A

VÝŠE POHLEDÁVKY	ODMĚNA	HOTOVÉ VÝDAJE	CELKEM	VČ. DPH
0-10.000	1.500	1.750	3.250	3.900
10.001-20.000	1.500	3.500	5.000	6.000
20.001-VÍCE	50 % Z § 6	3.500	(ÚPRAVA JE BEZE ZMĚNY)	

může být účtováno odděleně od výdajového paušálu 3.500 Kč. Nehrozí tak nadále, že v případě, že znalečné překročí částku 3.500 Kč, bude povinností exekutora hotové výdaje nad tuto částku prokazovat. Nově tak při rozvrhu nejvyššího podání bude platit rovnice:

hotové výdaje = 3.500 Kč + skutečně vynaložené znalečné

Úpravou prošel i výpočet zálohy na náklady exekuce podle § 12 ET, nikoliv však co do procentních sazeb, ale do definice základu, ze kterého se vypočítává. U peněžitých plnění se za základ považuje výše vymáhané pohledávky, přičemž k jejímu příslušenství již nebude přihlíženo.

Posun nastává u výpočtu zálohy na nepeněžité plnění, kdy dosavadní úprava bránila exekutorovi požadovat vyšší zálohu zejména v těch případech, kdy bylo patrné, že taková exekuce bude vyžadovat násobně vyšší výdaje. Pokud tedy doposud např. při vyklizení bylo možné požadovat zálohu maximálně ve výši 5.000 Kč (50 % z odměny), nově je dáno na výběr požadovat:

- stávající výši,
- zálohu ve výši nepřekračující výdajový paušál (3.500 Kč) nebo
- odhad účelně vynaložených hotových výdajů, je-li vyšší než paušální částka.

Novela dále zohledňuje pluralitu účastníků. Jedná se o podobnou konstrukci, kterou již obsahuje vyhl. č. 484/2000 Sb. Konečně tak bylo akceptováno, že s vyšším počtem účastníků řízení na jedné straně rostou vynaložené výdaje. V případě, že na straně oprávněného nebo povinného vystupuje více osob, exekutor může výdajový paušál navýšit (tabulka B).

Tato úprava se dotýká i výdajového paušálu v těch případech, kdy došlo při dobrovolném plnění k jeho zkrácení u bagatelních pohledávek. Jinými slovy: výdajový paušál lze navýšit o 30, resp. 50 % z částky 1.750 Kč, vystupuje-li v řízení více oprávněných nebo více povinných.

TABULKA B

POČET ÚČASTNÍKŮ NA JEDNÉ STRANĚ	NAVÝŠENÍ V %	KČ	VÝDAJE PAUŠÁLEM CELKEM (V KČ)
2	30	PLUS 1.050	4.550
VÍCE NEŽ 2	50	PLUS 1.750	5.250

Poslední změnu představuje upřesnění, resp. odstranění nešvaru, kdy při jedné pracovní cestě byly provedeny exekuční úkony ve více spisech, přičemž exekutor účtoval do každého spisu cestovné a ztrátu času, jako kdyby uskutečnil tuto cestu samostatně. Nově tak za společnou cestu ve více exekučních řízeních vedených týměž exekutorem náleží náhrada cestovních výdajů pouze jednou. Exekutor má v každém z těchto řízení nárok na poměrnou část náhrady cestovních výdajů. Obdobně platí tato úprava i při náhradě za promeškaný čas strávený cestou do místa, které není sídlem jeho úřadu. Exekutorovi náleží náhrada pouze jednou, vykonal-li v tomto místě úkony ve více exekučních řízeních. Rozdělení této částky se vypočte poměrně podle počtu úkonů vykonaných v jednotlivých exekučních řízeních.

Ačkoliv vyhláška nabyla účinnosti již 1. března 2012, vztahuje se pouze na ta exekuční řízení, ve kterých bylo usnesení o nařízení exekuce vydáno nejdříve tohoto dne. Věci, kde usnesení soudu obsahuje datum vyhotovení nejpозději dne 29. 2. 2012, dobíhají ve stávajícím režimu. Nelze u nich tedy uplatňovat ani snížení odměny či výdajového paušálu, nevztahuje se na ně ani vyjmutí znalečného z tohoto paušálu či jeho navýšení při pluralitě.

Ve stejný den nabyla účinnosti i novela vyhlášky č. 484/2000 Sb., která v § 12 zachovala obecný princip stanovení sazby odměny advokátů v exekucích na polovinu oproti nalézacímu řízení (dle § 3). Tam však došlo k poněkud podrobnější diferenciaci jednotlivých pásem (u pohledávek do 10.000 Kč jich je nově 6 namísto stávajících tří) a k úpravě výše odměny v každém pásmu. Jednotná sazba 5.000 Kč je pak stanovena jak pro nepeněžité plnění, tak i jako odměna pro případ zastavení a provádění exekuce. Podle novely této vyhlášky se bude postupovat u těch řízení, která budou zahájena po její účinnosti. Na stávající řízení se vztahuje verze platná do 29. 2. 2012.

STANOVISKA PRÁVNÍ A LEGISLATIVNÍ KOMISE

rubriku připravil

Mgr. Martin Hampl
právník Exekutorské komory ČR
a tajemník Právní a legislativní komise

1. Okamžik zdanitelného plnění při určení nákladů exekuce

vypracoval Mgr. Martin Tunkl

Pokud jde o činnost soudního exekutora a otázku uskutečnění zdanitelného plnění a povinnosti přiznat daň při poskytnutí služby, je třeba primárně odkázat na ustanovení § 21 odst. 5 zákona 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty. Dle uvedeného ustanovení se při poskytnutí služby zdanitelné plnění považuje za uskutečněné:

- dnem jejího poskytnutí nebo dnem vystavení daňového dokladu s výjimkou splátkového nebo platebního kalendáře nebo dokladu na přijatou úplatu, a to tím dnem, který nastane dříve,
- dnem uvedeným ve smlouvě, ke kterému dochází k převodu práva nebo poskytnutí práva k využití; pokud je sjednán způsob stanovení úplaty a k uvedenému dni není známa její výše, zdanitelné plnění se považuje za uskutečněné ke dni přijetí úplaty.

Vázání zdanitelného plnění a samotné daňové povinnosti na okamžik poskytnutí služby je v rámci exekuční činnosti více než problematické, neboť nepochybně již samotným zahájením exekuce a prvními úkony exekutora, jako je například žádost o pověření příslušnému soudu, je tento nepochybně poskytovatelem služby. S odkazem na ustanovení § 87 a zejména 88 zákona 120/2001 Sb. je třeba vycházet z ustanovení, že náklady exekuce a náklady oprávněného určuje exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce, který doručí oprávněnému a povinnému. Nepochybně až právní mocí takového rozhodnutí, proti kterému zákon připouští možnost podat námit-

ky, případě právní mocí výroku o nákladech v rámci usnesení o zastavení exekuce, jsou náklady exekutora závazně a definitivně určeny.

Na podporu tohoto tvrzení je možno vycházet z pokynu Ministerstva financí č. D-247, který se týká uplatňování daně z přidané hodnoty účinností uskutečněných podle zvláštních předpisů:

„Podle zákona o soudních exekutorech vykonává exekuční činnost exekutor nezávisle, za úplatu a odpovídá za škodu tomu, komu jí v souvislosti s touto činností způsobil, jedná se o podnikání, a proto je exekuční činnost zdanitelným plněním, a to poskytováním služby. Služba je poskytována pro oprávněného (tj. osoba, která navrhla provedení exekuce), přestože náklady exekuce hradí exekutorovi povinná. Exekutor, který je plátcem, je povinen vystavit daňový doklad oprávněnému, pokud je oprávněný plátcem.“

Úhradou za zdanitelné plnění je odměna exekutora, včetně smluvní odměny a mimosmluvní za provedení exekuce, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času pro provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správců podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem.

V případě exekuční činnosti je služba považována za poskytnutou dnem nabytí právní moci vystaveného příkazu k úhradě nákladů exekuce účastníkům řízení nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí o zastavení exekuce.“

Závěry tohoto pokynu jsou mimo jiné citovány v komentáři k ustanovení § 87 zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti [Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010]

Pro úplnost je pak třeba poukázat na rozdílnou praxi řady exekutorských úřadů, kdy v některých případech je za zdanitelné plnění považován okamžik vyplacení části vymoženého plnění oprávněnému. S odkazem na ustanovení § 46 odst. 4 totiž soudní exekutor nesporně zadržuje část prostředků jako určitou zálohu na náklady exekuce a některými finančními úřady je v tu chvíli dovozován okamžik zdanitelného plnění bez ohledu například typ účtu, na kterém je tato zadržovaná část finančních prostředků uložena. Zde je třeba bohužel pouká-

zat na skutečnost, že posouzení aplikace daňových předpisů v konkrétních případech je zcela v kompetenci příslušného správce daně. S odkazem na shora uvedené ustanovení § 21 odst. 1 a dále ustanovení § 47 odst. 2 zákona 235/2004 Sb. pak vyplývá, že plátce použije sazbu daně platnou v den, kdy vznikne povinnost přiznat a zaplatit daň, tj. ke dni uskutečnění zdanitelného plnění nebo ke dni přijetí úplaty za zdanitelné plnění podle toho, který den nastane dřív. Například ze stanoviska správce daně, respektive Finančního ředitelství v Plzni, vyplývá, že „... při exekuční činnosti je nutno považovat službu za poskytnutou nejpozději dnem právní moci vystaveného příkazu k úhradě nákladů exekuce účastníkům řízení, tj. v tento den by došlo k uskutečnění zdanitelného plnění a povinnosti přiznat daň. Pokud by ještě před tímto dnem exekutor přijal úplatu, vzniká mu povinnost přiznat daň k datu přijetí úplaty, tj. ještě před uskutečněním zdanitelného plnění.“

Z praktických důvodů a rovněž s ohledem na zcela převažující názor podpořený oficiálním pokynem Ministerstva financí, tedy názor, že za uskutečnění zdanitelného plnění je třeba považovat právní moc příkazu k úhradě nákladů exekuce, popřípadě právní moc usnesení o zastavení exekuce, doporučujeme preferovat tuto variantu.

2. K ustanovení § 148 odst. 2 zákona 513/1991 Sb.

vypracoval Mgr. Martin Tunkl

Dle ustanovení § 148 odst. 2 obchodního zákoníku má vydání exekučního příkazu o postižení obchodního podílu spolčenka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce stejné účinky jako zrušení účasti ve společnosti soudem. Z dikce ustanovení je patrné, že zákon vyžaduje k zániku účasti spolčenika ve společnosti splnění dvou podmínek, a to **vydání exekučního příkazu a právní moc usnesení o nařízení exekuce**. Z formulace tohoto ustanovení je patrné, že účinky jsou tedy vázány nikoli na doručení rozhodnutí soudu či exekutora, nýbrž na vydání tohoto rozhodnutí při splnění podmínky právní moci.

Vzhledem k formě exekuce, která se k tomuto účelu použije, tedy exekuce postižením jiných majetkových práv, je třeba přiměřeně použít výklad a formulaci, co se rozumí provedením exekuce postižením jiných majetkových práv. Přiměřeně se na exekuci

postižením jiných majetkových práv použijí ustanovení § 312 odst. 2, 313 až 316 o.s.ř. Dle ustanovení § 314a se výkon rozhodnutí (exekuce) provede tak, že dlužník povinného po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postižena. Dlužník povinného vyplatí pohledávku, jestliže je již splatná oprávněnému v den, který následuje po doručení vyrozumění podle ustanovení § 314 (vyrozumění o právní moci).

Účinky ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) zákona 182/2006 Sb. jsou obdobné jako při odkladu exekuce dle § 266 odst. 1, 2 o.s.ř., tedy exekuční řízení nelze provést (nečinít úkony směřující k provedení exekuce).

Závěr: Účinky zániku společníka ve společnosti nastávají již vydáním rozhodnutí (při splnění podmínky právní moci), kdy dle výkladu i judikatury vydání exekučního příkazu není provedením exekuce.

Provedení exekuce fakticky znamená vyplacení pohledávky dlužníka vůči společnosti (vypořádací podíl, podíl na likvidačním zůstatku) oprávněnému na základě vyrozumění o právní moci usnesení o nařízení exekuce.

S ohledem na účinky zákona 182/2006 Sb. by proto soudní exekutor neměl vyrozumět společnost v případě zahájení insolvenčního řízení o právní moci usnesení o nařízení exekuce, neboť tento úkon je součástí faktického provedení exekuce, a to i z důvodu umožnění postižení pohledávky povinného vůči společnosti insolvenčním správcem.

3. Zpeněžení směnky a blankosměnky

vypracoval Mgr. Stanislav Molák

Způsob zpeněžení směnky:

Ustanovení § 334 odst. 2 o.s.ř. ve vazbě na ustanovení § 52 e.ř. dává exekutorovi oprávnění zvolit způsob zpeněžení s přihlédnutím k povaze cenného papíru (tedy i směnky) a subsidiárně i ke stanovisku oprávněného.

Stávající komentáře jednoznačně preferují postup uplatnění směnky formou přikázání pohledávky (výzva směnečnému dlužníkovi) s tím, že na rozdíl od běžného postupu přikázání

pohledávky je zde vykonavatel (exekutor), a nikoliv oprávněný, oprávněn učinit všechny úkony směřující k uplatnění (výzva, protest, návrh na vydání směnečného platebního rozkazu) namísto povinného.

Nicméně u směnky se může častokrát s přihlédnutím k osobám směnečně zavázaným jevit jako výhodnější postarat se o zpeněžení směnky dle ustanovení § 334 odst. 2 o.s.ř. in fine. Mělo by k tomu dojít dražbou, ač to není výslovně stanoveno. Vychází se z toho, že dražba je obecný a primární způsob zpeněžení majetku ve výkonu rozhodnutí (exekuci), není-li ve specifických případech stanoven odlišný postup (věci rychle se kazící, věci vzácné hodnoty, vkladní knížky, obchodovatelné zlato atd.) Preferenci zpeněžení směnky dražbou lze dovodit i z úpravy postupu v ustanovení § 329a odst. 2 o.s.ř., který prakticky bude přicházet v úvahu právě u směnky.

Stanovení hodnoty směnky a z ní dovozené vyvolávací ceny:

Pokud bychom šli cestou zjištění hodnoty směnky s přihlédnutím k dobytosti plnění z ní vůči směnečně zavázaným osobám, pak by to znamenalo ocenit směnku i ve vztahu k příjemci, avšak a indosantům směnky a jejich solventnosti. To by vyžadovalo znalecký posudek, přičemž ani pro znalce však nebude jednoduché tyto podklady zjistit. Vycházejí z toho, že nárokem ze směnky je směnečná suma, pak u směnky dosud nesplacené může být její hodnotou maximálně nominál. Pokud bychom chtěli být detailní, tak u směnky splacené můžeme započítat do její potenciální hodnoty i aktuální směnečný úrok a směnečný peníz. Na druhé straně hodnotu směnky bude významně snižovat skutečnost, že nebyla včas protestována (ztráta postižných práv vůči indosantům), případně skutečnost, že jde o směnku, k níž jsou práva promlčena. Prakticky lze uzavřít, že ať už směnka bude splatná či ještě před splatností, lze její hodnotu odhadnout ve výši nominálu a vyvolávací cenu pak stanovit v souladu s dalšími ustanoveními o.s.ř. jako u movité věci (tj. 1/3). Skutečnou cenu pak určí dražba. Pokud exekutor zvažuje stanovit cenu směnky nižší, měl by mít pro toto rozhodnutí shromážděné relevantní podklady, nejlépe znalecký posudek. Za vady v postupu odpovídá exekutor i v tomto případě do výše způsobené škody, stejně jako v případech jiných.

Exekuce blankosměnky a stanovení její hodnoty:

Blankosměnku samostatně exektovat nejde. Není to cenný papír, ale „budoucí cenný papír“, exekutor není oprávněn blan-

kosměnku nikdy doplnit, doplňovací právo je „právo mimo směnku“, není vtěleno přímo do směnky, ale je naopak součástí ujednání v rámci závazku, k jehož krytí byla blankosměnka vystavena. Exekutor může přikázat jinou peněžitou pohledávku zajištěnou blankosměnkou (nikoliv blankosměnku samotnou), pak přejde oprávnění uplatnit nároky (vč. zajištění) na oprávněného, který se může domáhat poddlužnickou žalobou (je to obdobné, jako když je přikázána pohledávka zajištěná zástavním právem na nemovitosti třetí osoby nebo ručitelským závazkem – poddlužník je oprávněn domáhat se plnění namísto dlužníka nejen vůči dlužníkovi, ale i vůči ručitelům či zástavci). Je pravdou, že o přechodu vyplňovacího práva k blankosměnce na poddlužníka se nelze nikde výslovně nic dočíst, ale toto je třeba vyzkoušet. Rozhodně, pokud přechází, tak jedině na poddlužníka, v jehož prospěch byla přikázána i pohledávka, nikdy na exekutora.

Teprve vznikem směnky se v zásadě oddělí směnečný závazek jako samostatný, do uplatnění vyplňovacího práva takový závazek vůbec neexistuje, je zde jen svou povahou akcesorické „právo na vyplnění blankosměnky“ (jak učí teorie, blankosměnkou může za jistých okolností být pouze čistý podepsaný list papíru) jako zajišťovací institut v souvislosti s hlavním závazkem.

Umoření směnky a blankosměnky:

Postup pro umoření směnky je detailně popsán v o.s.ř. v ustanoveních § 185i – 185s. Navrhnout umoření směnky může i exekutor, byla-li jím exekučně zabavená směnka zničena nebo ztracena. Umoření blankosměnky je diskutabilní, pokud je možné, pak zřejmě jako umoření jiné listiny potřebné k uplatnění práva.

3. Postup soudního exekutora při vydání nejvyššího podání správci konkursní podstaty

vypracoval Mgr. Vojtěch Jaroš

Jestliže byl na povinného prohlášen konkurs podle zvláštního právního předpisu poté, co v exekučním řízení byl udělen příklep na dražené nemovitosti, musí soudní exekutor postupovat podle ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu, tedy roz-

hodnout o nákladech exekuce, rozhodnout o vydání výtěžku dražby po odečtení nákladů od nejvyššího podání a následně vydat vzniklý rozdíl insolvenčnímu správci.

Pro uvedený postup je naopak nezbytnou podmínkou, aby byl vydražitel vlastníkem nemovitosti, neboť není-li úspěšného vydražitele, není zde ani nejvyššího podání, které bylo možné vydat (po odečtení nákladů) správci konkursní podstaty.

Na postup podle prvního odstavce nemá vliv podání vylučovací žaloby vydražitelem v konkursním řízení o vyloučení vydražené nemovitosti z konkursní podstaty. Vlastnické právo k nemovitosti se nabývá právní mocí usnesení o příklepu a (kumulativně) zaplacením nejvyššího podání, přičemž datem nabytí vlastnického práva je den vydání usnesení o příklepu. Od tohoto okamžiku je nesporné, kdo je vlastníkem nemovitosti. Řízení o rozvrhu, které následuje, není řízení dotýkající se vlastnického práva vydražitele, ale pouze řízení o uspokojení přihlášených pohledávek. Rozvrhové řízení se nijak nedotýká vlastnického práva vydražitele.

Požadavek správce konkursní podstaty na okamžité vyplacení nejvyššího podání mimo postup uvedený v prvním odstavci je nezákonný.

Závěr: Pokud je v průběhu exekučního řízení prohlášen konkurs na povinného po vydání usnesení o příklepu a před rozhodnutím o rozvrhu, soudní exekutor postupuje vždy podle ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu.

RENOMIA, a. s., je největší českou pojišťovací makléřskou společností. Již od roku 1993 poskytuje komplexní služby v oblasti risk managementu a pojištění pro firmy a jejich zaměstnance. RENOMIA úspěšně rozvíjí své aktivity nejen v ČR, ale i v dalších zemích střední a východní Evropy. Díky vedoucí pozici na trhu a rozsáhlým odborným zkušenostem přináší RENOMIA svým klientům zcela nadstandardní podmínky pojistného krytí, flexibilní likvidaci škod a výhodnou cenu pojištění. RENOMIA je nezávislou společností, která vždy hájí zájmy svých klientů a jedná v jejich prospěch. Zaměřuje se zejména na pojištění průmyslových a podnikatelských rizik.

Společnost RENOMIA přináší svým klientům tyto jedinečné výhody:

- speciální produkty
- vyjednávací sílu vůči pojistitelům
- sledování legislativních změn
- audit pojistných smluv
- nadstandardní slevy
- individuální péči zajišťovanou týmem zkušených pracovníků
- jednoduché sjednání a následnou administrativu
- aktivní asistenci při řešení pojistných událostí

Již od roku 2009 RENOMIA úzce spolupracuje s Exekutorskou komorou České republiky a přináší jejím členům pojištění profesní odpovědnosti, které zajišťuje výhodné krytí pro případ pochybení nastalého v souvislosti s výkonem jejich činnosti. Podmínky krytí každoročně prověřujeme, abychom zachovali jeho výhodnost pro členy komory.

Kromě pojištění profesní odpovědnosti za škodu společnost RENOMIA, a. s., nabízí soudním exekutorům, jejich zaměstnancům a rodinným příslušníkům speciální majetkové pojištění soukromého majetku a odpovědnosti za škodu. Pro členy exekutorské komory je nabídka rozšířena také o pojištění majetku exekutorského úřadu a provozní odpovědnosti za škodu. Vedle těchto produktů by Vás mohlo zaujmout také pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli při výkonu povolání. Za nadstandardních podmínek rovněž zajistíme nabídku pojištění vozidel.

Pojištění soukromého majetku a odpovědnosti za škodu exekutora, rodinných příslušníků a zaměstnanců

Pojištění domácnosti a nemovitosti zajišťuje krytí proti sdruženému živlu, odcizení a vandalismu, pojištění odpovědnosti za škody v občanském životě a škody z vlastnictví nebo držby nemovitosti.

Příklad pojištění

Předmět pojištění	Pojistné
Rodinný dům v hodnotě 5 000 000 Kč	3 600 Kč
Ostatní budovy (včetně např. bazénu, oplocení) s limitem plnění 500 000 Kč	360 Kč
Odpovědnost za škody vyplývající z vlastnictví nemovitosti s limitem plnění 5 000 000 Kč	360 Kč
Pojištění domácnosti (Praha) v hodnotě 1 000 000 Kč	2 280 Kč
Odpovědnost za škodu v běžném občanském životě s limitem plnění 2 000 000 Kč	220 Kč
Celkové roční pojistné	6 820 Kč

Pojištění majetku exekutorského úřadu, odpovědnosti za škodu

V rámci tohoto pojištění lze pojistit nejen nemovitost a kancelářský prostor, ale také zásoby, ostatní movité věci, ceny a také žádané pojištění věcí movitých či nemovitých zabavených v rámci výkonu Vaší exekuční činnosti.

Příklad pojištění

Předmět pojištění	Pojistné
Kancelářské prostory ve vlastnictví exekutora v hodnotě 1 500 000 Kč	975 Kč
Pojištění souboru movitých věcí v hodnotě 500 000 Kč	1 800 Kč
Pojištění odpovědnosti za škodu s limitem plnění 3 000 000 Kč	7 750 Kč
Pojištění cizí věci nemovitě a movitě zabavené v rámci výkonu exekuční činnosti v hodnotě 500 000 Kč	375 Kč
Celkové roční pojistné	10 525 Kč
Celkové roční pojistné	6 820 Kč

Pojištění vozidel

Speciálně vyjednaná nabídka pojištění obsahuje za příznivou cenu široký rozsah pojistného krytí pro povinné ručení, havarijní pojištění a doplňková pojištění (pojištění čelního skla, zavazadel, úrazu přepravovaných osob včetně řidiče, pojištění asistenčních služeb).

Příklad pojištění

Škoda Octavia 1.6 TDI Ambition, nová cena 505 000 Kč, rok výroby 2012, zabezpečení – zámek zpátečky, imobilizér	
Povinné ručení	3 234 Kč
Havarijní pojištění - spoluúčast 5%, min. 5 000 Kč	5 656 Kč
Pojištění čelního skla s limitem plnění 10 000 Kč	713 Kč
Pojištění zavazadel s limitem plnění 20 000 Kč	800 Kč
Celkem	10 403 Kč

Pojištění odpovědnosti zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli při výkonu povolání

Prostřednictvím rámcové smlouvy Exekutorského úřadu lze sjednat pojištění již od 415 Kč ročně za osobu.

Příklad pojištění - vybrané varianty

Limit pojistného plnění	Roční jednorázové pojistné / osoba	
	Exekutor, kandidát	Exekutor, kandidát, (včetně řízení motorových vozidel)
50 000 Kč	415 Kč	630 Kč
250 000 Kč	1 364 Kč	1 637 Kč
500 000 Kč	2 552 Kč	3 062 Kč
750 000 Kč	3 739 Kč	4 487 Kč
1 000 000 Kč	4 927 Kč	5 912 Kč

Za výhodných podmínek Vám rovněž sjednáme:

cestovní pojištění

- krátkodobé pobyty
- zvýhodněné roční karty pro opakované výjezdy nebo dlouhodobé pobyty

životní pojištění

- kapitálové životní pojištění
- rizikové životní pojištění

úrazové pojištění

- smrt následkem úrazu
- trvalé následky úrazu
- denní odškodné při pracovní neschopnosti
- denní odškodné při pobytu v nemocnici

penzijní připojištění

- výhodná forma spoření
- čerpání státního příspěvku
- využití daňových úlev

V případě zájmu o pojištění kontaktujte naše pracovníky:

pojištění profesní odpovědnosti za škody:

Mgr. Martina Krčmářová
Tel.: +420 221 421 734
Mobil: +420 724 371 367
E-mail: martina.krcmarova@renomia.cz

ostatní druhy pojištění:

Ing. Petra Zezulková
Tel.: +420 221 421 754
Mobil: +420 724 342 270
E-mail: petra.zezulkova@renomia.cz

RENOMIA

Partner v oblasti pojištění

AKTUÁLNÍ ROZHODOVACÍ PRAXE TÝKAJÍCÍ SE LEASINGOVÝCH SPORŮ

JUDr. Alexandra Jiříčková

soudkyně Vrchního soudu v Praze

Bez ohledu na to, zda je předmětem smluvního ujednání poskytovatele leasingu a leasingového nájemce operativní, či finanční leasing, řídí se vzájemná práva těchto smluvních stran převážně tím, co v leasingové smlouvě dohodly. Je tomu tak proto, že leasingová smlouva není smluvním typem upraveným v občanském nebo obchodním zákoníku, nýbrž je na ni pohlíženo z právního hlediska jako na smlouvu nepojmenovanou, uzavřenou ve smyslu ustanovení § 51 občanského zákoníku (jedná-li se o leasing poskytnutý leasingovému nájemci, který není podnikatelem) nebo uzavřenou ve smyslu ustanovení § 269 odst. 2 obchodního zákoníku (jedná-li se o leasing mezi podnikateli). Tato skutečnost je významná z hlediska dalšího posuzování vzájemných práv a povinností smluvních stran, zpravidla podrobně upravených ve všeobecných smluvních podmínkách jako nedílné součásti leasingové smlouvy, které leasingový nájemce podpisem leasingové smlouvy bezvýhradně přijímá.

Problém v leasingovém vztahu nastává vždy v momentu, kdy leasingový nájemce přestane plnit své smluvní povinnosti spočívající zejména v úhradách sjednaných leasingových splátek, leasingový pronajímatel přistoupí k výpovědi smlouvy, jak je tento právní úkon zpravidla v leasingových smlouvách označován a provede konečné vypořádání vzájemně poskytnutého plnění účastníků smlouvy.

Právo leasingového pronajímatele leasingovou smlouvu vypovědět je s ohledem na specifický účel této smlouvy soudy vykládáno podle ustanovení § 35 odst. 2 občanského zákoníku a podle § 266 obchodního zákoníku jako právo leasingového pronajímatele od smlouvy odstoupit ve smyslu ustanovení § 344 a násl. obchodního zákoníku, tedy nikoliv jako právo smlouvu vypovědět podle ustanovení § 582 odst. 1 občanského zákoníku. Je tomu tak zejména proto, že po předčasném ukončení leasingové smlouvy musí nastat další fáze spočívající v poměrně komplikovaném vypořádání účastníků leasingového vztahu.

Podle ustanovení § 351 odst. 1 obchodního zákoníku odstoupením od smlouvy zanikají všechna práva a povinnosti stran ze smlouvy, s výjimkou nároků na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy, smluvních ustanovení týkajících se volby práva nebo volby zákona podle § 262 obchodního zákoníku, řešení sporů mezi smluvními stranami a jiných ustanovení, která podle projevené vůle stran nebo vzhledem ke své povaze mají trvat.

Ujednání leasingových stran v leasingové smlouvě, stanovící mechanismus konečného vypořádání leasingové smlouvy po jejím předčasném ukončení z důvodu „výpovědi“ ze strany leasingového pronajímatele, je tedy nutno chápat ve smyslu ustanovení § 351 odst. 1 obchodního zákoníku jako projevenou vůli stran vypořádat předčasně ukončený závazkový vztah podle zásad sjednaných v leasingové smlouvě a s ohledem na ustanovení § 351 odst. 2 obchodního zákoníku. Postup pro vypořádání předčasně ukončeného závazkového vztahu, jaký si účastníci pro tento případ ve smlouvě sjednali, je proto pro ně závazný.

Není asi nutné připomínat, že leasingový pronajímatel je po dobu existence leasingového vztahu vlastníkem předmětu leasingu, který za tímto účelem opatřil do svého vlastnictví na základě požadavku budoucího leasingového nájemce. Nepochybným zájmem leasingového pronajímatele proto je bezproblémový průběh leasingového vztahu až do jeho řádného ukončení, neboť v souvislosti s předčasným ukončením leasingového vztahu vznikají leasingovému pronajímateli vícenásobné náklady, které by při bezproblémovém průběhu smluvního vztahu nevznikly. Tato okolnost má vliv na finanční požadavky leasingového pronajímatele, sjednané stranami v leasingové smlouvě právě pro případ předčasného ukončení leasingové smlouvy. I zde však musí platit, že ujednání obsažená v leasingové smlouvě nesmí odporovat obsahu nebo účelu zákona, neboť v takovém případě stihá tato ujednání neplatnost ve smyslu ustanovení § 39 občanského zákoníku.

V leasingových smlouvách bývá v souvislosti s konečným vypořádáním předčasně ukončené leasingové smlouvy často nesprávně užíván pojem „škoda“ pro některé nároky, které vzniknou leasingovému pronajímateli v souvislosti s porušením smluvních povinností ze strany leasingového nájemce, a které se stanou součástí konečného vypořádání účastníků závazkového vztahu ve smyslu ustanovení § 351 odst. 2 obchodního zákoníku.

Často takto bývá označován například nárok na náhradu „škody z prodeje“ předmětu leasingu. S ohledem na charakter této budoucí pohledávky leasingového pronajímatele a s přihlédnutím k tomu, že představuje jeden z nároků, sjednaných účastníky leasingového vztahu pro případ předčasného ukončení smlouvy a mající vliv na konečné vypořádání leasingové smlouvy podle ustanovení § 351 odst. 2 obchodního zákoníku, nepohlíží se na tento nárok jako na škodu ve smyslu ustanovení § 373 a násl. obchodního zákoníku. Proto jakékoliv námitky ze strany leasingového nájemce, týkající se nedostatku

jeho odpovědnosti za „škodu“, nemají z tohoto pohledu žádnou právní relevanci.

Častou námitkou leasingových nájemců učiněnou v souvislosti s konečným vypořádáním leasingové smlouvy bývá, že je určité konkrétní právo, vymáhané leasingovým pronajímatelem, v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku (§ 265 obchodního zákoníku), nebo představuje výkon práv v rozporu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 občanského zákoníku). Takovou námitku uplatňují leasingoví nájemci zpravidla ve vztahu k vyšší prodejní ceně předmětu leasingu, získané leasingovým pronajímatelem při jeho následném prodeji. Důvodem námitky bývá, že výše dosažené kupní ceny prodejem předmětu leasingu má zpravidla vliv na konečnou výši dluhu leasingového nájemce vůči leasingovému pronajímateli, zjištěnou při konečném vypořádání leasingové smlouvy, neboť ovlivňuje výpočet tzv. „škody z prodeje“, jak bývá nesprávně takto označován jeden z nároků leasingového pronajímatele.

S ohledem na rozdílnou praxi leasingových společností při následném prodeji předmětu leasingu bylo z tohoto důvodu Nejvyšším soudem ČR opakovaně judikováno, že je leasingový pronajímatel povinen při prodeji předmětu leasingu postupovat s náležitou péčí a za předpokladu, že by se dosažená prodejní cena podstatně odchýlila od obvyklé tržní ceny v daném místě a čase, nemůže jít tato skutečnost k tíži leasingového nájemce (srov. viz např. rozsudek NS ČR sp. zn. 23 Cdo 3114/2007).

Sporným bodem konečného vypořádání předčasně ukončené leasingové smlouvy se stává i počátek běhu promlčecí doby nároku uplatňovaného leasingovým pronajímatelem z titulu konečného vypořádání. Počátek běhu promlčecí doby u práv vzniklých odstoupením od leasingové smlouvy se řídí podle ustanovení § 394 odst. 1 obchodního zákoníku. Proto s výjimkou práva leasingové společnosti na úhradu leasingových splátek, splatných do dne odstoupení od leasingové smlouvy, u nichž počíná běžet promlčecí doba od splatnosti jednotlivých splátek, běží promlčecí doba smluvně sjednaných nároků z konečného vypořádání leasingové smlouvy ve smyslu ustanovení § 351 odst. 1 obchodního zákoníku odstoupením od leasingové smlouvy.

Ještě nedávná praxe soudů přiznávala leasingovým pronajímatelům v souvislosti s konečným vypořádáním předčasně ukončených leasingových vztahů poměrně široká práva. Bylo tomu tak zejména z důvodu jejich vlastnictví předmětů leasingu, z důvodu již uváděné specifčnosti leasingového smluvního vztahu a v neposlední řadě z důvodu, že leasingový pronajímatel vystupuje v celém smluvním vztahu jako investor předmětu leasingu, který na sebe přejímá veškerá rizika spojená s touto investicí. Současný trend v rozhodovací praxi těchto sporů však doposud poměrně extenzivně vykládaný rozsah práv leasingových pronajímatelů usměrnil a Nejvyšší soud ČR jej pak shrnul do stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia, vydaného pod číslem CPJN 204/2007 ze dne 8. září 2010.

JUDIKATURA V OBCHODNÍCH VĚCECH

rubriku připravil

Mgr. David Hozman

exekutorský kandidát
Exekutorského úřadu Praha 4
JUDr. Jany Tvrdkové

1. Předčasný zánik závazků z leasingových smluv

stanovisko Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 204/2007 ze dne 8. 9. 2010

k § 351 obch. zák.

Tzv. konečné vyrovnání závazků stran učiněné na základě dohody stran ve smlouvě o finančním leasingu nemá význam z hlediska počátku běhu promlčecí doby; toto tzv. konečné vyrovnání může mít význam z hlediska splatnosti pohledávek.

Obchodní podmínky, na něž odkazují leasingové smlouvy, často rozlišují mezi výpovědí leasingové smlouvy (příčemž k zániku závazkového vztahu dochází doručením výpovědi leasingovému nájemci) a odstoupením od této smlouvy. Ve skutečnosti však nejde o výpověď leasingové smlouvy, ale jde vždy o odstoupení od smlouvy za různě sjednaných podmínek. O výpověď nejde z toho důvodu, že tomu odporuje povaha závazku. Obsahem leasingové smlouvy není závazek k nepřetržitě nebo opakovaně činnosti nebo závazek zdržet se určité činnosti nebo strpět určitou činnost, přičemž vzhledem k charakteru předmětných závazků nelze dovodit, že v případě výpovědi by se tato nedotýkala vzájemných práv a povinností před účinností výpovědi. Nelze totiž oddělit práva a povinnosti vzniklé před účinností této „výpovědi“ a práva a povinnosti po účinnosti tohoto právního úkonu. V těchto případech je nutno provést vzájemné vypořádání účastníků daného závazkového vztahu.

Pokud si strany sjednaly tzv. „konečné vyrovnání“, mohou provést případně zúčtování v tomto konečném vyrovnání. Jde ve své podstatě o vyúčtování vzájemných práv a povinností provedené po předčasném ukončení smlouvy leasingovým pronajímatelem.

V úvahu přicházejí i jiné nároky než nároky podle ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák., resp. nároky vzniklé v důsledku odstoupení od smlouvy. Jde například o právo na náhradu škody (jež může spočívat například v daňovém znevýhodnění leasingového pronajímatele při předčasném ukončení leasingové smlouvy) či o právo na smluvní pokutu. V těchto případech jde o samostatné nároky odlišné od nároků podle ustanovení § 351

odst. 2 obch. zák. Tyto nároky nelze vzájemně zúčtovat s nároky podle ustanovení § 351 odst. 2 obch. zák., možné je pouze započtení nároků podle ustanovení § 580 – 581 a ustanovení § 358 – 364 obch. zák. Jestliže bude toto započtení provedeno v tzv. konečném vyrovnání, musí právní úkon započtení splňovat i požadavek určitosti podle § 37 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“). U těchto nároků se promlčecí doby posuzují vždy podle charakteru jednotlivého nároku.

Z hlediska běhu promlčecí doby tzv. konečné vyrovnání význam nemá. Pokud se totiž týká běhu promlčecí doby podle ustanovení § 394 odst. 1 obch. zák., počítá se její běh od odstoupení od smlouvy. Promlčecí doba u práva na náhradu škody se počítá podle ustanovení § 398 obch. zák. Promlčecí doba u práva na smluvní pokutu se počítá podle ustanovení § 391 odst. 1 obch. zák. Právo na vydání předmětu leasingu se nepromlčuje.

Tzv. konečné vyrovnání však může představovat výzvu k zaplacení ve smyslu ustanovení § 340 odst. 2 obch. zák., tudíž může mít význam z hlediska splatnosti pohledávek – pokud samozřejmě ve smlouvě není upraveno jinak.

2. Neplatnost právního úkonu

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 3986/2009 ze dne 8. 2. 2012

k § 196a odst. 3 obch. zák.

Podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák., jestliže společnost nebo jí ovládaná osoba nabývá majetek od zakladatele, akcionáře nebo od osoby jednající s ním ve shodě anebo jiné osoby uvedené v odstavci 1 nebo od osoby jí ovládané anebo od osoby, se kterou tvoří concern, za protihodnotu ve výši alespoň jedné desetiny upsaného základního kapitálu ke dni nabytí nebo na ně úplatně převádí majetek této hodnoty, musí být hodnota tohoto majetku stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem. Pro jmenování a odměňování znalce platí ustanovení § 59 odst. 3. Jestliže k nabytí dochází do 3 let od vzniku společnosti, musí je schválit valná hromada.

Citované ustanovení implementuje článek 11 odst. 1 Druhé směrnice Rady ze dne 13. prosince 1976, o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření (77/91/EHS). Účelem směrnice (a tudíž i ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák.) je – jak plyne z jejich úvodních ustanovení – „zajištění minimální míry rovnocennosti ochrany akcionářů a věřitelů akciových společností“, a to – mimo jiné – přijetím předpisů „na udržení základního kapitálu, který představuje záruku pro věřitele, zejména zákazem neoprávněného rozdělování akcionářům a omezením možnosti společnosti nabývat vlastní akcie“.

Jelikož směrnice umožňuje vztáhnout pravidla uvedená v ustanovení článku 11 odst. 1 i na jiné osoby než zakladatele, rozší-

řil český zákonodárce při její implementaci okruh osob, na něž uvedená úprava dopadá, a tím rozšířil i rozsah a účel ustanovení, jímž byl článek 11 směrnice implementován (§ 196a odst. 3 obch. zák.).

Ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. tak mimo jiné slouží i k ochraně společnosti před zneužitím postavení jejích orgánů, společníků a dalších osob oprávněných společností zavazovat či vykonávajících ve společnosti určitý vliv. Navazujícím účelem pak je i zajištění ochrany třetích osob, zejména věřitelů společnosti. V případech, kdy společnost úplatně nabývá majetek v rozsahu dle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. od osob v tomto ustanovení uvedených nebo na tyto osoby takový majetek převádí, k dosažení tohoto účelu slouží zejména požadavek, podle něhož lze zmíněné majetkové dispozice provádět pouze za cenu určenou posudkem znalce. Zákon tím sleduje, aby cena převáděného majetku nebyla závislá jen na „vůli smluvních stran“ (jež může být deformována právě postavením osoby, se kterou společnost příslušnou smlouvu uzavírá), nýbrž aby byla stanovena způsobem, jenž v dostatečné míře zaručuje, že bude odpovídat jeho reálné hodnotě.

Nicméně byla-li ve smlouvě podléhající ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. sjednána cena tržní (tj. cena v daném místě a čase obvyklá), ačkoliv cena, za níž byl majetek převeden, nebyla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, bylo účelu sledovaného uvedeným zákonným příkazem dosaženo, byť nikoliv postupem předpokládaným v ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. (potažmo článku 11 směrnice). V takovém případě však není žádného důvodu dovozovat absolutní neplatnost uzavřené smlouvy jen proto, že nebyl dodržen mechanismus zabezpečující, aby cena za převod majetku nebyla sjednána na úkor společnosti.

Opačný závěr (podle něhož to, že cena nebyla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem vede bez dalšího k závěru o neplatnosti smlouvy podléhající ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. i tehdy, byla-li sjednána cena tržní) by v krajním případě mohl vést i k poškození společnosti, na jejíž ochranu je ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. konstruováno (např. bude-li ve smlouvě sjednána cena pro společnost výhodnější než cena tržní).

Jinými slovy předpokladem pro závěr o neplatnosti smlouvy o převodu majetku podléhající ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. není pouze nedodržení požadavku, aby hodnota převáděného majetku byla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem, ale (současně) i zjištění, že cena sjednaná ve smlouvě je pro společnost méně výhodná než cena v daném místě a čase obvyklá.

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu se proto odchyluje od závěrů formulovaných v dřívějších usneseních a uzavírá, že byla-li ve smlouvě o převodu majetku podléhající ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. sjednána tržní (v daném místě a čase obvyklá) cena, popř. cena pro společnost výhodnější, není tato smlouva neplatná jen proto, že tato cena nebyla stanovena na základě posudku znalce jmenovaného soudem.

JUDIKATURA VE VĚCECH ÚPADKU

rubriku připravila

Mgr. Vladimíra Medková

exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec
JUDr. Soni Karasové

I. Průběh insolvenčního řízení

1. postup soudu při projednání insolvenčního návrhu

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 30/2009 ze dne 29. 4. 2010

k § 85, 86, 94, 131 a 133 ins. zák. ve znění do 20. 7. 2009

Při projednání insolvenčního návrhu věřitele a rozhodnutí o tomto návrhu se dokazování skutečností potřebných k osvědčení dlužníkovu úpadku řídí vyšetřovací zásadou. Přiměřeně uplatnění ustanovení občanského soudního řádu o koncentraci řízení je vyloučeno. Důvodem k zamítnutí insolvenčního návrhu věřitele v řízení před soudem prvního stupně je i to, že v insolvenčním řízení vyjde najevo, že sporné skutečnosti týkající se pohledávky, kterou je insolvenční navrhovatel povinen doložit, nebude možné osvědčit pouze listinami a že provedením věcně (okruhem sporných skutečností) opodstatněných důkazů (výslechem účastníků, výslechem svědků, znaleckými posudky, ohledáním apod.) by insolvenční soud nahrazoval sporné řízení o takové pohledávce. Rozhodnutí, jímž soud zamítá insolvenční návrh věřitele proto, že by dokazováním sporných skutečností o jeho pohledávce nahrazoval sporné řízení o takové pohledávce, současně nemůže rezignovat na popis konkrétních sporných skutečností, jejichž dokazování by nahrazovalo sporné řízení ani na co nejkonkrétnější označení důkazů, jejichž prostřednictvím by se tak (ve sporném řízení) podle soudu rozhodujícího v insolvenčním řízení muselo stát.

2. tvrzení navrhovatele dle § 3 odst. 2 ins. zák. jako dlužníkem vyvratitelné domněnky

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 10/2009 ze dne 2. 12. 2010

k § 3 a 141 ins. zák.

Není-li dlužník schopen využít pohledávky, které má za svými dlužníky k úhradě svých závazků, nepřihlíží se při úvaze o tom, zda dlužník je ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona v úpadku ve formě platební neschopnosti, ani k výši těchto pohledávek.

3. nepoctivý záměr dlužníka

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 14/2009 ze dne 28. 7. 2011

k § 395 a 405 ins. zák.

Závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, je závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení.

V R 61/2011 Nejvyšší soud vysvětlil, že pro řešení otázky, zda důvody obsažené v § 395 insolvenčního zákona mají být uplatněny při posouzení „přípustnosti“ oddlužení (pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení) nebo (až) při posouzení jeho „věcné opodstatněnosti“ (pro neschválení oddlužení), není určující časové hledisko, tedy to, že (jak se podává z dikce § 405 odst. 1 insolvenčního zákona) skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, vyšly najevo (až) v průběhu insolvenčního řízení (po povolení oddlužení). Podstatná je naopak kvalita posouzení zákonných kritérií v jednotlivých fázích oddlužení, tedy to, zda je v možnostech insolvenčního soudu příslušné skutečnosti prověřit (jejich existenci zjistit nebo vyloučit) v jednotlivých fázích oddlužení.

To, že skutečnosti, jež byly podkladem pro neschválení oddlužení, byly (podle obsahu insolvenčního spisu) známy již v době, kdy soud insolvenční oddlužení povolil, tedy nevylučuje možnost oddlužení na základě takových skutečností neschválit (srov. k tomu i usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSCR 16/2010 ze dne 26. 10. 2010).

4. podjatost soudce v konkurzním řízení a v řízení o určení existence pohledávky z jeho vycházející

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 448/04 ze dne 8. 3. 2005

k § 14 odst. 1 a 4 o.s.ř.

Ústavní soud se otázkou vyloučení soudce z důvodu, že ten-týž soudce je činný jednak v konkurzním řízení, a jednak v incidenčním řízení vyvolaném stejným konkurzním řízením, již v minulosti zabýval, přičemž v tehdejších případech judikoval, že nelze dospět k závěru o podjatosti soudce z pouhého faktu, že soudce jedná a rozhoduje ve dvou souvisejících věcech (viz § 14 odst. 4 o.s.ř., ve znění po novele provedené zákonem č. 30/2000 Sb.), resp. že důvody zakládající pochybnost o jeho nepodjatosti (nestrannosti) nelze vyvozovat pouze v rovině teoretické z toho, že soudce se účastní rozhodování ve dvou souvisejících věcech (srov. usnesení ze dne 23. 9. 2003 sp. zn. I. ÚS 390/03, nepublikováno). Ústavní soud současně zdůraznil, že není ovšem vyloučeno posouzení soudcovy nepodjatosti na základě konkrétních okolností, k nimž došlo v souvislosti s řízením a rozhodováním v dané věci či v jiných věcech, pokud je zde důvod pochybovat o nepodjatosti soudce vzhledem k jeho vztahu k věci.

V případě správce konkurzní podstaty lze podjatost a stranost soudce v konkurzním řízení předpokládat; vzhledem k tomu, že správce však není účastníkem řízení, je tato otázka v konkurzním řízení irelevantní.

Jinak tomu je v případě incidenčního řízení vyvolaného příslušným konkursem, kde správce konkurzní podstaty figuruje vedle věřitelů a úpadce jako účastník řízení, přičemž předmětem řízení je osvědčení pravosti, výše a pořadí pohledávky přihlášené do konkurzního řízení. V tomto řízení je totiž třeba přihlížet právě ke vztahu mezi soudcem a správcem konkurzní podstaty v konkurzním řízení, které vyvolalo incidenční řízení a pro jehož „potřebu“ je incidenční řízení konáno. Incidenční řízení je řízením sporným, kde proti sobě stojí účastníci, přičemž jedním z nich je správce konkurzní podstaty. Vztah mezi soudcem a správcem konkurzní podstaty má specifickou povahu a není zcela neutrální. Podle Ústavního soudu je třeba právě tuto okolnost považovat za objektivní důvod, který je způsobilý vyvolávat pochybnost o nepodjatosti a nestrannosti soudce tak, jak stanoví § 14 odst. 1 o.s.ř.

Vzhledem k tomu nelze podle Ústavního soudu na tyto případy aplikovat § 14 odst. 4 o.s.ř., neboť důvodem k vyloučení soudce z projednávání incidenčního sporu není jeho postup v jiném řízení (řízení konkurzním), nýbrž jeho vztah k jednomu z účastníků řízení (správci podstaty).

K tomu je třeba doplnit, že v tomto nálezu konstatovaná protiústavnost ústavní stížností napadeného rozhodnutí ani neznamená zpochybnění celkové koncepce zákona o konkursu a vyrovnání, neboť příslušné závěry týkající se incidenčního řízení nelze automaticky vztahovat na řízení insolvenční, a to již jen proto, že se jedná o kvalitativně jiná řízení (kde vztahy jednotlivých subjektů řízení mají svá specifika).

II. Postavení věřitelů v insolvenčním řízení

5. popírání pohledávek věřiteli

nález Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 14/10 ze dne 1. 7. 2010

k § 192 odst. 1 ins. zák.

Napadené ustanovení vylučuje možnost jednoho věřitele zpochybnit pohledávky jiných věřitelů, a to prostřednictvím jakéhokoli procesního prostředku, kupř. na podkladě přiměřené aplikace občanského soudního řádu. Standardním právním instrumentem směřujícím ke zpochybnění pohledávky věřitele dlužníka je právě tzv. popěrné právo. Jestliže je § 192 odst. 1 větou první a větou za středníkem insolvenčního zákona věřitelům odepřeno právo popírat pohledávky jiných věřitelů, zákonodárce projevil vůli, že věřitelé nemají možnost domáhat se zpochybnění pohledávky nejen popěrným úkonem v rámci přezkumného jednání, ale ani jakýmkoli právním institutem uplatnění práva (jako je např. žaloba na určení pohledávky jiného věřitele nebo odvolání proti rozhodnutí insolvenčního správce). Vůči všem jiným procesním prostředkům k ochraně práva je tedy § 192 odst. 1 věta první a věta za středníkem insolvenčního zákona *lex specialis*. V opačném případě by docházelo k obcházení vůle zákonodárce, samotné ustanovení § 192 odst. 1 věty první a věty za středníkem insolvenčního zákona by ztrácelo rozumný smysl.

Nelze tak než dovodit, že zákonodárce v napadeném ustanovení omezil, dokonce anuloval právo věřitele domáhat se ochrany svých práv u soudu či jiného orgánu, a tím tedy základní právo dle čl. 36 odst. 1 Listiny v těchto případech popřel. Napadené ustanovení § 192 odst. 1 věty první včetně věty za středníkem insolvenčního zákona je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny. Navíc podle čl. 4 odst. 4 Listiny musí být šetřeno podstaty a smyslu základního práva, tedy základní právo nelze popřít, což však napadené ustanovení učinilo.

6. uspokojování pohledávky výživného

usnesení Nejvyššího soudu ČR č. j. 4 Tdo 1226/2010-31 ze dne 29. 12. 2010

k § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Pokud je prohlášen konkurs na majetek rodiče, jenž má vyživovací povinnost vůči dítěti, přechází povinnost hradit částky výživného na správce konkursní podstaty. Uvedená skutečnost však neznamená, že by samotná vyživovací povinnost rodiče vůči dítěti přešla okamžikem prohlášení konkursu na správce konkursní podstaty, neboť rodič je k výživě dítěte povinen

i nadále, přičemž správce konkursní podstaty je v zásadě pouze prostředníkem, jenž při splnění zákonných podmínek hradí výživné místo povinného rodiče.

V případě, že se jménem dítěte jeho matka u správkyne konkursní podstaty o takovou pohledávku nepřihlásila, obviněný byl povinen tak učinit sám, jakožto zákonný zástupce nezletilého dítěte jeho jménem.

III. Přihlášky věřitelů a spornost pohledávek

7. včasnost podání přihlášky

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. KSPA 56 INS 2581/2008 ze dne 26. 10. 2010

k § 239 odst. 3 o.s.ř. a § 7, 173 a 185 ins. zák.

Účinky, které insolvenční zákon spojuje s podáním přihlášky pohledávky, nastávají jen tehdy, je-li pohledávka přihlášena u insolvenčního soudu [srov. ustanovení § 2 písm. b) insolvenčního zákona]. Současně insolvenční zákon (v ustanovení § 173 odst. 4 větě druhé) upravuje podmínky, při jejichž splnění nastávají účinky spojené s podáním přihlášky i v situaci, kdy přihláška pohledávky je podána u jiného než insolvenčního soudu. Jakkoli účinky spojené s podáním takové přihlášky nastávají dnem, kdy přihláška dojde insolvenčnímu soudu, z hlediska včasnosti přihlášky (rozuměj zachování lhůty k podání přihlášky) v souladu s ustanovením § 57 odst. 3 o.s.ř. postačí, je-li přihláška posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit insolvenčnímu soudu (srov. např. důvody rozhodnutí uveřejněných pod číslem 25/2009 a 49/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

8. podání přihlášky datovou schránkou

usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 VSPH 605/2010 ze dne 30. 5. 2011

k § 18 odst. 1 - 4 zákona č. 300/2008 Sb. a § 42 odst. 4 o.s.ř.

Přihláška pohledávky je procesním úkonem, podáním věřitele, které – jestliže je odesláno z datové schránky tohoto věřitele osobou uvedenou v § 18 odst. 1 až 4 zák. č. 300/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů – má z hlediska úpravy v ustanovení § 18 odst. 2 cit. zák. stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný.

Soud prvního stupně nepostupoval správně, jestliže vyžadoval, aby věřitelova přihláška pohledávky byla jako elektronické podání – datová zpráva ještě podepsána zaručeným popisem osoby povolané k jednání za věřitele.

9. dobrá víra věřitele při přihlášení pohledávky a zpětvzetí přihlášky

usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 771/2009 ze dne 19. 1. 2010

k § 178, 182 a 184 ins. zák.

Ze vzájemného vztahu úpravy sankce ukládané podle ustanovení § 178 IZ a úpravy v § 182 IZ, týkající se následků spojených s tím, že věřitel vzal zpět přihlášku pohledávky, jejíž skutečná výše byla zjištěna tak, že činí méně než 50% přihlášené částky, plyne, že zpětvzetí přihlášky zásadně brání tomu, aby soud věřiteli uložil zaplatit do majetkové podstaty částku vypočtenou podle poslední věty § 178 IZ. Rozhodující je ovšem chování takového věřitele za řízení do doby zpětvzetí přihlášky pohledávky; jestliže lze k tíži věřitele přičíst jednu či obě z podmínek stanovených v § 182 IZ, pak zpětvzetí přihlášky pohledávky nemůže mít na uložení sankce vlivu.

Podmínky pro posouzení, zda soud věřiteli sankci uloží, nastávají až poté, co soud vezme věřitelův procesní úkon na vědomí (§ 184). Nerozhodne-li insolvenční soud v usnesení podle § 184 IZ též o uložení sankce, nic nebrání tomu, aby tak učinil až poté, co ve smyslu ustanovení § 184 věta poslední byla věřitelova účast v řízení ukončena. V následném řízení o uložení této sankce je účastníkem řízení právě věřitel, „který takovou pohledávku přihlásil“ (§ 178 věta poslední), popřípadě insolvenční správce, jestliže podal návrh na uložení této sankce (což by mělo být pravidlem). Jde o účastenství pro daný úsek insolvenčního řízení, a je proto nerozhodné, že věřitelova účast na řízení jinak skončila.

Insolvenční zákon sám pojem dobré víry nevymezuje, nicméně není žádného rozumného důvodu vykládat tuto zákonnou podmínku jinak, než jak je obvyklé pro oblast soukromoprávních vztahů při posuzování, zda účastník určitého hmotněprávního vztahu jednal v dobré víře. Rozhodující je vždy hledisko objektivní, tedy zda určitá osoba se zřetelem ke všem okolnostem jednala u vědomí oprávněného výkonu určitých práv.

Sama účast na schůzi věřitelů a žádost o přiznání hlasovacího práva nejsou úkony, které by byly způsobilé nastolit stav, při němž by oprávněné nároky ostatních věřitelů byly či mohly být – v závislosti na způsobu řešení dlužníkova úpadku – uspokojeny v menší míře, než by tomu bylo nebýt věřitelových úkonů.

10.k spornosti pohledávky při odkladu vykonatelnosti exekučního titulu

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 29/2009 ze dne 17. 2. 2011

k § 105 ins. zák.

Účinky právní moci soudního rozhodnutí, jež se projevují tím, že je již nelze napadnout odvoláním jako řádným opravným prostředkem (formální právní moc) a dále závazností výroku rozhodnutí a jeho nezměnitelností (materiální právní moc) zůstávají odkladem vykonatelnosti rozhodnutí nedotčeny. Pohledávku insolvenčního navrhovatele přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem, který má účinky pravomocného soudního rozhodnutí, nelze označit za spornou (za nedoloženou v intencích § 105 insolvenčního zákona) jen proto, že probíhá řízení o zrušení rozhodčího nálezu, ve kterém soud povolil odklad vykonatelnosti rozhodčího nálezu.

IV. Povaha dluhů úpadce

11.dluhy vzešlé z podnikání

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 10/2009 ze dne 31. 3. 2011

k § 389 odst. 1, 390 odst. 2, 395 a 405 ins. zák. ve znění do 8. 6. 2009

Dluhy vzešlémi z podnikání dlužníka, které ve smyslu § 389 odst. 1 insolvenčního zákona zásadně brání povolení oddlužení, mohou být i takové dluhy, které v hmotněprávní rovině nevzešly z (jen) obchodních závazkových vztahů, např. dluhy, jež mají původ v občanskoprávních vztazích, do nichž dlužník vstupoval jako podnikatel, nebo jeho veřejnoprávní dluhy (nedoplatky na daních a na pojistném apod.), měly-li původ v dlužníkově podnikání. Schválení oddlužení nebrání zjištění, že dlužník (jenž již není podnikatelem) sice má dluh z podnikání, který řádně uvedl v seznamu závazků, ale jeho věřitel nepřihlásil tomu odpovídající pohledávku včas do insolvenčního řízení. Schválení oddlužení nebrání ani zjištění, že dlužník má dluh z podnikání, jestliže jiný dlužníkův věřitel nepřihlásil pohledávku včas do insolvenčního řízení a v důsledku toho povede schválené oddlužení k plnému uspokojení přihlášených věřitelů.

Pro posouzení, zda v popsaném významu jde o dluhy vzešlé z dlužníkova podnikání, přitom není rozhodné, že tyto dluhy vyšly najevo až poté, co dlužník přestal být podle zákona pokládán za podnikatele, nebo dokonce, že až poté, co dlužník přestal být podle zákona pokládán za podnikatele, tyto dluhy

vznikly (tak, že dlužník byl až poté penalizován za porušení povinností, které měl jako podnikatel dodržovat).

V R 79/2009 Nejvyšší soud také uzavřel (přičemž jde o závěr, jenž nelze bez dalšího oddělit od předchozího základního vymezení slovního spojení „dlužník, který není podnikatelem“), že to, zda existuje rozumný důvod nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při rozhodování o tom, zda se oddlužení schvaluje, za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazený dluh z dlužníkovy dřívějšího podnikání, insolvenční soud uváží vždy především s přihlédnutím k:

- 1) době vzniku konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání,
- 2) době ukončení dlužníkovy podnikání,
- 3) četnosti neuhrazených dlužníkových závazků (dluhů) z podnikání,
- 4) výši konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužníkových závazků,
- 5) tomu, zda věřitel, o jehož pohledávku jde, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.

12. dlužník zajišťující dluhy z podnikání

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 9/2009 ze dne 23. 2. 2011

k § 389, 390 odst. 3 ins. zák. ve znění do 31. 12. 2008

Podmínka, že dlužník nemá dluhy z podnikání, je pro účely posouzení, zda návrh na povolení oddlužení podala k tomu oprávněná osoba (ve smyslu § 389 odst. 1 a § 390 odst. 3 insolvenčního zákona), splněna i tehdy, jestliže návrh na povolení oddlužení podal dlužník, který svým majetkem pouze zajistil jako směnečný rukojmí dluh jiné osoby z jejího podnikání.

13. dluhy z podnikání nabyté dispozitivním úkonem

usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 1 VSPH 3/2008 ze dne 13. 3. 2008

k § 389 odst. 1 ins. zák.

Nepřípustným je oddlužení i v případě dlužníka, který podnikatelem není, ani jím nikdy nebyl, leč má dluhy z podnikání jiné osoby, jež nabyly na základě svého dispozitivního právního úkonu (např. jím uzavřené smlouvy o prodeji podniku), jímž se dobrovolně ocitl v postavení osoby, jež má dluhy z podnikání,

a nese tak všechna rizika z toho plynoucí, včetně nepřipustnosti oddlužení. Takové důsledky by zřejmě nebylo možno dovést jen ve vztahu k závazkům z podnikání, jež dlužník nabyt děděním.

14. povaha pohledávky po osvobození dlužníka od placení

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3509/2010 ze dne 24. 11. 2010

k § 183, 413 a 414 ins. zák. ve znění do 8. 6. 2009

Rozhodnutí vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, jímž insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení pohledávek v rozsahu, v němž dosud nebyly uspokojeny, nezabývá povinnosti k úhradě těchto pohledávek dlužníkovým věřitelům ani ručitele, ani jiné osoby, které měly vůči dlužníku pro tyto pohledávky právo postihu. Pohledávka, na kterou se vztahuje rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení, vydané podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona, v neuhrazeném rozsahu nezaniká, v soudním či jiném řízení ji však již nelze věřiteli přiznat ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim, jako promlčená pohledávka.

Použitá terminologie („osvobození od placení pohledávek“ - rozuměj osvobození dlužníka) vybízí k závěru, že pohledávka sice v neuhrazeném rozsahu nadále existuje, dlužník však je rozhodnutím insolvenčního soudu zbaven povinnosti ji věřiteli zaplatit. Koncepce oddlužení nadto i při rozhodování o osvobození od placení pohledávek vychází z toho, že je na dlužníku, zda dobrodiní zákona dané úspěšně proběhnutím oddlužením využije (zda o osvobození od placení pohledávek požádá), čemuž v duchu téže logiky odpovídá, že dlužníku, který se rozhodne pohledávky, od jejichž placení byl rozhodnutím insolvenčního soudu osvobozen, později uhradit dobrovolně, zůstane tato možnost zachována. Pohledávka v neuhrazeném rozsahu nezanikla, leč věřitel ji nemůže úspěšně vymáhat; v soudním či jiném řízení již nelze takovou pohledávku věřiteli přiznat. Ve vykonávacím řízení má taková pohledávka stejný režim jako promlčená pohledávka.

Celý institut oddlužení směřuje k vypořádání majetkových poměrů dlužníka s jeho věřiteli. Závazky (dluhy) jiných osob (těch, jež věřitelům za splnění závazku odpovídají společně a nerozdílně s dlužníkem a těch, které svým majetkem zajišťují pohledávky věřitelů vůči dlužníku) předmětem vypořádání při oddlužení nejsou (uvedený institut k vypořádání těchto závazků /dluhů/ nesměruje).

V. Účinky insolvenčního řízení

15. vydání výtěžku exekuce do insolvenčního řízení

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3845/2011 ze dne 24. 1. 2012

k § 109 odst. 1 písm. c) ins. zák. a § 46 odst. 6 e.ř.

Pokud exekutor majetek povinného již v exekuci zpeněžil (v dražbě) a má výtěžek na svém účtu a dosud jej nepředal oprávněnému, přiznává mu § 46 odst. 6 e.ř. právo zajistit z výtěžku náklady exekuce odpovídající rozsahu zpeněženého majetku. V takovém případě exekutor vydá usnesení, ve výroku kterého rozhodne, že insolvenčnímu správci se vydává výtěžek ve stanovené výši, neboť náklady exekuce činí stanovenou výši. V odůvodnění usnesení uvede exekutor výši dosaženého výtěžku ze všech způsobů exekuce a výpočet nákladů exekuce podle vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů. Usnesení se doručí oprávněnému, povinnému a insolvenčnímu správci, neboť se týká práv k majetkové podstatě. Proti usnesení je přípustné odvolání. Toto usnesení má vzhledem k zástavním právům, věcným břemenům a nájemním právům vázoucím na nemovitosti, která byla prodána v exekuci, účinky rozvrhového usnesení podle § 337h odst. 1 až 3 o. s. ř. [k tomu srov. Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání, Praha : C. H. Beck, 2010, s. 195-200].

V posuzované věci bylo zjištěno, že v daném případě prováděl soudní exekutor exekuci proti třetímu povinnému srážkami z jeho mzdy, že usnesením Krajského soudu v Plzni č. j. KSPL 29 INS 1189/2011-A-7 ze dne 7. 3. 2011 byl zjištěn úpadek třetího povinného, že před tím, než nastaly insolvenční účinky (dne 26. 1. 2011), vymohl soudní exekutor třemi srážkami ze mzdy třetího povinného (v období od 22. 11. 2010 do 20. 1. 2011) částku 12.971,- Kč a že soudní exekutor jako věřitel nepřihlásil svoji pohledávku na nákladech exekuce do insolvenčního řízení.

Jestliže tedy pověřený soudní exekutor neprováděl exekuci proti třetímu povinnému prodejem movitých věcí, nemovitostí nebo prodejem podniku a majetek tohoto povinného nezpeněžil v dražbě, nýbrž exekuci prováděl až do zjištění úpadku povinného srážkami z jeho mzdy, pak je zřejmé, že aplikace § 46 odst. 6 exekučního řádu nepřicházela v daném případě v úvahu. Neuplatní se tudíž (analogicky) ani závěry uvedené v usnesení Krajského soudu v Praze uveřejněném pod číslem 86/2005 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž byl přijat závěr, že byl-li prohlášen konkurs na majetek povinného poté, co v řízení o výkon rozhodnutí byla jeho nemovi-

tost pravomocným usnesením o přiklepu prodána, soud po zaplacení nejvyššího podání vydražitelem usnesením rozhodne o uspokojení pohledávky nákladů řízení vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, nové dražby nebo další dražby a o vydání zbytku rozdělované podstaty správci konkursní podstaty; toto usnesení má účinky rozvrhového usnesení (§ 337h o. s. ř.).

16. podání návrhu na nařízení exekuce proti insolvenčnímu správci

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4397/2008 ze dne 20. 10. 2010

k § 203 odst. 5 a 267 odst. 2 ins. zák.

Podle § 267 insolvenčního zákona platí, že výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty, lze pro pohledávky věřitelů po prohlášení konkursu nařídit, nelze jej však provést. Není-li dále stanoveno jinak, návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce se i nadále podává proti povinnému; proti insolvenčnímu správci jej nelze podat, ani má-li být povinným dlužník. Výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, lze pro pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené v průběhu insolvenčního řízení nařídit a provést jen na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 a s omezeními tímto rozhodnutím založenými. V takovém případě se návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce podává proti insolvenčnímu správci.

17. účinky prohlášení konkursu na Slovensku na soudní spory v České republice

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 2181/2008 ze dne 27. 1. 2011

k čl. 4 odst. 2 a 15 Nařízení (ES) č. 1346/2000, § 14 odst. 1 písm. c) zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 31. 12. 2007 a § 263 ins. zák.

Jestliže slovenský soud prohlásí konkurs na majetek dlužníka, který je účastníkem soudního řízení v České republice, a týká-li se spor v České republice majetku náležejícího podle slovenského práva do konkursní podstaty takového dlužníka, přerušuje se řízení v České republice za stejných podmínek, za nichž by se v době prohlášení konkursu přerušilo, kdyby konkurs prohlásil český soud.

AKTUÁLNÍ UDÁLOSTI

Statistiky exekucí za rok 2011 Exekuční soudy loni nařídily 936.219 exekucí. To je o 230.000 více než v roce 2010. V důsledku toho mírně stoupl i počet exekucí ukončených vymožením – ze 146.096 v roce 2010 na 191.021 v roce 2011. Ve srovnání s celkovým nápadem exekucí však jde o tentýž poměr. Naopak ke znatelnějšímu nárůstu došlo v případě exekucí ukončených zastavením. Vyšší počet nařízených exekucí je mimo jiné důsledkem ekonomické krize, finanční vyčerpanosti dlužníků, proti nimž je mnohdy nařízeno více exekucí, ale také větším zájmem věřitelů o služby soudních exekutorů. Podíl na zvýšení počtu nařízených exekucí má i skutečnost, že ubývá soudních výkonů rozhodnutí. Věřitelé se s návrhem na vymožení svých pohledávek stále častěji obracejí na soudní exekutory, neboť jejich činnost je efektivnější než činnost soudů. Kompletní statistické údaje zveřejnila Exekutorská komora na tiskové konferenci a najdete také na webových stránkách www.ekcr.cz.

Komora čelila útoku Anonymous Exekutorská komora čelila hrozbě dočasné nedostupnosti svých internetových stránek. 7. března se totiž staly cílem útoku hnutí Anonymous. Na aktivity hackerského uskupení mohli doplatit především dlužníci a věřitelé, jimž Komora na svých internetových stránkách poskytuje řadu užitečných informací. Hrozilo, že si povinní i oprávnění přechodně nebudou moci dohledat potřebná poučení o průběhu exekučního řízení, najít kontakty na exekutorské úřady, nebudou mít k dispozici informace o otevíracích hodinách bezplatných právních poraděn Komory ani spojení na naše pracovníky, kteří denně vyřizují stovky různých dotazů, podnětů či stížností. V této souvislosti jsme také upozornili na fakt, že Exekutorská komora nebyla vhodně vybraným terčem, jelikož se nezabývá vymáháním dluhů. Naopak je jedním z dohledových orgánů nad činností soudních exekutorů.

V Choceradech se konalo školení vykonavatelů 15. března se v Choceradech v Seminárním hotelu Akademie Naháč konalo školení vykonavatelů soudních exekutorů. První část byla teoretická. Přednášku na téma „mobilní exekuce“ si připravili právníci Komory Mgr. Martin Hampl a Mgr. Antonín Toman. Lektorem navazujícího semináře o sebeobraně byl David Sýkora, hlavní instruktor Systemy pro ČR. Nechyběly ani praktické ukázky zaměřené na zvládání únikových technik, případně řešení situací bezprostředně ohrožujících zdraví či život napadených.

David Sýkora vyučuje sebeobranu
Autor fotografie: Martin Hurda – deník Blesk

Prezidentka Komory JUDr. Jana Tvrdková
hovoří ke studentům
Autor fotografie: Michal Tvrdík – VšeHRD

Prezidentka Jana Tvrdková přednášela studentům Právnické fakulty UK

Prezidentka Exekutorské komory JUDr. Jana Tvrdková přednášela v pondělí 19. března na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Zapojila se tak do cyklu setkání významných zástupců právnických profesí se studenty. Sérii přednášek pořádá VŠE-HRD, spolek českých právníků. Cílem je představit studentům náplň činnosti jednotlivých profesí, jakož i informace a zajímavosti z praxe. V cyklu tedy nemohlo chybět ani setkání věnované exekuční činnosti.

UIHJ zve na mezinárodní kongres do Jihoafrické republiky

Od 1. do 4. května se v Kapském městě koná 21. mezinárodní kongres soudních exekutorů. Podobná shromáždění pořádá Mezinárodní unie soudních exekutorů každé tři roky, a to na jiném kontinentu (Marseille 2009, Washington 2006, Tunis 2003). Tentokrát bude mít shromáždění název „Exekutor 21. století“. Naše profese se nachází na rozcestí. Celosvětově jsou pocítovány nebyvalé důsledky hospodářské krize. O to více je třeba zaměřit úvahy k modernizaci oboru, která by přispěla ke zkvalitnění služeb pro občany i hospodářské subjekty. Exekutor je základním prvkem právního státu. Má přispívat k lepší efektivnosti justice, k menšímu zatížení soudů či k urychlení soudních řízení. Pomoci mu v tom mohou i moderní komunikační technologie. Workshopy budou probíhat v budově Cape Town International Convention Centre. UIHJ chce na konferenci, kde zároveň oslaví 60. výročí fungování unie, prezentovat Světový kodex exekutora.

Do Brna se sjeli exekutorští koncipienti

31. ledna se do Brna sjeli exekutorští koncipienti. V Hotelu International v Husově ulici se konal seminář, který pořádala Exekutorská komora. Od 9 do 12 hodin přednášel prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., vedoucí Katedry občanského práva z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Tématem jeho přednášky byl katastr nemovitostí. Odpoledne si pak koncipienti vyslechli referát JUDr. PhDr. Karla Šimky, LL.M., soudce Nejvyššího správního soudu v Brně, o správním právu.

Komorní listy se Vám představují v novém designu

V minulém čísle časopisu soudních exekutorů jsme Vám představili nové logo Komorních listů. Jak jste si asi již povšimli, ve změnách pokračujeme. Nejen že se díky aplikaci otevřeného recenzního řízení zvyšuje kvalita publikovaných článků, ale dbáme také na estetickou úroveň časopisu. Číslo, které právě držíte v ruce, se zrodilo v novém designu, jehož autorem je grafik Jan Charvát. Vytvořil pro nás několik návrhů, nakonec jsme zvolili styl, jenž koresponduje s duchem Komorních listů. Akcentuje modernost, serióznost, jednoduchou a čistou linii. Kompletně jsme obměnili vzhled titulní strany, zvolili jsme nový font písma jak v nadpisech a podnadpisech, tak v klasickém textu, fotografie umisťujeme dle speciálních šablon, zvláštní úpravu mají i komentáře, doplňující informace či tabulky. Celkovou koncepci pak dokreslují i linky označující začátek a konec stran či textů.

SEČ SE PROMĚNILA V PRÁVNÍ PROSTOR

Petra Báčová

tisková mluvčí Exekutorské komory

Právní prostor 2012 se konal od 27. do 28. března v Seči-Ústupkách. Podtitulem odborného kongresu bylo Právo ve znamení změn. Druhý ročník konference přilákal 180 posluchačů a oslovil 20 přednášejících, kteří vystoupili v sedmi blocích: Veřejné zakázky, Energetika a právo, Státní správa a samospráva, Pracovní právo, Aktuální otázky v justici, Nový občanský zákoník a Očekávané změny v právním řádu. Záštitu nad akcí převzali Ing. Kamil Jankovský, ministr pro místní rozvoj, a JUDr. Jiří Pospíšil, ministr spravedlnosti. Pořadatelé akce byli společnost Atlas consulting spol. s r. o. a vydavatelství Economica.

Náměstek ministra pro místní rozvoj Jan Sixta hned v úvodu kongresu představil změny v zákonu o veřejných zakázkách. Zákon prošel za poslední tři roky změnami hned dvanáctkrát. Jeho přínosem je zejména zajištění transparentnosti při zadávání zakázek díky povinnému zveřejnění subdodavatelů, zveřejnění smlouvy včetně konečné ceny a dodatků či odůvodnění hospodárnosti celého projektu.

Na kongresu vystoupil se svým příspěvkem i Mgr. Ing. Jiří Prošek, viceprezident Exekutorské komory. Tématem jeho prezentace byly exekuce ve státní správě s ohledem na novelu občanského soudního řádu a exekučního řádu. Mgr. Ing. Prošek srovnával jednotlivé způsoby vymáhání pohledávek dle § 175/1 DŘ, a to daňovou exekuci, soudní výkon rozhodnutí, exekuci provedenou prostřednictvím soudního exekutora či vymáhání přihlášením v insolvenčním řízení či ve veřejné dražbě. Kompletní prezentaci si můžete stáhnout na webových stránkách Exekutorské komory www.ekcr.cz v sekci Aktuality pro média či Aktuality pro soudní exekutory.

Zájem pak vyvolaly i bloky věnované novému občanskému zákoníku a dalším očekávaným změnám v právním řádu. Zde měli možnost odpovědět na otázky posluchačů náměstek ministra spravedlnosti František Korbek, ředitel justiční akademie Jan Petrov, advokát Tomáš Sokol a místopředseda městského soudu Libor Vávra.

Z ostatních přednášejících jmenujme alespoň JUDr. Marii Brejchovou, LL.M., prezidentku Unie podnikových právníků, advokátku Mgr. Janu Zwyrtek Hamplovou, jež se zabývala obcemi a městy coby specifickými subjekty práva či JUDr. Tomáše Lichovníka, prezidenta Soudcovské unie.

ABSTRACTS

Doc. JUDr. Jiřina Hásová, Ph.D.

Law enforcement and insolvency proceeding relation

Law enforcement procedure is covered by Act No. 120/2001 Coll., on judicial officers and execution activities (the Execution Code). Insolvency proceeding is covered by Act No. 182/2006 Coll., Insolvency and Its Resolution Act (the Insolvency Code). Both proceedings are truly independent, but they can interfere in some cases when law enforcement procedure is initiated against the debtor in bankruptcy status. For the duration of insolvency procedure the law enforcement procedure may be initiated but may not be executed. Otherwise, actual law enforcement procedure does not prevent the initiation of insolvency procedure against the debtor.

Mgr. Radka Rutar
Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.

Insolvency Act amendment and its influence towards law enforcement

Current Insolvency Act does not contain the defense of debtor against bullying bankruptcy proposals. These proposals are used to create a pressure towards debtor and thus helping redeeming creditor's claim, which may often be disputable and uncertain. After the adoption of the Insolvency Act amendment, we can expect increase of interim measures, intended to restrain effect of art. 190/2 of Insolvency Act, what shall result in possibility to carry out execution even in progress of insolvency procedure. We can also expect reduction of motive to submit a bullying bankruptcy proposals.

Mgr. Petr Blažej

Concurrence of insolvency and law enforcement procedures

Article applies to certain issues of concurrence between insolvency and law enforcement procedures. Article summarizes the effects of insolvency proceeding on to actual law enforcing procedure. Author lists statutory provisions adjusting concurrence of both proceedings and highlight problems that arise from this process. Particular attention is paid to the law enforcement conducted by deductions from wages and sales of the real-estates. Mentioned is also the question of procedure for issuing claim enforced in the execution process to insolvency bailiff.

Ing. Luboš Smrčka, CSc.

Philosophical aspects of law enforcement and insolvency proceeding relation

The article analyses the relation between insolvency law and law enforcement from the viewpoint of philosophy of law and cost-effectiveness of applying collective or individual mechanisms of debt collection. Contrary to the prevailing view that, in case of bankruptcy, collective mechanisms (insolvency law) have to apply, the paper provides arguments in favour of the law enforcement as the preferred means of debt collection.

Mgr. Miroslav Hájek

The proposal to withdraw movables from the execution list

Middle amendment to the Execution code in art. 68 introduced a proposal to withdraw movables from the execution list - institute, which significantly simplifies and accelerates the ability of a person, which has the right to movable property that does not not permit execution, to claim their rights without having to initiate rigid legal proceeding. Author after more than two years since the introduction of this institution briefly summarizes the purpose of the proposal to withdraw movables from the execution list, its basic elements, deals with some interpretation differences of the relevant provisions of the Act, all in relation to decisions of judicial officers.

CONTENT

JUDICIAL OFFICER'S CHAMBER COUNCIL	6	New presidium was elected Mgr. Petra Báčová	REPORT	43	The 2011 Lawyer of the Year title was awarded to 10 renowned experts Mgr. Petra Báčová
	9	Final speech JUDr. Jana Tvrđková	INTERVIEW	45	Everything new raise concerns interview with prof. Karel Etiáš
	11	Declaration of newly elected presidium Mgr. Ing. Jiří Prošek	LEGISLATION	48	Amendment to the execution tariff JUDr. Stanislav Pazderka
ARTICLES	13	Law enforcement and insolvency proceeding relation Doc. JUDr. Jiřina Hášová, Ph.D.		50	Views of Legal Enforcement on Common Assets column was prepared by Mgr. Martin Hampl
	21	Insolvency Act amendment and its influence towards law enforcement Mgr. Radka Rutar, Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.	COURT PRACTICE	54	Current jurisprudence in lease disputes JUDr. Alexandra Jiříčková
	24	Concurrence of insolvency and law enforcement procedures Mgr. Petr Blažej		56	Current jurisprudence in business law column was prepared by Mgr. David Hozman
	27	Philosophical aspects of law enforcement and insolvency proceeding relation Ing. Luboš Smrčka, CSc.		58	Current jurisprudence in bankruptcy law column was prepared by Mgr. Vladimíra Medková
	34	The proposal to withdraw movables from the execution list Mgr. Miroslav Hájek	NEWS FROM THE CHAMBER	64	Current events column was prepared by Petra Báčová
HISTORY	38	Receivership JUDr. Petr Smolík, Ph.D.		68	Seč transformed into Právní prostor Mgr. Petra Báčová

Komorní listy

desáté číslo
<http://www.ekcr.cz/komorni-listy>

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. XX/20XX. Brno: EKČR, 20XX. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makariis
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Ondřej Svoboda
Mgr. Pavel Tintěra
JUDr. Jana Tvrđková

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 31. 03. 2012

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Husova 8, 602 00 Brno

tel. kontakt: 545 212 285
fax: 545 212 305
e-mailová adresa: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Adam Hasák

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

Diakonie ČCE představuje činnost občanských poraden

Exekuce a dluhové pasti, právní pomoc, krizové poradenství ad.

SLUŽBY JSOU BEZPLATNÉ, NESTRANNÉ, NEZÁVISLÉ A DISKRÉTNÍ

Občanská poradna Most

DČCE – Středisko sociální pomoci v Mostě

Business Centrum – 5.patro, č.d. 512
Tř. Budovatelů 2957, 434 01 Most

Tel.: 417 638 954, 417 638 955
E-mail: op@most.diakonie.cz
www.most.diakonie.cz

Poradna pro občany v nesnázích

DČCE - středisko Západní Čechy

Svazu Bojovníků za Svobodu 68
337 01 Rokycany - Střed

Tel.: 775 720 492, 373 728 536
E-mail: oprokycany.zapad@diakonie.cz
www.rokycany.diakonie.cz

Občanská poradna Diakonie Čáslav

DČCE - středisko v Čáslavi

Komenského nám. 140, 286 01 Čáslav

Tel.: 327 314 379
E-mail: op@caslav.diakonie.cz
www.caslav.diakonie.cz

SOS centrum krizová pomoc

DČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze

Varšavská 22, 120 00 Praha 2

Tel.: 222 514 040, 222 521 912
Tel.: 777 734 173, 728 047 416
E-mail: sos@diakonie.cz
www.soscentrum.cz

Poslání:

Služby odborného sociálního poradenství usilují o to, aby občané znali svá práva a povinnosti, měli povědomí o dostupných službách, uměli vyjádřit své potřeby a hájit své oprávněné zájmy.

Typická kazuistika:

Dluhová problematika tvoří v poradnách nejpočetnější skupinu dotazů. Obraceli se na nás často lidé, jež se ocitli v dluhové pasti, kterou sami nedokáží řešit. Příčinou bývá uzavření **půjček na běžné spotřební věci** v době vyšších příjmů. Následně dojde ke **ztrátě zaměstnání** či dlouhodobější **pracovní neschopnosti** nebo snížení příjmu ze strany zaměstnavatele. To bývá příčinou nedostatku finančních prostředků na úhradu měsíčních splátek veškerých pohledávek, ale i zajištění běžných potřeb. Lidé sami situaci řeší nejprve **kontokorenty, menšími úvěry** či různými „chytrými“ kartami, které za krátký čas vyčerpají a nejsou schopni splácet předchozí ani nově vzniklé pohledávky. Do poraden přicházejí lidé obvykle v době, kdy probíhají soudní řízení o vymáhání pohledávky, rozhodčí řízení či již hrozí nebo jsou nařizeny exekuce. Ideální je situaci řešit již v době začátku platební neschopnosti, kdy věřitelé teprve upozorňují na neplnění smluvních závazků či pohledávky začínají vymáhat: rozdělením pohledávek a běžných nutných výdajů dle významnosti, dojednáním snížení či odkladu splátek s věřitelem, přeúvěrováním, dohodou o splátkovém kalendáři, prominutím úroků z prodlení či jiné části pohledávky, oddlužením – osobní bankrot.

Cíle:

Služby bezplatné poradny usilují zpřístupnit nezbytnou pomoc a podporu všem lidem v těžké životní situaci, tedy i **sociálně slabším vrstvám** obyvatelstva, a přispívat k informovanosti veřejnosti mj. o problematice exekučního řízení a řízení souvisejících.

Řešení situace:

Uživateli je navrženo několik variant řešení, na jejichž hledání se sám aktivně podílí, při současném upozornění na možné důsledky. Konečné rozhodnutí je ponecháno na uživateli, který je tak veden k samostatnému rozhodování. Jedním z důležitých výstupů poradenství je **prevence** - nabytí osobní zkušenosti a předcházení problémovým situacím zvážením důsledků svých rozhodnutí.

Pomoc má mnoho tváří

www.diakonie.cz

Diakonie
Českobratrské církve evangelické

portáldražeb

.CZ

v nové verzi
dostupný
jednotný

portál exekučních dražeb

www.portaldrazeb.cz

provozovaný Exekutorskou komorou České republiky

nová verze Portálu od května 2012

přehled všech nařízených dražeb nemovitostí a movitých věcí
na jednom místě

možnost vyhledávání podle typu, polohy a ceny nemovitostí

www.portaldrazeb.cz